

बन्धन मुक्त

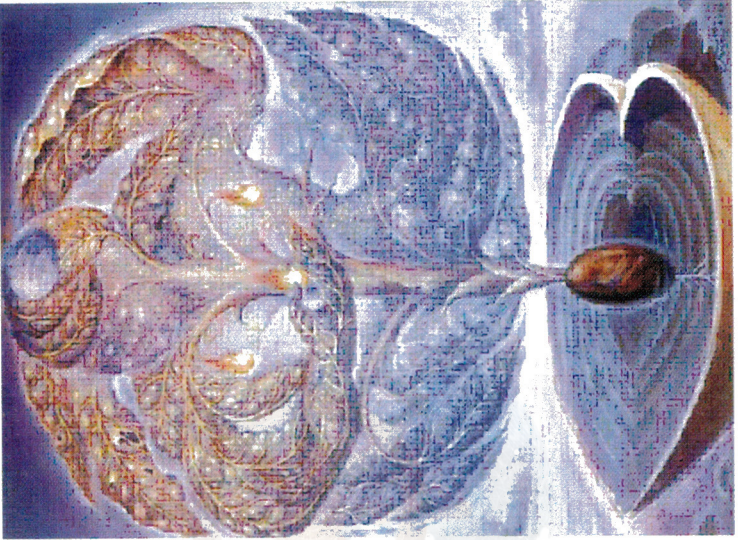
स्वतन्त्र जीवन

अनुवादक तथा लेखक

विश्व सुमेध हीर/सुमेध
Downloaded from <http://dharma.digital/>

संखारा

अविज्जा

विज्ञान

नामरूप

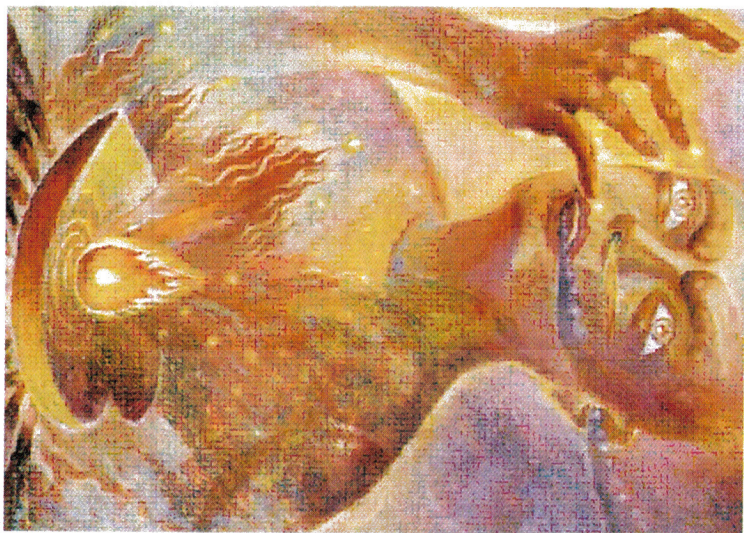
सनायतन

फस्स

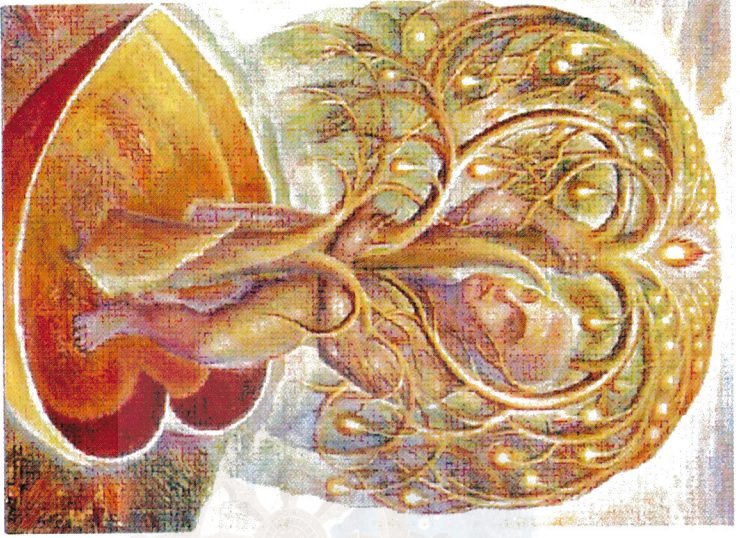

बेदना

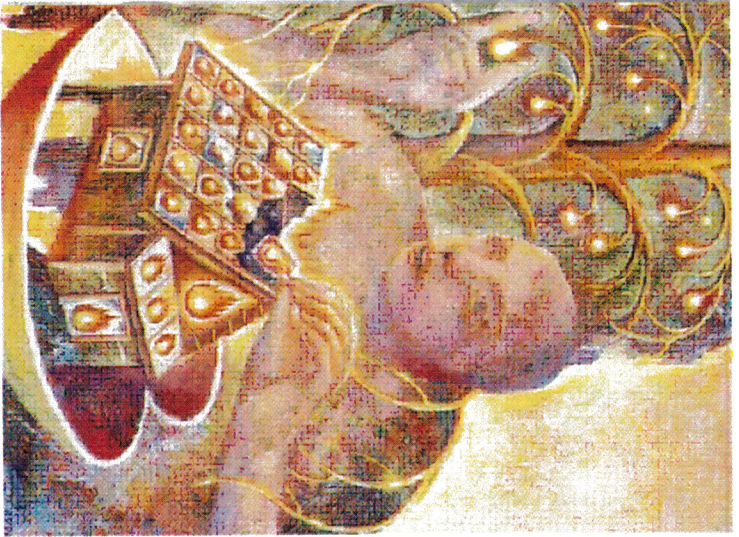

तण्हा

उपादान

भव

बन्धन मुक्त

स्व

त

न्व

जीवन

अनुवादक तथा लेखक
भिक्षु सुमेध धीरसुमेधो
फोन नं. ४२६६२५५
मोबाइल नं. ९८४१३५१७२२

दातापिं- श्रीमान गणेश महर्जन व परिवारपि

बुद्धसंबत २५४९

नेपाल संबत ११२६

ईस्वीसंबत् २००६

बिक्रमसंबत् २०६२

(दाताया इच्छाकथं थुगु सफू मियावःगु दां मेगु सफु दयेकेत ग्वाहालि जुइ ।)

मूल्यः- रु ५०१-

प्रथमसंस्करण १०००

Dhamma.Digital

थाकूः- डायरी प्रिन्टर्स

आशानन्द स्वधर्म विहार

थैहिति, येँ, फोन नं. ४२२०६०६

दातापि- श्रीमान गणेश व श्रीमति लक्ष्मीमाया महर्जन

प्रकाशकया आशिका

थुगु दानमय कुशलपुण्यं गुबलेनं न
दुःखी दरिद्र जुइ म्वालेमा । मभिंपिनिगु
संगत त्वःता भिंपिनिगु संगत यानाः
भगवान बुद्धयागु सद्धर्मयात थुइका उगु
अनुसारं आचरण यायां निर्वाण लाभ
याये फयेमा ।

धम्मपद

मार्गवर्ग

मग्गानट्ठङ्गिको सेट्ठो, सच्चानं चतुरो पदा ।
विरागो सेट्ठो धम्मानं, द्वीपदानञ्च चक्खुमा ।

मार्ग मध्ये तःधंगु आर्यअस्तांगिकमार्ग खः,
सत्यमध्य तःधंगु चतुरार्यसत्य खः, धर्ममध्य
तःधंगु वैराग्य धर्म खः, देवमनुष्यपिं मध्ये तःधम्ह
चक्षुवान बुद्ध खः ।

एतमिह तुम्हे पटिपन्ना, दुक्खस्सन्तं करिस्सथ
अक्खातो वे मया मग्गो, अञ्जाय सल्लसन्थवं

थ्व मार्गय् वन धाःसा दुःखयात फुकय्
फइ,

थ्व संसारयागु दुःख, बानं सुइगुथें जाःगु
खः धकाः सीकाः, जिं थुगु मार्गयात सीकाः
छिमित कनागु खः ।

थःगु खँ

थौयागु संसारय् भौतिक बिकासया अनेक सुबिधा दयाः च्वने धुंकल । गुलि गुलि सुबिधा बढे जुयावल उलिउलि हे उगु सुबिधा कायेगु आसां लिमलाक जुइ नं माल । उकिं गुगु दइ उकिया कारणं छखें सुख सुबिधा दइगु खःसा मेखे समस्या नं बढे जुयावइगु जुयाच्वन ।

पिनेयागु अनेक प्रकारयागु बस्तु अप्व दयावइगुयात बिकाश जूगु धकाः धाइ । उगु बिकाशं मनूतय्गु मने लोभ नं बिकाश याना बी ।

मने उगु लोभया बिकाश जुया वयेवं गात धाये फइगु स्थिति हे मदयेक छगूयां ल्यू मेगु यायां इच्छा बढे जुयावं वइ ।

अले उगु इच्छाया बन्धनं छुतय् जुइत धर्मयागु शिक्षा कयाः, धर्मया अभ्यास यानाः उगु चित्तयात स्वये मफयेकं मुक्त जुइ धकाः आसा हे मयासां ज्यू ।

चित्तयात स्वयेत, न्हापां चित्तयात स्वयेगु शिक्षा नि दकले न्हापां दयेके माल । उकिं थन दकले न्हापां छु दुगुलिं छु दयावइगु धयागु विषय न्हापा पिहाँ वःगु पोथुजन व अरिय धयागु सफुति

चित्र सहित चीहाकलं व्याख्या यानातयागु पतिच्च
समुप्पाद धर्मयात हानं छक परिमार्जन यानाः
भतीचा साधारण मनूतयेसं नं सीके फइगु कथं
गुलि फु उलि सरल भासं थुकी क्यना बियागु दु ।

थुकी गुगु बियातयागु खः, व नं बांलाक
थुइकेत गागु ला ख हे मखुनि अभनं बांलाक
अध्ययन याये हे मानि ।

थ्व पटिच्च समुप्पादया विषय थुइके फत
धायेवं पुनर्जन्म दुलाकि म्दु, थ्व संसार सुनां
सृस्ति यागु इत्यादि विषय स्पस्त जुया वइ । द्वंगु
धारणा दुसानं सचे याये फइ ।

अले थुगु खँ थुइकेत भगवान बुद्धया पाखें
एतदग्ग लाभ जूपिं मग्ध व कोशलयापिं
भिक्षुपिनिगु न्हापायागु कर्म व आःयागु क्षमताया
विषय नं उल्लेख याना क्यनागु दु ।

थजाःगु खँयात थुल धायेवं भौतिक
विकाश जुयाच्चंथाय् च्वना नं थःथःगु मनेच्चंगु
बिकार खंकाः उकियात सुद्ध यायेगु ज्या नं
बिकाश याये फुसा अःपुक हे धर्मयात म्हसीके
फइगु जुयाच्चन ।

थथे जुइवं थःम्हं ग्रहण यायेमाःगु, थःगु
धर्म धयागु छु धकाः ल्यया काये सयाः वइ ।

थम्हं आचरण यायेवं थःत कल्याण जुइगु
 धर्मयात भीसं थःगु धर्म धायेमागु जुयाच्चन ।
 उगु थःगु धर्म धायेगुयात म्हसिलकि हे संसारया
 बन्धनं मुक्त जुइगु लँ' म्हसीगु खः । संसारया
 बन्धनं मुक्त जुइगु लँ म्हसिलकि धात्थेंयागु
 स्वतन्त्र जीवन धयागु गजागु धयागुयात म्हसीके
 फइगु खः । अले धात्थें हे स्वतन्त्र जीवन हनेगु
 धर्मया आचरण यानाः फुक्क प्रकारया क्लेशरुपि
 शत्रुतय्त त्याकाः उगु क्लेशरुपि शत्रुतये पाखें
 मुक्त जुयाः परमशान्तगु अतिकं उत्तमगु जीवन
 हने सइगु जुयाच्चन । अले भीत माःगु नं थजागु
 हे परमशान्तमयगु अतिकं उत्तमगु जीवन हने
 सयेकेगु खः ।

थुगु सफुती भगवान बुद्धयागु उपदेश
 न्यनाः धर्मयात म्हसीकाः थःगु मने हे उत्पन्न
 जुयाः थःत हे स्यंकीपिं क्लेशरुपि शत्रुतयेत
 त्याकाः थः नं मुक्त जुयाः मेपिनित नं मुक्त जुइगु
 उपाये क्यना बिज्यापिं भगवान बुद्धया
 सावकपिनिगु न्हापायागु संस्कार व आयागु मेहनतं
 अद्वीतिय स्थान प्राप्त यानाबिज्यापिं सावकपिनिगु
 उदाहरण बियाः न्ह्यब्वया क्यनागु यात भीं
 सकसिनं सीकाः धर्मयात थुइकाः धर्मया आचरण

यानाः यंकेत प्रेरणा दयेमा धयागु लक्ष तयाः थुगु
सफू पिकया च्वनागु खः ।

थुगु सफू पिकायेयालागी विषेश ग्वाहालि
बियादीम्ह गणेश उपासक प्रमुख सकल
परिवारपिनित सुभकामनाया नापनापं न्ह्याबले
धर्म चेतना उत्पन्न यानाः धर्मया ज्याखँय् त्यव
बियावंच्वने फयेमा धयागु आसा यानाच्वना ।

अले संसोधन याना मिलय् यायेगु ज्याय्
ग्वाहालि बियाबिज्याम्ह पुज्य ञाणपुणिक भन्ते व
बोधिसेन भन्तेयागु कृतज्ञगुणयात नं लुमंका च्वना ।

अन्ते नेपाः देसय् सत्यधर्मयात म्हमसिया
जुयाच्वंगु अशान्ति व अव्यवस्था मदया वनाः
याकनं सत्यधर्मयात म्हसीके फयाः शान्ति व
व्यवस्थित जुइमा धयागु कामना यानाच्वना ।

भवतु सब्ब मङ्गलं

सकलसित नं मङ्गल जुइमा

विषय	पौल्या
पटिच्चसमुप्पाद	१
मगधवासि भिक्षुपि	३३
वसपोलपिनिगु जाति व कुल	३३
गृहस्थ जीवन	३४
प्रव्रजित जीवन	३८
धर्मया अनुभूति	४४
महत्वपूर्णगु योगदान	४९
जीवया अन्तिम अवस्था	५३
एतदग्ग लाभ यायेगु प्रेशणाया श्रोत	५४
वाचानुसरण	६९
कोशलरास्त्रयापिं भिक्षुपिं	७९
न्हापांगु स्थान	७९
गृहस्थ जीवन	८१
प्रव्रजित जीवन	८५
धर्मया अनुभूति	९७
महत्वपूर्णगु योगदान	१०७
एतदग्ग प्राप्त जूगुया श्रोत	११३
वाचानुसरण	१४२

धम्मपद

मग्गवग्गो

तुम्हेहि किच्चं आतप्पं- अक्खातारो तथागता ।
पटिपन्ना पमोक्खन्ति- भ्मायिनो मारबन्धना ॥

छिमिसं हे थःथःगु ज्या याय् माः, तथागत केवल
लँ कज क्यना बिई, ध्यान यायेगु मार्गय् वंम्ह ध्यानी
मारबन्धनं मुक्त जुई ।

सब्बे सङ्गारा अनिच्चाति- यदा पञ्जाय पस्सति ।
अथ निब्बिन्दति दुक्खे- एस मग्गो विसुद्धिया ॥

फक्क संस्कार अनित्य खः धका प्रज्ञां खङ्का
काईगु समये तिनि संसारिक दुःखं विरक्त जुई, थ्व हे
विसुद्ध जुइगु मार्ग खः ।

पटिच्चसमुप्पाद

संक्षिप्त परिचय

पटिच्चसमुप्पाद

(प्रतीत्य समुत्पाद)

पटिच्चसमुप्पाद धयागु छु ?

थुगु संसारया चक्रं छुते जुइमफयेक अविज्जानिसं कयाः जरामरणतक निरन्तर रूपं कारणकार्य नियम कथं छगूया कारणं मेगुयायां छसीकथं स्वाकातुं उत्पन्न जुयावंच्वनीगु स्वभाबयात पटिच्चसमुप्पाद धाइगु खः ।

प्राणीपिसं गुबलेतक पटिच्चसमुप्पादया चक्रं छुते जुइ मफयेक हानं हानं जन्म जुइगु सस्कार दयेकाच्वनीतिनि, उबले तक इपिं पटिच्चसमुप्पादया चक्रय् लाना हे च्वनीतिनि । अथे धयागु जन्म जुजुथाय् जन्म जुलकि उकिया ल्यू ल्यू वइगु दुःख वया हे च्वनीतिनि ।

उकिं छुकिया कारणं छु उत्पन्न जुइ धयागु नियमयात थुइके मफयां हे गुलिंगुलिं मनूतय्सं हानं हानं जन्म जुइम्वाः, सित धायेवं सितं सितं तुं जुइगु धकाः धयाच्वनीगु खः ।

न्ह्यागु विषय नं न्यनाः अथवा स्वया थःथम्हं अनुभव यायेधुंका हे जक छसीकथं सत्यया ज्ञान दयावइगु खः ।

भगवान बुद्धं बुद्ध जुइयालागी पारमिताधर्म पुरे यायां बिज्यानावःगु सुमेधऋषिया जन्मानिसं कयाः बुद्धत्व ज्ञान लाभ मज्जतले प्यंग असंख्य व छगू लाख

कल्प जन्म जुइमाःगु, वसपोलं पुब्बेनिवासानुस्सति
 जाणं सीकाबिज्यात, अथे हे छसीकथं चुतूपपातया
 विषयय् सीकाबिज्यात, आसवक्खयजाणया खँ सीका
 बिज्यात । अथे धयागु पटिच्चसमुप्पादया चक्रय्
 चाहिले मालीगु व उगु पटिच्चसमुप्पादया चक्रं छुते
 जुइगु अर्थात् हानं हानं जन्म जुइम्वाक बुद्धत्वज्ञान
 लाभ याये फइगु आचरणया विषयय् बांलाक छुते छुते
 जुइक सीकाः उगु अनुसारं क्वातुक ध्यान यानाः
 परिशुद्धगु लोक्तर प्रज्ञा दयेकाः उगु परिसुद्धगु प्रज्ञां
 लोकिय विषय बस्तुया दोष यात नं खंकाः लोक्तर
 धर्मया आनिसंस यात नं सीकाः दकले उत्तमगु बुद्धत्व
 ज्ञान लाभ यानाबिज्यात । थ्व हे बुद्ध धर्मय् थुइंकेमागु
 महत्वपूर्णगु विषय खः ।

भीपिं नं थुगु भगवान बुद्धं थःथम्हं तपस्या
 यानाः छसीकथं लुइकाबिज्यागु धर्मया शिक्षा भीत
 कनाबिज्याना थके धुंकुगु अनुसारं बांलाक न्यना
 अथवा स्वयाः बांलाक थुइका उगु नियम कथं बिचाः
 गाका मद्रक आचरण यानाः वनेसल धाःसा सीधुंकाः
 हानं जन्म जुइम्वाःगु निर्वाणतक नं थ्यंके फइगु
 जुयाचवन ।

पटिच्चसमुप्पादया नियमयात नियमित धंगं
 छसीकथं बांलाक मथुगु कारणं याना भीगु धारणा
 द्वना मखुगु लैय् लानाचवनीगु खः ।

उकिं पटिच्चसमुप्पादयात संक्षिप्तं धाल धाःसा
 छु कारणं छु उत्पन्न जुइगु धयागु कारणकार्य धर्म

छसीकथं गणनं त्वामदयेक खुसि न्हयाथें
न्हयानावंवनाच्चनीगु स्वभावयात धाइगु खः ।

आः थनंसिं थुइके अःपुक चित्र नापनापं
चीहाकलं पटिच्चसमुप्पादधर्मयात न्हयब्बया क्यनेः-

अविज्जा Ignorance

अविज्जा धाःगु मस्यूगु खः । छुकियात मस्यूगु
धाःसा सीकेमागु यात मस्यूगु खः । गथे मोतिबिन्दु
जुयाच्चंम्ह मनू नं स्वया सीकेमागु छुं चीजबस्तु नं

सीकय् फइमखु । अथे हे नामरूप दतले दुःख दया हे च्वनीतिनि धयागु सीके मफयेक त्वपुया तइगु हे अविद्या खः । अथे हे तृष्णा हे दुःखया कारण खः धकाः मस्यूगु, निर्वाण हे दुःखनिरोधयागु कारण खः धकाः मस्यूगु, अष्टाङ्गिक मार्ग हे निर्वाणय् वनेगु मार्ग खः धकाः मस्यूगु अथे हे समुदय, निरोध व मार्गसत्ययात सीके मफयेक त्वपुया तइगुयात हे अविद्या धाइगु खः । कुशल व अकुशल तक नं सीके मफयेक त्वपुयातइगु तस्सकं ख्वातुगु अविद्या खः ।

उक्त विषय छाया मस्यूगुले धाःसा उकियागु विषयय् यायेमाःगु अध्ययन मद्गुलिं, स्यूपिनिथाय् वनाः मन्यंगुलिं न्यं हे न्यंसानं न्यजक न्यन, न्यनाः थूगु अनुसारं अभ्यास यानाः थःथम्हं अनुभव यानाः अनुभव ज्ञानं सीकेगु मयात धाःसा नं अविद्या मदयेकय् फइमखु । गुगु सीकेमागु खः, उकियागु विषयय् छसीकथं अध्ययन याःगु खःसा अथवा स्यूपिनिथाय् वनाः न्यंसा, न्यनाः थुइका उगु थूगु अनुसारं बांलाक अभ्यास यानाः स्वयाः थःथम्हं अनुभव ज्ञानं अनुभव याना सोयेवं अविज्जा धयागु थुगुथुगु विषय मस्यूगुयात धाःगु खः धयागु खँ बांलाक थुयावइगु खः ।

उकिं थुगु चित्र बियातयागु कारण छाया धाःसा अविज्जा धयागु छु धकाः थुइकेयालागी खः । थुकी ख्यचय् दुने कय्कुना न्ह्यः वयेकाच्चंम्ह मनूयागु चित्र दु । ख्यचय् दुने च्वना न्ह्यः

वयेकाच्चंम्हसिनं पिनेयागु संसार खनीमखु । वयागु फुक्कं संसार अन्धकार हे जुयाच्चनी । थ्व छगू उपमा खः । अविज्जां त्वपुइका च्वंम्ह प्राणि नं अथे हे धकाः थुइकेत बिया तयागु खः । गुबले तक अविज्जां त्वपुइका च्वनीतिनि उबले तक दुःख जुयाच्चंसानं उगु दुःखया कारण सीकय् फइमखुनि छु कारणं छु दयावइ धयागु कारणकार्य धर्मयागु ज्ञान दइमखुनि । कारणकार्ययागु ज्ञान मदुगुलिं दुःखं छुटय् जुयावनेगु आचरण छु धयागु नं सीके फइमखुनि । थ्व स्वया नं ग्यानापुगुला कर्म व कर्मफलया विषयय् ज्ञान मदया कुशलकर्म तक नं याये मफइगुलिं थःत तस्सकं हानि जुइका च्वनेमालीगु खः । कर्म व कर्मफलया विषयय् ज्ञान मदुम्हसिनं थःगु मनय् गथे वः अथे हे जक धाइ । अथे अण्डाज यानाः धायेगु धयागु ख्युंथाय् गुचा कयेके थें हे जक जुइ ।

मनूयागु छयनय् मा छमा बुया वयाच्चंगु दु, उकी हः निह नं पिहाँ वयाच्चंगु दु, अथे धयागु पुसां मा बुया वयेधुंकल धायेवं व मा छसीकथं गजागु पुसा जुइ उगु हे अनुसारं बिकास जुजुं वनी, अथे हे प्राणिपिसं गजागजागु संस्कार दयेकि उगु उगु अनुसारयागु विज्जाण-आदिया बिकास जुयावनी धयागु खँ थुइकेत सिमायागु उपमा बियातयागु जक खः ।

संस्कारा Karma Formations

अविज्जापच्चया सङ्कारा- अविद्याया कारणं संस्कार दयावइगु खः । अविज्जाया कारणं संस्कार उत्पन्न जुइबलय् अविज्जाया कारणं संस्कार जक दयावइगु मखु, संस्कारया नापनापं चित्त व चेतसिक नं उत्पन्न जुइगु जुयाच्चन । उकिं थन संस्कार धयागु चेतना हे मूलगु विषयवस्तु जुल ।

अविद्याया कारणं संस्कार उत्पन्न जुइगु धायेबलय् अविद्या छगुलिं जक संस्कार दयावये

फइमखु । उकियात ग्वाहालि याइगु मेमेगु नं दःनि ।
 गथे कि न्हापांगु लोभमूलचित्त नाप सम्पयुत्त जुयाच्वंगु
 संस्कारया बलं मिथ्याचार ज्या यानाच्वनीबलय् थम्हं
 यानाच्वंनगु पापकर्मयात खंके मफइगु अज्ञान अथवा
 अविद्या मूल कारण जुया खः । अविद्या जक मखु उगु
 संस्कार दयावःगुया कारण उबलय् थःके वःगु आरमणं
 नं ग्वाहालि बियाच्वनीगु जुल । अथे हे
 अयोनिसोमनसिकार, तृष्णा व उपादान नं खः । थुगु
 आश्रयबस्तु-आदि अविद्याया कारणं संस्कार उत्पन्न
 जुइगुली ग्वाहालि जू वइगु खः । थथे ग्वाहालि जुइगु
 पुचलय् अविद्या मूल कारण जुयाः उत्पन्न जुइगु
 जूगुलिं अविज्जापच्चया सङ्कारा धाःगु खः ।

नाम व रूप धर्मय् लौकिक कुशल व
 अकुशल चेतनायात हे संस्कार धाइगु खः । लौकिक
 चेतना कथं कायेबलय् पुण्याभिसंस्कार,
 अपुञ्जाभिसंस्कार, आनेञ्जाभिसंस्कार धकाः स्वथी दुगु
 जुल ।

पुण्य धयागु भिंगु बांलागु खः । अले उकियात
 हे कुशल धकाः नं धाइ, कुशलया कारणं गुलि नं
 उत्पन्न जुइ उकियात कुशलया सन्तान धाइ ।
 कुशलया कारणं गुलि नं उत्पन्न जुइगु कुशलया
 सन्तान दु व फुक्कयात कुशलं शुद्ध याना बियाच्वनी,
 अथे जूगुलिं हे कुशल धाःगु जुल । अले उकियात हे
 पुण्याभिसंस्कार धाइगु जुल ।

कुशलया कारणं उत्पन्न जूइगु स्वभाब दुगु
जुयाः पुण्यसंस्कार धाःगु खः । पुण्यसंस्कारयात वृद्धि
यानावयंकीगु स्वभाब यात पुण्याभिसंस्कार धाइगु जुल ।

अपुञ्जाभिसंस्कार- पुण्यया अःख अपुण्य खः ।
अपुण्यया कारणं उत्पन्न जुयावइगु गुलिनं स्वभावत दु
उकियात अपुण्यया सन्तान धाइगु जुल । अपुण्यया
कारणं उत्पन्न जूगु थः सन्तानयात बांमलागु मभिंगु
लै पाखे यंकाच्चनीगु जुयाः अपुण्य धाःगु खः । अथे
थः सन्तानयात बांमलागु मभिंगु दुर्गति पाखे वृद्धि
यानावयंकीगु स्वभाब दुगु जुया उकियात
अपुण्याभिसंस्कार धाइगु जुल ।

आनेञ्जाभिसंस्कार धयागु अरुपसमापतिया
बिरुद्धय् मवंसे चित्त कम्प मजुइक अरुपसमापत्तिइ हे
चित्त क्वातुकावयंकाच्चनीगु स्वभाब दुगु जुयाः
आनेञ्जाभिसंस्कार धाइगु जुल ।

थुकियात हे थुइकेयालागी संस्कारयात सिमाया
उपमा बिया थुइका तयागु खः । सिमाय् असंख्य
फुतित दु, अथे धयागु अविद्याया कारणं असंख्य
संस्कार दयावइगुयात थुइकेत क्यना तयागु खः ।

अले सिमाया दैलय् कय्कुनाच्चंन्ह मनूयागु
चित्र दु, अथे धयागु पुसाया दुने गुगु दै, मा, हः
कचामचा दयावइगु तत्त्वत दसानं गुबलेतक उकियात
मागु वातावरण दइमखुनि उबलेतक उगु पुसा फाया
स्वसानं खंके फइमखुथे संस्काररुपि पुसाया दुने च्वंगु

स्वभावयात नं उकियात मागु तत्वत मिले मजुइकं
सीकय् मफइगुयात क्यना तयागु खः ।

विञ्जाण Consciousness

संखारपच्चया विञ्जाणं- संस्कारया कारणं विञ्जाण
दयावइगु खः । विञ्जाण धयागु मिखालं रूप खनेवं
न्हासं बास कायेवं, न्हाय्पनं शब्द न्यनेवं, मेचं सवा
कायेवं, शरीरं स्पर्श यायेवं, मनं आरमण यायेवं सिइगु
स्वभावयात हे विञ्जाण धाइगु खः ।

न्हापा न्हापा यानावगु पुण्याभिसंस्कारया
कारणं कामसुगति भूमि व रूपभूमि पतिसन्धिविञ्जान
उत्पन्न जू वनी । अपुण्याभिसंस्कारया कारणं
अपायभूमि पतिसन्धिविञ्जाण उत्पन्न जूवनी । अले
आनेञ्जाभिसंस्कारया कारणं अरूपभवय्
पतिसन्धिविञ्जाण उत्पन्न जूवनी ।

थुपिं न्हापान्हापाया भवया संस्कारं यानाः थुगु
प्रत्युत्पन्न (थुगु इलय् उत्पन्न जूगु भवया वृद्धिकाल)
भवया वृद्धि इलय् नं चक्खुविञ्जानादि विपाक
बिज्ञानया उत्पत्ति जुइ^१ ।

विञ्जाणं यःमयः दयेकाच्चनीगु स्वभावयानाः
मनयागु चेतनायात बांमलाकाबीगु जुयाच्चन । मनयागु
चेतना बांमलात धायेवं मने मिं पुथें पुइयः धयागु
थुइकेत सिमां मि कुतुंवयाः नुगचुइ लानाच्चंगु चित्र
क्यनातयागु खः ।

^१ उगु न्हापायागु संस्कारं यानाः विपाकबिज्ञानयात उपकार
याइगु बारय् नानाक्खनिकम्मपच्चयया विस्तृत ज्ञानयालागी
विसुद्धिमार्ग व विभङ्गय् स्वयेमागु जुल ।

नामरूप Mind and Matter

विज्ञानपचया नामरूपं- विज्ञानया कारणं
 नापरूप दयावद्गु खः । प्रतिसन्धि विज्ञान उत्पन्न
 जुइबले उगु विज्ञान नाप मिलय् जुयाः कर्मज
 रूपकलाप छसीकथं उत्पन्न जुइ । उगु छसीकथं
 उत्पन्न जुयावःगु विज्ञानय्, नाम व रूपय् हे
 विज्ञान मुख्य जुल । उकिं विज्ञानया कारणं नाम व
 रूप उत्पन्न जुइगु जुल । थुगु पचुपन्न कालय् नं

चक्रुविञ्जान-आदि सम्पयुत्त जुगुया कारणं चेतसिक
नामधर्म उत्पन्न जुइगु खः ।

भीसं जिगु शरीर धयाच्चनागुयात नाम व
रूप निगू जक दु नं धाये ज्यू । उकियात न्यागू याना
कायेबलय् पञ्चउपादानक्खन्ध नं धाये ज्यू ।
पञ्चउपादानक्खन्ध धयागु रूपउपादानक्खन्ध,
वेदनाउपादानक्खन्ध, सञ्जाउपादानक्खन्ध,
संखारउपादानक्खन्ध, विञ्जाणउपादानक्खन्ध खः ।

थ्व न्यागू उपादानक्खन्ध दुगुलिं सत्यया
स्वभाबयात सीके मफयेक सूर्ययात सुपाचं त्वपुइ थें
त्वपुइका विविध प्रकारयागु कर्मसंस्कार दयेकाच्चनीगु
खः ।

थन थुगु चित्रय् न्यामा सिमा बियातयागु दु ।
न्यामा सिमाया कचामचां उकिया ल्यूनय् च्वंम्ह
मनूयागु ख्वा हे सी मदयेक किनाच्चंगु दु । अथे
धयागु न्यामा सिमा धयागु न्यागू पञ्चक्खन्धयात
प्रतीक यानाः क्यनातयागु खः । अले ल्यूनय् च्वंम्ह
मनूयागु ख्वाः हे सी मदयेक सिमा व सिमाया कचां
किनाच्चंगु धयागु पञ्चक्खन्धया कारणं त्यः मत्य
धयागु हे मदयेक अनेक प्रकारयागु मखुगु कर्मसंस्कार
दयेकाच्चनीगु यात थुइकाबीयालागी खः ।

सलायतन Six Sense-Bases

नामरूपपच्चया सलायतनं- नामरूपया कारणं सलायतन दयावइगु खः । थन सलायतन धयागु चक्खायतन सोतायतन घानायतन जिह्वायतन कायायतन व मनायतन खः । नामरूपं कर्मजरूप उत्पत्ति जुइबले चक्खायतनादि न्यागू रूपायतन नं उत्पत्ति जुइ । यदि कर्मजरूप मदुगु जूसा चक्खायतादि नं दये फइमखु ।

आयतन धयागु दुनेयागु आयतन व पिनेयागु
 आयतन धकाः निथी दु । पिनेयागु आयतन धयागु
 रूपायतन, सद्दायतन, गन्धायतन, रसायतन,
 फोट्टुब्बायतन व धम्मायतन खः । दुनेयागु आयतन
 धयागु चक्खायतन, सोतायतन, घानायतन,
 जिह्वायतन, कायायतन व मनायतन खः ।

दुनेयागु खुता आयतन व पिनेयागु खुता
 आयतन नाप स्वापु तयाबीगुया स्वभावयात हे आयतन
 धाइगु खः ।

उकिं थुगु चित्रय् न्हाय्पनं व न्हासं कुं त्या
 वयाच्चंगु अले मिखा व न्हुतु भंगचाया स्वै यानाः
 क्यनातयागु सीके अःपुकेत खः । अथे धयागु दुनेनापं
 पिनेनं सम्बन्ध स्वायेवं दुने किलेशरूपी मि छ्वइगुया
 प्रतीक यानाः क्यनातयागु खः ।

अले दुने व पिने नाप स्वापु तयाबीगुली मन
 दकले सकले मूलगु, विविध थासं बाः वयाच्चंगु
 श्रोतत फुककं फया कयाच्चनेमाःगु धयागु खँ थुइकेत
 मन दकले तःधं यानातयागु खः । मनयात संयमित
 यायेफुसा जीवन स्वभाविकरूपं न्ह्याना वने फइ,
 मखुसा धः जाम जुयाः फोहरं जायावःथें अशान्तिं
 जायावयाच्चनीगु जुल ।

फस्स Contact

सलायतनपच्चया फस्स- सलायतन दुगुलिं
फस्स दयावःगु खः । फस्स धयागु स्पर्श जुइगु खः ।

स्पर्श याइगु धयागु हे- चक्खुसंफस्स,
सोतसंफस्स, घानसंफस्स, जिह्वासंफस्स, कायसंफस्स,
मनोसंफस्स खः ।

उकी चक्खुपसादया आधारय् स्पर्श जुइगुयात
चक्खुसंफस्स धाड । अर्थात् चक्खुविज्ञानं सम्पयुत्त

जुयाच्चंगु स्पर्श चेतसिक । थुगु चक्खुसंफस्स
चक्खायतन मदयेकं उत्पन्न जुइ फइमखु, चक्खायतनं
हे जक उत्पन्न जुइगु खः ।

थथे हे सोतपसादया आधारय् स्पर्श जुइगुयात
सोतसंफस्स धाइ । अर्थात् सोतविञ्जानं सम्पयुत्त
जुयाच्चंगु स्पर्श चेतसिक । थुगु सोतसंफस्स
सोतायतन मदयेकं उत्पन्न जुइ फइमखु, सोतायतनं हे
जक उत्पन्न जुइगु खः ।

थथे हे घानपसादया आधारय् स्पर्श जुइगुयात
घानसंफस्स धाइ । अर्थात् घानविञ्जानं सम्पयुत्त
जुयाच्चंगु स्पर्श चेतसिक । थुगु घानसंफस्स
घानायतन मदयेकं उत्पन्न जुइ फइमखु, घानायतनं हे
जक उत्पन्न जुइगु खः ।

थथे हे जिह्वापसादया आधारय् स्पर्श
जुइगुयात जिह्वासंफस्स धाइ । अर्थात् जिह्वाविञ्जानं
सम्पयुत्त जुयाच्चंगु स्पर्श चेतसिक । थुगु
जिह्वासंफस्स जिह्वायतन मदयेकं उत्पन्न जुइ
फइमखु, जिह्वायतनं हे जक उत्पन्न जुइगु खः ।

थथे हे कायपसादया आधारय् स्पर्श जुइगुयात
कायसंफस्स धाइ । अर्थात् कायविञ्जानं सम्पयुत्त
जुयाच्चंगु स्पर्श चेतसिक । थुगु कायसंफस्स
कायायतन मदयेकं उत्पन्न जुइ फइमखु, कायायतनं हे
जक उत्पन्न जुइगु खः ।

थथे हे मनपसादया आधारय् स्पर्श जुइगुयात
मनसंफस्स धाइ । अर्थात् मनोविञ्जानं सम्पयुत्त

जुयाच्वंगु स्पर्श चेतसिक । थुगु मनोसंफस्स मनायतन
मदयेकं उत्पन्न जुइ फइमखु, मनायतनं हे जक
उत्पन्न जुइगु खः ।

उकिं थन च्वय्यागु चित्रय् ल्हातं मि ग्वारा
ज्वनाच्वन अले उगु मि ग्वारा मने दुने सरय्
जुयावना मन नं छ्वया च्वन । थुकिं भीत छु थुइकेत
स्वयाच्वंगु धाःसा मिखा व रूपादिया कारणं मिं पुथें
पुइयःगु स्वभाबयात थुइकेत क्यनातयागु खः ।

वेदना Feeling

फस्सपच्चया वेदना- फस्स जूगुया कारणं
वेदना दयावइगु खः । खुगू स्पर्श दयेवं खुगू वेदना नं
उकिया नापनापं दयावइ । स्पर्श मजुइकं वेदना दये
फइमखु । उकियागु कारणं सलायतपच्चया फस्सो,
फस्सपच्चया वेदना धाःगु खः । खुगू वेदना धयागु
चक्खुसंफस्सजा वेदना, सोतसंफस्सजा वेदना,
घाणसंफस्सजा वेदना, जिह्वासंफस्सजा वेदना,
कायसंफस्सजा वेदना, मनोसंफस्सजा वेदना खः ।

चक्खुसंफस्सं उत्पन्न जुइगु वेदना
चक्खुसंफस्सजा वेदना धाइ ।

सोतसंफस्सं उत्पन्न जुइगु वेदना
सोतसंफस्सजा वेदना धाइ ।

घाणसंफस्सं उत्पन्न जुइगु वेदना
घाणसंफस्सजा वेदना धाइ ।

जिह्वासंफस्सं उत्पन्न जुइगु वेदना
जिह्वासंफस्सजा वेदना धाइ ।

कायसंफस्सं उत्पन्न जुइगु वेदना
कायसंफस्सजा वेदना धाइ ।

मनसंफस्सं उत्पन्न जुइगु वेदना मनसंफस्सजा
वेदना धाइ ।

मिखालं रूप खनेवं, न्हायेपनं शब्द तायेवं,
न्हासं गन्ध तायेवं, मेचं सवा कायेवं, शरीरं स्पर्श

यायेवं, मनं आरमण यायेवं छसीकथं स्पर्श जुयाः
स्पर्शया कारणं उत्पन्न जुइगुयात वेदना धाइ ।

थन थुगु चित्रय् मनय् मि छवयाच्चंगु दु,
न्हाय् न्हायेपं व म्हुतुं कुँत्या पिहां वयाच्चंगु दु, मिखा
भवय् कनाच्चंगु दु । थुकियागु कारण छु धाःसा स्पर्श
जुइवं मनय् तृष्णारूपि मि छवयावइ उगु तृष्णारूपि
मिया कारणं न्हाय् न्हाय्पं म्हुतु इत्यादिया इच्छां
यानाः गुबलें हे मनय् संतोष काये मफयेक असान्ति
जुइका च्वनेमालीगु धयागु थुइकेत बिया तयागु खः ।

तण्हा Craving

वेदनापच्चया तण्हा- वेदना दुगुलिं तृष्णा दयावःगु खः । तृष्णा खुगू प्रकारयागु दु । व थथे खः- रूपतृष्णा, शब्दतृष्णा, गन्धतृष्णा, रसतृष्णा, स्पर्शतृष्णा व धर्मतृष्णा खः । थ्व खुगू तृष्णायात स्वंगू- याना कायेबलय् कामतृष्णा, भवतृष्णा व विभवतृष्णा खः । हानं थुगु तृष्णायास्वरूपयात व्याख्यात्मकरूपं छसीकथं विश्लेसन यायां वनेबलय् १०८ गू तक नं थ्यंके ज्यू ।

आः थन तण्हा धयागु आसक्तिरूप तृष्णा अनुभवरूप तृष्णाया आधार कयाः उत्पन्न जुइगु खः । उगु तृष्णा गथे जुया दयावइगुले धाबले आरमणया कारणं उत्पन्न जुयावइगु खः । मिखालं रूप खनेवं सुख वेदना जुया वइ, सुख वेदनाय् आसक्त जुयाच्चनीबलय् सुख वेदना उत्पन्न यानाच्चनीगु आरमणयात बल्लाका तयेगु तृष्णा दयावइ । उकिं 'वेदनां तृष्णा उत्पन्न याना बी' ।

दुःख वेदना उत्पन्न जुइबले थथे मने वइ, थुगु दुःख वेदना मदयावनाः गुबले सुख जुइ धयागु इच्छा जुइ । सुख जुयाच्चनीबलय् नं उकी संतोश जुयाच्चने फइमखु, व स्वया नं अपो सुखया आसा याना हे च्वनीतिनि ।

उपेक्खावेदना धयागु उपसमस्वभावयागु जुयाच्चनी । अथे धयागु सुख वेदनाथें जागु हे खः ।

उकियागु कारणं सुख, दुःख, उपेक्खा वेदनाया कारणं नानाप्रकारयागु तृष्णात उत्पन्न जुयाच्चनी ।

उकी चक्खुसंफस्सजा वेदनां रूपतृष्णा उत्पत्ति जुइ । थथे हे सोतसंफस्सजा आदि वेदनां सोततृष्णादि उत्पन्न जुइ, मनोसंफस्सजा वेदनां धम्मरमण जुइ । थन धम्मरम्मण धयागु विषयभोग यायेगु इच्छा जुयावइगुयात धाःगु खः । अले उकियात हे धर्मतृष्णा नं धाइगु खः ।

थन च्वय्च्वंगु चित्रय् दकले क्वय् मि छ्वयाच्चंगु दु, उगु मिया द्यःनय् नुगचु दु, उगु नुगचुया दुनय् मनू दु, उम्ह मनूया लहाः छुं कायेत स्वयाच्चंगु थें खने दु, वयागु लहा तःपा खने दु अले च्वय्च्वय् पाखे सिमा छमा दु ।

थुकिं भीत छु ज्ञान बियाच्चंगु धाःसा जन्म जुइगु धयागु मी च्वनेथें खः, तृष्णा धयागु दुलिसे दयेके मास्ति वयाच्चनीगु खः । गात धाये फइगु हे मखु । उकिया कारणं लहा तःपा याना क्यनातयागु खः । तापाक च्वंगु सिमा धयागु वयागु मनय् च्वंगु इच्छारूपि सिमा खः । उगु मनेच्चंगु फुक्कं इच्छा पुरय् याये धयागु तस्सकं थाकु धयागु थुइकेत च्वय् वलिस्य लँ चीब्या याना क्यना तयागु खः ।

उपादान Clinging

तण्हापच्चया उपादानं- तृष्णा दुग्गुलिं उपादान
 दयावःगु खः । उपादान धयागु प्यंगू प्रकारयागु दु ।
 गथेकि कामोपादान, दिट्ठुपादान, शीलवतुपादान,
 अत्तानुपादान खः । उपादानय् उप धयागु अतिरेकार्थक
 खः, आदान धयागु मत्तगान्हाजी शान्त रवि
 Downloaded from <http://dhammadownload.com> थम्हं छुं

छगू रूपय् आरम्मण याइगु स्वभावयात हे उपादान धाइगु खः । उकिं उपादानय् आशक्त जुइगु हे तृष्णा खः । रूपयागु आरमणे लानाः उत्पन्न जुइगु स्वभावयात कामोपादान धाइ । न्हापां रूप स्वया आरम्मण याइबले तृष्णानि उत्पन्न जुइ, तृष्णा बरय् जुया ववं कामोपादान जू वनी । शब्दादि विषयलय् नं थथे हे धकाः थुइकेगु खः ।

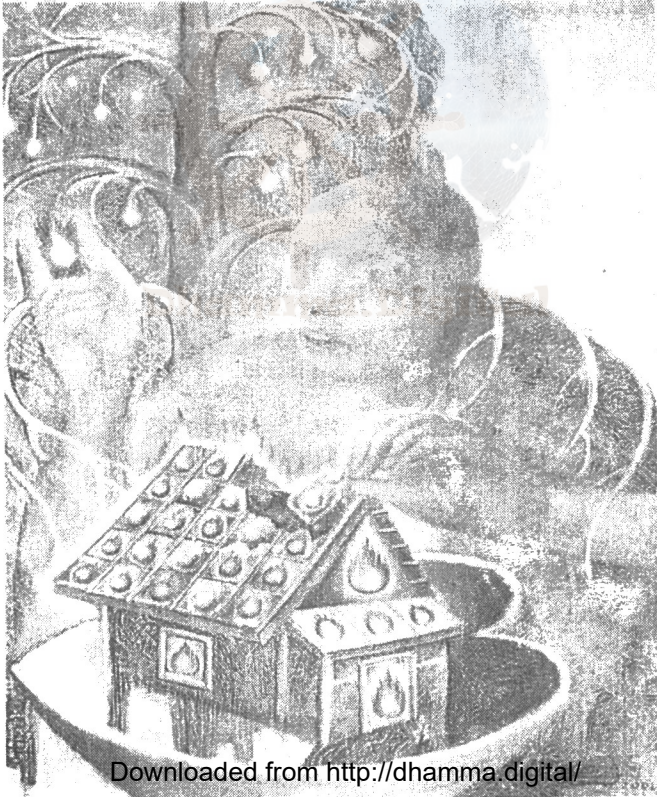
तृष्णा धयागु अल्पेच्छताया बिपरितगु स्वभावधर्म खः । कामोपादान धयागु नं सन्तोश जुयाच्चनेगुलिं विपरीतगु धर्म खः । छगू उगु इच्छा पुवनेवं हानंहानं प्राप्त यायेगु इच्छा जुयावइगु कामोपादान खः । आरमणय् लगे जुइवं प्राप्त यायेयालागी मा जुइमालीगु दुःखसमुहया मूल कारण तृष्णा खः । अले आरमण यानाः प्राप्त जूगुयात बिचाः यायां रक्षा यानातयेगु दुःखसमुहया मूल कारण कामोपादान खः ।

तृष्णा हे दिट्ठुपादानया उत्पत्ति खः । पञ्चस्कन्धय् आत्म धयागु छगू दु, थथे धकाः मने तयाच्चनीगुयात दिट्ठि धाइ । थुकियात हे सक्कायदिट्ठि नं धाइ । थःगु शरीर प्रति आसक्ति जुयाच्चंगु तृष्णाया कारणं हे सक्कायदिट्ठि दयावइगु खः । उकिं तृष्णा हे फुक्क प्रकारयागु दोष दयेकाच्चनीगु जुया उकियात पुसा (बीज) समानगु धाःसां ज्यू । थुकियागु कारणं हे द्वंगु आचरण यानाः लिपा सुख जुइगु आसा यानाच्चनीगु खः ।

थन च्वय्यागु चित्रय मनु छम्हसिन् त्वालागु
 सिमा घयेपुनाच्चंगु दु । अले उगु हे सिमाया कचा
 थाय्थासय सुयाच्चंगु दु । अथेसानं वं उगु सिमायात
 त्वते मफूगु धयागु वयागु उपादान खु ।
 अये धयागु तृणायात

उगु तृणायात त्वते मसगुयात उपादान धाइ, दुःख जुइक
 जुइक नं दुःखय हे दुना दुःख छुते जुइगु उपाय मयासें
 च्वनीगुयात थुइकेत हे थुगु चित्र बियातयागु खः ।

भव Becoming

उपादानपच्चया भव- उपादान दुगुलिं भव
 दयावःगु खः । भव धयागु जन्म जुइगु । जन्म जुइगु
 नपत लोकक कुशल व अकुशल्या विपाक्या कारणं
 उत्पन्न जुइगु जुगुलिं भव धाःगु खः । आ यानागु
 गुलिनं कुशल व अकुशलकर्म दु उगु कर्मयागु कारणं
 लिपा उत्पन्न जुइगु फलविपाक्यात उपपत्तिभव धाइ ।

उपपत्तिभव गुंगु दु, व थथे खः- कामभव,
 रूपभव, अरूपभव, संज्ञीभव, असंज्ञीभव,
 नैवसंज्ञानासंगीभव, एकवोकारभव, चतुवोकारभव,
 पञ्चवोकारभव । थुगु गुंगु भवयात संक्षिप्तं कायेबले
 कामभव, रूपभव व अरूपभव खः । थ्व स्वंगू भवया
 दुने च्वय् उल्लिखित गुंगू भव नं समावेश जुयाच्वंगु
 दु ।

पुथुजनपिनिगु चित्त वै तयेगु चित्तथें
 जुयाच्वनी । छाया धाःसा इमिकय् कारण कार्यया
 ज्ञाण दइमखु । इपिं कामोपादानया बशय् लानाः
 मनुष्यसुख व देवसुख प्राप्त यायेगु इच्छा यानाः कर्म
 दयेकाच्वनी । थथे कर्म दयेका च्वनीबलय् इमित
 मभिंगु बिचाः दुपिं गुरुपिनिगु संगतय् लानाः, अजापिं
 गुरुपिनिगु उपदेश न्यना उकी बिश्वास यानाः
 प्राणिहिंसा यायेमागु यज्ञ आदि दुश्चरित अकुशल कर्म
 याइथुगु लोक्या कामसुखा आसा यानाः छम्ह

मेम्हसित स्यायेगु, लुते यायेगु इत्यादि नानाप्रकारयागु अकुशल कर्म यानाच्चवनी । उगु अकुशल कर्मया कारणं अपायभूमि उत्पन्न जू वनी । गुलिंगुलिं व्यक्तिपिसं भिंपिं कल्याणमित्रपिनिगु संगत यानाः इमिगु उपदेश न्यनाः उगु उपदेशय् विश्वास यानाः भिंगु ज्या यानाच्चवनी उगु पुण्यया कारणं मनुष्य अथवा देवभूमि जन्म जू वनी ।

हानं कामभूमि स्वयाः नं आपालं सुख लाभ यायेगु इच्छा यानाच्चवनी । कामभूमि स्वयाः आपालं सुख दइगु रूप व अरूप भूमि दःनि धयागु खै न्यनाः उगु सुख प्राप्त यायेगु इच्छा यानाः रूप अरूप भवनय् वनेगु ध्यान याइ । उकियागु कारणं वयागु उपपत्ति भव जुयाच्चंगु कर्मजरूप अरूप भवनय् वनी । थुगु प्रकारं कामोपादानं कर्मभव व उपपत्तिभव निगू नं जुइ फइगु जुल ।

गुलिं दिद्वूपादान गुलिं शाश्वतदिद्वि गुलिं उछेददिद्वि गुलिं सीलवत्तोपादान आदि जुयाच्चंसानं गुबलें गुबलें इमिसं कुशलकर्म याना सुगतिगामि नं जुइ फु । यदि इमिसं अकुशल कर्म दयेकाच्चन धाःसा ला दुर्गति हे वनीपिं जुइ । उकिं भिंगु व मभिङ्गु भव दइगु इमिगु कर्म अनुसारं जुइगु जुल ।

थन थुगु चित्रय् मि फल सयाच्चंगु सिमा छमा दु । मनू छम्हसिनं उगु सिमाय् सयाच्चंगु मियागु फल खाखां छयै पौ तयाच्चंगु दु । थुकिं भीत छू खै थुइकाच्चंगु दु धाःसा मिं थ्युथ्युगु भस्म

जुयावनीथें गजागजागु भव दयेकाच्चनी अजाअजागु
 भव दयेकाच्चंतले हे मिं थ्यूगु बस्तु गथे भस्म
 जुयावनी अथे हे भस्म जुयाववनीगु जुगुलिं आधार
 काये बहगु छुं दुगु मखु धयागु खँ थुइकाच्चंगु खः ।

जाति Birth

भवपच्चया जाति- भव दुगुलिं जाति दयावःगु
 खः । जाति धयागु उगु उगु भवय् विपाकबिज्ञान तथा
 कर्मजरूप उत्पन्न जुइगु यात जाति धाःगु खः ।
 गथेकि- मनुष्यभूमिइ महाविपाक प्रथम चित्त धयागु
 विज्ञान अले व नापं सम्पयुत्त जुयाच्चंगु चेतसिक नाम
 तथा उकियानापं वइगु स्वंगू कर्मजकलाप न्हापलाक
 उत्पन्न जुइ । थुगु बिज्ञान, नाम व रूप दकले
 न्हापलाक उत्पन्न जुइगुयात जाति अथवा पतिसन्धि
 धाइगु जुल । थथे हे मेमेगु भूमि नं यथायोग्यगु नाम व
 रूप दकले न्हापां उत्पन्न जुइगु यात हे जाति धाइगु
 धका सीके मागु जुल । थव विपाक, नाम अले
 कर्मजरूप उत्पन्न जुइगु कर्मभवया कारणं
 अनागतभवय् उपपत्तिभवया रूपय् उत्पन्न जुइगु धर्म
 खः । उगु उपपत्तिभव उत्पन्न जुइगुयात जाति धाइगु
 जुल । उकिं कर्मभव मदयेकं उपपत्तिभव दये फइमखु ।
 अथे हे उपपत्तिभव मदयेकं जन्म जुइ नं फइमखु ।
 उकिं जाति धयागु उगु निगू भवया कारणं दयावइगु
 जुल ।

थन च्वय् च्वंगु चित्रय् छय्येया पौ हवखना
 पिहाँ वयाच्चंगु सिमां छम्ह मनुयात दथुइलाक भुनातःगु
 दु । थुकिं भीत छु थुइकेत स्वयाच्चंगु धाःसा छय्ये
 धयागु न्हापायागु जन्म खः । उकिं हवखना पिहाँ वःगु
 धयागु मेगु प्रतिसन्धि काःवःगु खः । सिमाया दुने
 लानाच्चंगु धयागु माँयागु गर्भय् ला वःगु खः ।

सिमाय् मि फल सयाच्चंगु दु अथे धयागु जन्म जुइवं
वइगु दुःखयात क्यनातःगु खः ।

जरामरण Decay and death

जातिपच्चया जरामरण- जन्मया कारणं बुढा
जुयाः सिनावने मालीगु खः ।

जरा मरण धयागु निगू प्रकारयागु दु । व गथे धाःसा अप्रकट जरामरण व प्रकट जरामरण खः । नाम व रूपया स्थितिकाल जरा व उगु भङ्गकाल मरणक्षणयात धाइगु खः । थुगु जरामरण स्पष्ट रूपं अनुभव जुइमखु । अथे जूगुलिं थुकियात अप्रकट जरामरण धाःगु जुल । वा हाया वनीगु, सँ तुइया वइगु, छयंगु हय्हय् कुनावइगु आदि प्रकट जरामरण खः । नाम व रूप च्यूति जुइगु जीवनया अन्तिम अवस्थायात प्रकटमरण धाइ । प्रत्यक भवय् प्रतिसन्धि कयाः जन्म जुइवं प्रकट व अप्रकट जरामरण जुइ धुंकी । यदि जाति हे मदुसा जरामरण नं दइमखु, जाति दुगुलिं हे जरामरण दयावगु खः ।

थन च्वेयागु चित्रे गनावनाच्चंगु सिमाया क्वय् छम्ह मनू कयेकुना छयःक्वच्छुइकाच्चंगु दु । थुकिं भीत छु ज्ञान बियाच्चंगु दु धाःसा सिमायागु आयु फुइवं गना सिनावथें मनू नं आयु फुइवं सिना हे वनेमागु जीवन धकाः थुइकाच्चंगु खः ।

शोक, परिदेव, दुःख, दोमनस्स व उपायास-थःथिति, भोगसम्पत्ति, यशकीर्ति श्रीआदि बिनाश जुयावनेवं थःगु मने दाह जुइका च्वनिगुयात हे शोक धाइ । उपर्युक्त थःथिति भोगसम्पत्ति यशकीर्ति आदि बिनाश जुइबलय् गुगु बिलापया सः वइ, उकियात परिदेव धाइ । पञ्चकखन्धय् गुगु दुःखवेदना जुयावइ, उकियात दुःख धाइ । अले यःपि नाप बाय् मालीगु मयपि नाप च्वनेमालीग इच्छा यानाग परे मजइगु

थथे हे थःथिति व यश कीर्ति श्रीआदि बिनाश
 जुयावंगुलिं मने डाह उत्पन्न जुयावइगु दुःखवेदनायात
 दोमनस्स धाइ । थुगु हे कथं शोकपरिदेवया पाखें
 दयावइगु दुःख स्वयानं अतिकं दुःख उत्पन्न
 जुइगुयात उपायास धाइ । थ्व शोक परिदेवादि
 जरादुःख अले मरण दुःखया सम्बन्धं उत्पन्न जुइगु नं
 जुयाच्चन । अर्थात् जरा दुःख अले मरण दुःखनापं
 सम्बन्धित मजूसे ज्ञाति, सम्पत्ति, गुण अले कुलआदिया
 बिनाशं उत्पन्न जुइगु नं जुयाच्चन । जरामरण नापं
 सम्बन्ध मजूसां नं मूल मुख्य याना जन्म जुल धायेवं
 थजाःगु उत्पन्न जुइगु स्वभाव जुयाच्चन । उकिं जन्मं
 उत्पन्न जूगु धर्म धकाः धाइ । जन्म जुइवं न्ह्यागु नं
 भवय् जरामरण अवश्यंभावि खः । अथेजुया जरा मरण
 जन्मया हे मुख्य फल खः । शोक परिदेवादिया
 अवस्थायात छगू उपमां थथे थुइका ब्यूगु दु- कराहिलय्
 क्वानाच्चनीगु चिकथें जाःगु शोक खः । अले उकी
 पीजाकना ब्वाइय थहाँ वइगुथें जागु परिदेव खः । उगु
 चिकं क्वयावं वना फुनावनाच्चनीगुथें जाःगु प्रकृयायात
 उपायास धाइगु जल ।

मगधवासी भिक्षुपि

असीतिमहासावकय् दुथ्यापिं मगधय् हे जन्म
जूपिं मगधवासी भिक्षुपिं च्याम्ह दु । वसपोलपिनिगु नां
थथे खः-

भिक्षु महाकस्सप, भिक्षु राध, भिक्षु उपसेन,
भिक्षु महाचुन्द, भिक्षु खदिरवनियरेवत, भिक्षु
महापन्थक, भिक्षु चूलपन्थक, भिक्षु सभिय खः ।
वसपोलपिनि जीवनी भीसं सीका तये बह जू, व थथे
खः-

वसपोलपिनिगु जाति व कुल

भिक्षु महाकस्सप ब्राह्मणमहाशाल कुलय् जन्म
जूम्ह खः । वसपोल कस्सप गोत्र्याम्ह खः ।
वसपोलयागु जन्म राजगृहया महातिट्ठ ब्राह्मणगामय्
जूगु जुल । वसपोलया बौयागु नां कपिल खः ।
वसपोलया न्हापायागु नां पिप्फलि खः ।

भिक्षु राध राजगृह नगरया छगू गरीबगु
ब्राह्मण कुलय् जन्म जूम्ह खः ।

भिक्षु उपसेन, भिक्षु महाचुन्द, भिक्षु
खदिरवनियरेवत (भिक्षु सारीपुत्रया किजा) भिक्षु
उपसेन, थ्वस्पोल त्रिवेदं पारङ्गतम्ह खः ।

भिक्षु महाचुन्द व खदिरवनियरेवत निम्हं जक
छुकी पारङ्गतपिं धयागु उल्लेख जुयाच्चंगु म्हु ।

भिक्षु महापन्थक व चूलपन्थक निम्ह दाजुकिजापिं खः । भिक्षु महापन्थक दाजुम्ह अले चूलपन्थक किजाम्ह जुल । इमि बौ शुद्र कुलयाम्ह खःसा माँम्ह वैश्य कुलयाम्ह जुल गुम्हकि राजगृह महाजनया म्ह्याय् खः ।

भिक्षु सभिय राजगृह नगरय् वैश्य कुलय् जन्म जूम्ह खः ।

गृहस्थ जीवन

भिक्षु महाकस्सप महाशाल ब्राह्मण कुलय् जन्म जूम्ह जूगुलिं कुल रक्षा यायेयालागी वया माँ-बौपिसं ब्राह्मणमहाशालया म्ह्याय् भद्राकपिलानी नापं विवाह यानाः ब्यूगु खः । उबले इमिगु आयु नीदें दयाच्चने धुकूगु खः ।

इपिं निम्हतिपुसियागु जीवन मेमेपिनिगु जीवन स्वया पागु खने दु । मेमेपिं कलाःभातपिनिगु जीवनथें जाःगु इमिगु जीवन मखु । इपिं घनीबलय् तक नं खाताया दथुइ स्वाँमा तयाः थथे सल्हा याइ-गुम्हसियापाखेच्चंगु स्वाँमा पतिचिनि उखेपाखे च्वंम्हसिकय् रागचित्त उत्पन्न जुल धकाः सीकेगु धकाः खँ लहाना घनीगु खः । उकिं इमि थवंथवय् म्हय् थिया ख्या यायेगु धयागु तक नं मदुगु जुल ।

पिप्फलि व भद्राकपिलानी थुगुकथं जीवन हनावनाच्च्वं हे इमि माँ- बौपिं परलोक जुयावन । उकियागु कारणं छुर्यैयागु आपालं धनसम्पति व ज्या

खै फुक्कं इमिसं हे स्वये माल । इमि बूँ जक हे
 भिनिगू योजन पाय्फाःगु बूँ दु । उगु बूँयात लः बीगु
 गाः जक हे खुइगु दु । पिप्फलि पासापिं नापं सल
 गयाः उगु बूँ चाहिला स्वयाच्चनीगु खः । छन्हुया
 दिनय् दना बूँ स्वयाच्चंबलय् वासा वायेके धुंथाय्
 आपालं भंगं पक्षित मुनाः दबि व कीचात
 क्वानाक्वाना नयाच्चंगु खनाः थथे न्यन-

“व भंगः तय्सं भीगु बूँइच्चपिं कीचात
 नयाच्चन उकियागु विपाक सुनां भोग याइथें ?”

परिवारपिसं थथे लिसः बिल- “उकियागु
 विपाक भोग याइम्ह छि हे जुइ ।”

थ्व खै न्यनाः पिप्फलियात गयासैं वल । थुपिं
 भंगः तय्सं जिगु बूँइच्चपिं कीचात क्वानानःगु विपाक
 जिं भोग यायेमालीगु जूसा ला आपालं धनसम्पति
 दयेकाच्चनेमाःगु हे छायाय् ? उबले थुपिं दास व
 ज्यामितय्सं जित छु ग्वाहालि याइ । थथे मनय् तयाः
 प्रव्रजित जुइगु मनय् वयाः थःगु सारा सम्पति
भद्दाकपिलानीयात बिया थकेगु बिचाः यात ।
 पिप्फलियात उगु घटना जुयाः वैराग्य वयेका
 च्वंबलय् अजागु हे घटना भद्दाकपिलानीयात नं जूगु
 जुयाच्चन । भद्दाकपिलानीया नं ज्यामि तयाः चुक
 जायेक तू पाके बियाः थः पासापिं नापं च्वना
 स्वयाच्चंबलय् व पानातःथाय् थहाँवयाच्चपिं कीचात

भंग तयेसं क्वाना क्वाना नयाच्चंगु स्वयाः तःधिपिसं
चीधिकपिं नयाः म्वानाच्चंगु खनाः मनय् वैराग्य वल ।

थुकथं कलाभात निम्हसिया नं वैराग्य
वयेकाच्चन । कलाभात निम्हसिनं नं छम्हं मेम्हसियागु
मनय् च्वंगु खं मस्यूनि । लिपा जा नयेत्ययेकाः निम्हं
नापलात उबले थथःगु मनय् च्वंगु खं छम्हं मेम्हसित
कन । निम्हसिया नं उगु धन सम्पतियागु लोभ मदु ।
निम्हसिया नं उगु धनसम्पति त्वःता प्रव्रजित जुइगु हे
जक इच्छा जुयाच्चन । उकियागु कारणं थःगु
धनसम्पत्तित थःथितिपरिवारपिनित बियाः प्रव्रजित
जुइगु हे निर्णय यात ।

भिक्षु राध वसपोलयागु गृहस्थजीवन गरीबगु
कुलय् जन्म जूगुलिं तस्सकं थाकुक्क जीवन हनाच्चम्ह
खः । लिपा बुढा जुया वःबलय् थः मिसा व
मचातयेत कमय् यानाः नके मफुत । उकियागु हे
कारणं थः हे मिसा व मचातयसं वयात छयैनं पितिना
हल । उकियागु कारणं वेलुवन विहारय् च्वंपिं
भन्तेपिनिगु सहारा कयाः च्वन । व न्हापानिसें
बुद्धशासनय् श्रद्धा दुम्ह खः । गरीब जूसानं इलय्
व्यलय् भिक्षा दान बिया च्वम्ह खः । भिक्षु सारीपुत्रं
तक नं वयाके भिक्षा दान कयाबिज्याःगु दु । थजागु
रूपं बुद्धधर्मय् श्रद्धा दुगु कारणं वेलुवन विहारय् च्वं
वयेधुंकाः अन च्वंपिं भन्तेपिनित थम्हं हे स्वयाः
मामागु ग्वाहालि यानाच्चन । विहारय् घाय् बुया

वइबलय् घाय् चायेगु विहारया छ्रचालं बै पुइगु,
 त्वनेगु लः व छ्रयलेगु लः हया बीगु, चीवर हिया
 बीगु जुयाच्चन । भिक्षुपिसं नं वयात नयेगु त्वनेगु
 च्वनेगु थाय् बियाः ग्वाहालि यानातल ।

भिक्षु उपसेन, भिक्षु महाचुन्द, भिक्षु
 खदिरवनियरेवत वसपोलपिं गांया नायः जुयाच्चंपिनि
 कायपिं जूगुलिं नयेगु त्वनेगु तीगुली धन्दा मदयेक
 सुखं जीवन हनाच्चंपिं खः । इपिं स्वम्ह दाजुकिजापिं
 मध्य नं भिक्षु उपसेन गृहस्थबलय् त्रिवेदंपारंगतम्ह
 जूगुलिं नां जायाच्चनय् धुकूम्ह खः । भिक्षु महाचुन्द
 गृहस्थबलय् गजाम्ह धयागु उल्लेख जुयाच्चंगु मद्दु ।
 भिक्षु खदिरवनियरेवत जक माँ-बौपिनि दकलय्
 चीधिकम्ह काय् जूगुलिं वसपोलया दाजुपिं भिक्षु
 सारीपुत्र, भिक्षु उपसेन, भिक्षु महाचुन्दथें प्रव्रजित
 जुयावन धाःसा कुलपरम्परा म्हासे जुयावनी धकाः
 ग्यानाः न्हय्दं दुबलय् हे उलि हे वैश दुम्ह मिसामचा
 नापं विवाह यानाः विवाह बन्धनय् तःक्यंकातःम्ह खः ।

भिक्षु महापन्थक व चूलपन्थक इमि माँ-बौपिं
 तस्सकं गरीब जूगुलिं मचाबलय् इमि तस्सकं हे दुःख ।
 लिपा राजगृहया महाजन बाज्यापिनिथाय् च्वं वःसेलि
 सुख जुल । राजगृहयाम्ह महाजनं व मस्तय् माँ थः
 म्हेयाय् सुद्रयाकय् वंगुलिं दुमकासे तयातःगु खः । तर
 निम्ह छ्रय्मचायात धाःसा दुकाल । महाजनं भगवान्
 बुद्ध च्वनाबिज्यानाच्चंगु वेलुवन विहारय् वनीबलय्

न्ह्याबले ब्वनायंकीगु जुयाच्चन । लिपा इपिं तःधि
जुयावल, महापन्थया बरोबर मां-बौ मदुपिं मस्त
धयागु शब्द न्यनय् मालीबलय् चितय् दुखय् जुइगु
जुयाच्चन ।

भिक्षु सभिय परिव्राजिका जुयाच्चंम्ह मांयाथाय्
च्वनाः तःधि जूम्ह खः । तःधि जूसेलि व नं
परिव्राजक^१ हे जुल ।

प्रव्रजित जीवन

भिक्षु महाकस्सप- कला-भात निम्हसिया नं
प्रव्रजित जुइगु निर्णय यायेधुंकाः कासायबस्त्र व
चायागु गुलुपा न्याकय् छवयाः वं वयागु वं वयागु सैं
खाना बिल । सैं खाये धुंकाः मोल्हुयाः कासाय बस्त्रं
पुनाः थःगु दरवारथें जाःगु छयैयागु छुं हे माया
मकासे दरवारथें जाःगु छयै नं कुहाँवल । दास ज्यामि
व परिवारपिसं वसपोलपिनित म्हसीकाः प्रव्रजित जू
वनेगु बिचाः त्वःति धकाः आग्रह यात । तर इमित
सुनानं पने मफुत । इमि प्रव्रजित जुइगु हे निश्चित
यानाः वयेधुंकूगु जुल । उकियागु कारणं इमिसं ज्या

^१ परमन्थदीपनी अनुसारं वसपोलया मां राजकुमारी खः, लिपा
मेमेगु धर्मया शिक्षा कायेयालागी परिव्राजिका जुल । लिपा छम्ह
परिव्राजक नापं भुलय् जुयाः प्वाथय् दत । उकियागु कारणं
परिव्राजकपिसं वयात उगु थासं पितिना छवत । अननं उखें थुखें
चाहिला जुजुं छगू सभा भवनय् ध्यान । अन हे मचा बुल ।

याइपिं दास दासीतयत् स्वतन्त्रं त्वःता बिल ।
गुकियागु कारणं इपि तस्सकं लय्ताल । थुगु कथं
इपिं न्ह्यःनय् पाखे स्वया न्यासि वनाच्च्वं निपु लं
धोधुल ।

भद्दाकपिलानिं धाल “छि मिजंम्ह खः, उकिं
छि जवपाखे नं भासं जि मिसाम्ह खः, उकिं जि
देपापाखेया लं वने”

थुलि धायेधुंकाः भद्दाकपिलानिं थः भातयात
स्वचा चाहुला गौरब तयाः न्ह्यनय्, ल्यूनय्, जवय्,
खवय् भागी यानाः बायावन ।

इपिनिम्ह बायावने त्यंबले भ्वखाय् व्वल ।
सुमेरुपर्वत यक्वधक्व सन । आकाशय् प्वालापिलिं
पल्पसा त्वल ।

उबले भगवान बुद्ध वेलुवन विहारया
गन्धकुटी च्वनाबिज्यानाच्च्वंगु खः । वसपोलं
सीकाबिज्यात पिप्फल व भद्दाकपिलानी त्यागी जुयाः
निम्ह अलग जुयावन । उकिया कारणं इमित हे नाप
लायेयालागी राजगृह व नालन्दा वनेगु लँया दथुइच्च्वंगु
बहुपुत्तकनिगोध सिमाया क्वय्च्वना बिज्यानाच्च्वन ।
पिप्फल त्यागी जुयाः व हे लँपुं ववं भगवान बुद्ध
थःगु रश्मि फिजय् यानाः बांलागु लिलां प्यतुना
बिज्यानाच्च्वंगु खनाः वसपोलयाथाय् वनाः वसपोलयात
स्वकः वन्दना यानाः जि छलपोलया सावक जुल
धकाः स्वक्वः तक प्रकाश यात ।

भगवान् बुद्धं वयागु गोत्रया नां कयाः
धयाबिज्यात- कस्सप फ्यतु, जिं छन्त धम्म दायाद बी ।

अनलि वयात स्वंगू ओवाद बियाः
ओवादपटिगहनूपसम्पदा विधिं उपसम्पदा बियाबिज्यात,
व थथे खः-

१. नकतिनि भिक्षु जूम्ह जुइमा, मध्यस्थम्ह
जुइमा, थेर जुइमा इपिं भिक्षुपिनिकय् हिरिओत्तप्प
धयागु गुणधर्म दयेमा ।

२. कुशलधर्म जायाच्चंगु फुक्क धर्मया
उपदेश गौरब पूर्वक न्यनाः लुमंका तयेमाः ।

३. समानरूपं कायगतासति वृद्धि यायां वनेमा ।
वसपोल प्रव्रजित जुइधुंकाः जङ्गलय् च्वनीम्ह,
भिक्षा यानाः भोजन यानाबिज्याइम्ह, पंसुकूलचीवरं
जक पुनेगु धुताङ्ग शील पालन यानाः च्वम्ह खः ।
लिपा वसपोलयात भिक्षु महाकस्सप धायेगु यात ।

भिक्षु राध वसपोल वेलुवनय् च्वंसानिसें भिक्षु
जीवन धयागु छुं कलंक मदुगु शान्तगु जीवन खः
धयागु खँ सीका च्वम्ह खः । उकियागु कारणं वया
नं अजागु जीवन हनेगु इच्छा जुल । छन्हु थम्हं
म्हस्यूम्ह छम्ह भिक्षुयाथाय् वनाः थःगु मनयागु खँ
कन । वयागु खँ न्यनाः सुं भिक्षुं हे नं वयात प्रव्रज्या
यानाः बीगु ज्या मयाः सायद यक्वः दँ दयेधुंकूम्ह
जूगुलिं धर्मया आचरण याये फइमखु धकाः जुइमाः ।
अथेसानं व निराश मजुसे कुत यानावं च्वन । छन्हुया

दिनय् भगवान् बुद्धयाथाय् वनाः थःगु मनयागु खँ कन ।
 भगवान् बुद्धं वयागु सस्कारया विषय स्वया बिज्याना
 बुढाम्ह जूसानं अरहंत जुइगु सस्कार खंकाः भिक्षु
 संघपिं मुंकाः थ्व ब्राह्मणयात करुणा तयाः सुनां भिक्षु
 यानाः बी फु धकाः न्यनाः बिज्यात । उगु सभाय्
 भिक्षु सारीपुत्र नं दुगु जुयाच्चन । सारीपुत्रं न्हापा
 वयापाखें पनिवचां छगू पनिव जा दान कयागु लुमंका
 बिज्यात । उकिया कारणं वसपोलं जिं भिक्षु याये
 धकाः स्वीकार यानाः बिज्यात । भगवान् बुद्धं नं
 वयात भिक्षु यायेगु अनुमति बियाबिज्यात । भगवान्
 बुद्धं वयात जतिचतुत्थकम्मउपसम्पदा यायेगु बिधि नं
 कनाबिज्यात ।

भिक्षु उपसेन, भिक्षु महाचुन्द, भिक्षु
 खदिरवनियरेवत वसपोलपिं नापं भिक्षु जूपिं मखु तर
 थः दाजु सारीपुत्र भिक्षु जूगु स्वयाः श्रद्धा उत्पन्न
 यानाः जू वपिं खः । भिक्षु उपसेन व भिक्षु महाचुन्द
 भगवान् बुद्धयागु उपदेश क्वचायेक न्यनेधुंकाः भिक्षु
 जूपिं खः । खदिरवनियरेवत जक थःगु विवाह जूकुन्हु
 हे भिक्षु जू वःम्ह खः । थ्व खँ गधे धाःसा विवाह
 जूकुन्हु निगू पक्षया थःथितिपिं वयाः लः हायेकाः
 आशीर्वाद बिया ववं मिसाया थःथितिपिं छखलसिनं लः
 हायेका थथे आशीर्वाद बिल- अजिथें हे यक्व दँ तक
 म्वाये दयेमा । व मिसाया अजि १२० दँ दयेधुंकूम्ह
 खः । व अजिया छयंगू ह्य्ह्य कुना स्वये हे मज्यूम्ह

जुइधुंकल । म्ह नं तस्सकं धुसि ल्हुइधुंकल । उकिया
कारणं मिजंम्हसिनं थथे बिचाः यात- यदि थ्व मिसा
व अजिति म्वात धाःसा थ्वयागु रूप वर्ण नं व अजिथें
हे छुं हे बांलाइ मखु, थथे बिचाः यानाः मन बिरक्त
जुल । उकियागु कारणं वयात थ्व मिसा नापं
गथेयानाः अलग जुइगु धयागु जक बिचाः वयाच्चन ।
दकले लिपा प्रव्रजित जुयाः वनेधुंकूपिं थः स्वम्ह
दाजुपिं लुमंकाः जि नं अथे हे प्रव्रजित जूसा हे जक
थ्व मिसा नापं अलग जुइ फइ धयागु सीकाकाल ।
उकियागु कारणं थःत कुबीका थःगु छयें वनाच्चच्चं
लैया बीचय् दिसापिसाब यायेमाल धकाः त्वहतयाः
कुहाँ वनाः भन्तेपिं च्वनाच्चंगु जङ्गलय् दुहाँवन ।
भन्तेपिनिथाय् थ्यंकाः जित नं प्रव्रज्या यानां ब्यु धकाः
प्रव्रज्या फवन । उपिं भिक्षुपिसं सारीपुत्रया किजा धकाः
सीकाः वयागु इच्छा अनुसारं प्रव्रजित यानाबिल ।
भिक्षु सारीपुत्रं नं थःगु जाणं उम्ह थम्ह किजा प्रव्रजित
जू वइगु सीकाः इपि भिक्षुपिनित प्रव्रजित याना ब्यु
धयातःगु दुगु जुल ।

भिक्षु महापन्थक व चूलपन्थक इपिं नं छकलं
भिक्षु जू वःपिं मखु । न्हापलाक महापन्थक भिक्षु जू
वःगु खः, अनलिपा तिनि चूलपन्थक जू वःगु खः ।
महापन्थकया विषय भगवान बुद्धं हे राजगृह
महाजनयाके अनुमति कयाः प्रव्रज्या यानाबिज्यागु खः ।
राजगृह महाजनं नं याउँक हे अनुमति बिल । छाय्

धाःसा थः छय्मचायात मेमेपिसं माँ-बौ मदुम्ह मचा
 धाइबले वया तस्सकं नुगलय् स्याकीगु जुयाच्चन ।
 उकियागु कारणं प्रव्रजित जुल धाःसा अथे नुगलय्
 स्याका च्वनेम्वालीगुयात खंकाः प्रव्रजित जुइगु
 अनुमति ब्यूगु खः । न्हापां भगवान बुद्धं वयात
 सामणेरनि यानाबिज्यात छायाधाःसा उबले वयागु आयु
 नीदँ मदुनिगु जुयाः खः । लिपा नीदँ दयेधुंकूसेलि
 उपसम्पदा यानाः बिज्यात । अले चूलपन्थकयात वया
 हे दाजु महापन्थकं थथे बिचाः यात- मार्गफल प्राप्त
 यानाः दइगु सुख दकले सकले उत्तमगु सुख खः,
 थजागु सुख थः किजा चूलपन्थकं नं प्राप्त यानाः
 काये फयेमा धयागु मनय् तयाः राजगृहया महाजन
 थः बाज्यायागु अनुमति कयाः चूलपन्थकयात ब्वना
 हयाः प्रव्रज्या यानाबिल ।

भिक्षु सभिय न्हापां परिव्राजक जुयाच्चंम्ह खः ।
 परिव्राजक जुइधुंकाः अनेक प्रकारयागु शिल्पशास्त्र
 सयेके सीके यात । विषेश यानाः धर्मयागु खँ
 ल्हायेगुली तस्सकं सःस्यूम्ह जुल । उकियागु कारणं
 मेमेगु धर्मयापिं नापं वादविवाद यानाः त्याका मनूतय्
 पाखें प्रशंसा याकाच्चंम्ह खः । काचाक सुनानं व नापं
 वादविवाद यायेगु साहस याये मफु । लिपा राजगृहया
 ध्वाका याथाय् लाक आश्रम दयेकाः
 विविधवर्णयापिनित थःके दुगु शिल्पशास्त्र स्यनेकने
 यानाच्चन । वयागु नां तस्सकं जायावल अथेसानं थः

परिब्राजिकायापाखें जन्म जूगु लुमना वइबले थःगु मन
खिन्न जुइगु जुल ।

छन्हुया दिनय् न्हापा मनू जुयाः च्वंबलय् थः
हे पासा जुयाच्च्वंम्ह लिपा ब्रह्मा जुयाः जन्म जू वन ।
व हे ब्रह्मा वयाथाय् वयाः नीगू न्ह्यसः न्यनाः थथे
धाल- छं थ्व न्ह्यसः मेमेपिं श्रमण ब्राह्मणपिनिके न्यं
धयाः वन । व ब्रह्मां धाःथें मेमेपिं श्रमणब्राह्मणपिनिके
न्यं जुल नं सुनानं उकियागु लिसः बी मफु । छन्हुया
दिनय् भगवान बुद्ध, धर्मया उपदेश व्युब्युं
राजगृहनगरय् थ्यंक बिज्यात । अले राजगृहनगरय्
च्वंगु वेलुवन विहारय् च्वनाबिज्यात । उबले सभिय
नं भगवान बुद्धयाथाय् वनाः वसपोलयाके उगु ब्रह्मां
बियाथकूगु नीगू न्ह्यसः न्यन । भगवान बुद्धं उगु
नीगू न्ह्यसःया फुक्कं हे लिसः बियाबिज्यात ।
भगवान बुद्धयागु उगु लिसः न्यनाः वसपोल भगवान
बुद्धया प्रति सभियया श्रद्धा उत्पन्न जुल । उकियागु
कारणं भगवान बुद्धयाके प्रव्रज्या जुइगु प्रार्थना यात,
भगवान बुद्धं नं वयागु इच्छा अनुसारं प्रव्रज्या
यानाबिज्यात ।

धर्मया अनुभूति

भिक्षु महाकस्सपयात भगवान बुद्धं प्रव्रज्या
यानाः बिज्यायेधुंकाः बहुपुत्तकनिगोधं भतीचा उखे
व्वनायंकाः अन छमा सिमाया क्वय् च्वनेगु मनय्
तयाः बिज्यात । महाकस्सपं नं भगवान बुद्धयात

संघाटि प्यबः यानाः लथ्यानाः सिमाया क्वय्
लायाबिल । भगवान बुद्ध न उगु आसनय्
फ्यतुनाबिज्यात ।

भगवान बुद्ध उगु संघाटी फ्यतुना ल्हातं
पितुपिया थथे धयाबिज्यात “कस्सप छंगु थ्व संघाटि
नाइसेच्चं”

“हे भगवान अथेसा छलपोलं हे छ्यला
बिज्याहूँ”

“कस्सप, अले छं छु छ्यलेगुले”

“हे भगवान छलपोलयागु संघाटि
बियाबिज्यासा व हे जिं छ्यले”

अनंलि भगवान बुद्धं थःगु तस्सकं पुलां
जुइधुंकूगु संघाटि वयात बियाबिज्यात । भगवान बुद्धं
संघाटि बियाबिज्यागु कारणं महाकस्सपयात उत्साह
बरय् जुयावःगुलिं हानं मेगु भिगू धुताङ्ग पालन यात ।
उकियागु कारणं वसपोल प्रव्रजित जूकुन्हुनिसें १३ गू
धुताङ्ग पालन जूम्ह जुल । वसपोलं जोरतोरं समथ व
विपस्सना क्वातुका यंकुयंकुं प्रव्रजित जुयाः च्यान्हु
दुकुन्हु अरहंत फल हे प्राप्त यानाबिज्यात ।

भिक्षु राधं प्रव्रजित जुयाः छक्कलं ज्ञान प्राप्त
याये मफु छाया धाःसा व नकतिनि भिक्षु जूम्ह जूगुलिं
भोजन यायेत भोलय् फ्यतुवनीबले दकले क्वय् लाइगु
जुल । भिक्षुपिं न आपालं दु, उकिं नयेगु त्वनेगु
वयाथाय् थ्यनीबले फुइगु जुल । उकियागु कारणं

वयाः अपाय्च प्वा जायेक नये हे मखं । उपज्झाय
 जुयाच्चंमहसिनं वयागु उगु दुःख स्यू, उकिं वयात नापं
 ब्वनाः थाय् थासय् चारिका याके यंकल । उकियागु
 कारणं वयाः नयेगु त्वनेगु गाक्क नये दत । नयेगु
 त्वनेगु गाक्क नयेदुगुलिं वयागु शरीर बलानावल ।
 मन नं थातेलात । अले भिक्षु सारीपुत्रं बरोबर स्यने
 कने यानावंच्वन । व तस्सकं स्यने अःपुम्ह जुल ।
 उकिं वया उपज्झाय जुयाच्चंमह सारीपुत्रं गथे स्यंगु खः
 व हे अनुसारं बांलाक आचरण यानावंच्वन । वं थः
 उपज्झायनं कंगु खँ याकनं बांलाक थुइकाः समथ व
 विपस्सना वृद्धि यायां ताकाल मदुवं हे अरहंत जुल ।

भिक्षु उपसेन, भिक्षु महाचुन्द, भिक्षु
 खदिरवनियरेवतपिसं छसीकथं धर्मज्ञान प्राप्त
 यानाबिज्यागु विषय थथे दु-

भिक्षु उपसेन उपसम्पन्न जुइधुंकाः छगू
 वर्षावास दुबले बुद्धशासन प्रचार यायेगु उद्देश्यतयाः
 छम्ह कुलपुत्रयात प्रव्रजित यानाः बिल । लिपा उम्ह
 सामणेरे ब्वनाः भगवान बुद्धयागु दर्शन याके यंकल ।
 भगवान बुद्धं उपसम्पन्न जुयाः छगू जक वर्षावास
 दुम्हसिनं श्रामणेरे यागु खँ सीकाः उगु ज्यायात
 तस्सकं निन्दा यानाः बिज्यात ।

“हे मोघपुरुष, छं याःगु ज्या मिले मजू, छ हे
 ला सयेकेसीके याये मानिम्ह तिनि, तर छं मेपिनित

स्यनेगु ज्या याये धुंकल । छला तस्सकं गुरु जुइ हथाय् चाम्ह जुइधुंकल ।”

भगवान बुद्धं निन्दा यानाबिज्यागु कारणं तस्सकं नुगले स्यात, उकिं घुरे जुयाः बिचाः यात ।

“ध्व हे शिश्यया कारणं भगवान बुद्धं जित निन्दा याका चवने माल । उकिं ध्व हे शिश्यया कारणं भगवान बुद्धं जित प्रशंसा याकेमानि”

थथे बिचाः यायेधुंकाः भगवान बुद्धयाके बिदा कयाः थःम्ह सामणेरनापं लिहाँ वन । अले याकनं याकनं धर्मया आचरण क्वातुका यंकुयंकुं ताकाल मदुवं हे अरहंतफल प्राप्त यानाकाल ।

भिक्षु महाचुन्द भिक्षु जुइधुंकाः भिक्षु सारीपुत्रयाकय् कर्मस्थानया विषय सयेकेसीके यात । अले धर्मया अभ्यास यानाः ताकाल मदुवं हे अरहंत जुल ।

भिक्षु खदिरवनियरेवत भिक्षु जुइधुंकाः उपज्झाय याके कर्मस्थानया विषय सयेकेसीके यायेधुंकाः खदिरया जंगलय् वनाः ध्यान भावना यानाः उगु वर्षावासया दुने हे अरहंत जुल ।

भिक्षु महापन्थक उपसम्पन्न जुइधुंकाः योनिसो मनसिकार बरे याना यंकल । अथे धयागु नामरूपयात आरमण यानाः प्यंगू अरूपध्यान लाभ यानाकाल । अरूपध्यानं पिहाँवयाः विपस्सना ध्यानय् वृद्धि जुयावंवं अरहंत फल लाभ यानाकाल । त्रिपिटकय् थथे

धयातःगु दु- वसपोलं थथे अधिस्थान यानाः बिज्यात-
 तृष्णारूपी बानयात गुबलेतक लिकाये फइमखुनि
 घौपलख हे नं फ्यतुइमखु । परमत्थदीपनी उकी नं
 तनाः थथे धयातल- थथे अधिस्थान यायेधुंकाः
 चछित्तक दनेगु व चंक्रमण यानाः विपस्सना वृद्धि
 यानाबिज्यात । अरूपध्यानं पिहाँवयाः
 विपस्सनाध्यानयात वृद्धि यानाः यंकुयंकुं अरहंत फल
 लाभ यानाकाल ।

भिक्षु चूलपन्थक उपसम्पन्न जुइधुंकाः प्यला
 दयेकाः वसपोलया हे दाजु महापन्थकं चीवर त्वःताहूँ
 धकाः पितिना छूवःगु खः । छायाधाःसा प्यला दया नं
 छपु गाथा हे कंथ याये मफूगुलिं खः । अथे जूगुलिं
 तस्सकं दुःख तायाः उकुन्हया सुथय् चीवर त्वःतेगु
 निर्णय यात । उबले भगवान बुद्ध बिज्यानाः वयात
 शान्त्वना बियाः गन्धकुटीया न्हयःने फ्यतुका वयागु
 ल्हातय् तुयुगु काप छकू बियाः सूर्ययात स्वयाः उगु
 तुयुगु कापतय् ब्वब्वस्यास्यां म्हुतुं नं रजो हरणं रजो
 हरणं अर्थात् धू मदयेमाः धू मदयेमाः धकाः
 धायेकातल । थ्व ध्यान वयागु संस्कारयात ल्वःगु
 जुयाच्वन । वं व कापः ब्वब्वस्याना च्वं च्वं हे
 छसीकथं हाक्या वल, लिपा जूबले न्वकुकापः थें
 हाकुसे च्वन । उगु काप स्वस्वं वयाके छसीकथं ज्ञान
 छिपे जुयावंवल । गुकियागु कारणं संस्कारधर्मत हिला
 वं वं स्यना वनीगु फुना वनीगु स्पष्ट जुयावल । उबले

वं उगु काप नापं थःगु चित्त तुलना यानाः न्हापां
 बांलागु चित्त थ्व शरीरया कारणं चित्तय् नं
 क्लेशरूपी धुलं हाकुइगु सीकाकाल । अले अथे जूगुलिं
 नित्यगु धयागु मद्दु खनी, थथे बिचाः याना यंकुयंकुं
 चित्त शान्त जुयाः ध्यान लाभ जुल । उगु ध्यानया
 आधार कयाः विपस्सना वृद्धि यानायंकल । वसपोलं
 समथ व विपस्सना पालंपा यानाः हित्तुहीका अभ्यास
 यानायंकुयंकुं बांलाक थुयावयाः, अले उगु गंधकुटीया
 न्ह्यःने हे च्वनाः अरहंत फल लाभ यानाकाल ।

भिक्षु सभिय भिक्षु जुइधुंकाः विपस्सना वृद्धि
 याना यंकुयंकुं ताकाल मद्दुवं हे अरहंत फल लाभ
 यानाकाल ।

महत्वपूर्णगु योगदान

मगधयापिं असीतिमहासावकय् दुथ्यापिं च्याम्ह
 भिक्षुपिं दु । वसपोलपिं सकलसिनं नं थथःगु क्षमता
 अनुसारं भगवान बुद्धयागु शिक्षा प्रचार यायेगु ज्या
 यानाःबिज्याःगु दु । तर लिखितरूपं प्रमाणित
 जुयाच्चपिं प्यम्ह दु, वसपोलपिनिगु नां थथे खः-

भिक्षु महाकस्सप भिक्षु जुयाः अरहंत जुइधुंकाः
 वसपोलं स्यने कने यानातःपिं भिक्षुपिं हे न्यासः दु ।
 लिपा भगवान बुद्ध परिनिर्वाण जुइधुंकाः नीछन्हु
 दयेकाः बुढा जुइधुंकाः प्रव्रजित जूम्ह सुभदयागु खँयात
 कयाः भगवान बुद्धयागु शरीर दाहसंस्कार याः वःपिं
 ७०००००म्ह भिक्षुपिनित धर्म व विनय संगायना

यायेमागु खँ धयाबिज्यात । सकसिनं नं उगु खँयात
 मानेयात । अले छलपोल हे प्रधान जुयाः सुरु
 यानाबिज्याहुँ धाल । उकियागु कारणं वसपोलं योग्य
 जुइक गुणधर्मदुपिं अरहंत भिक्षुपिं ल्ययाबिज्यात । अथे
 धयागु खुगू अभिञ्जा व प्यंगू पटिसम्भदा लाभीपिं
 ४९९म्ह भिक्षुपिं ल्यया बिज्यात, स्वयम् वसपोल नापं
 यानाः न्यासम्ह दुगु जुल । अनलि सकले मिले जुयाः
 धर्म व विनयया संगायना यायेगु ज्या थाले
 यानाबिज्यात । थ्व संगायना दकले न्हापायागु
 संगायना खः । थुगु संगायना वेभार पर्वतया
 लिक्कलागु सत्तपण्ण गुफाय् यानाबिज्याःगु खः । थुगु
 संगायन यायेगु ज्याय् दाता जुयाः माःगुतक पुरे यानाः
 बिज्याम्ह मंगधयाम्ह जुजु अजातशत्रु खः ।

धात्थें धायेमाल धाःसा थुगु न्हापांगु संगायना
 तस्सकं महत्वपूर्णगु ज्या जुल । थुगु संगायना जूगु
 कारणं भगवान बुद्धयागु शिक्षायात पुचःपुचःयाना
 मुंकाः रक्षा यायेगु ज्या जुल । विषेश यानाः धर्म व
 विनय धकाः थ्व निगू शब्दं भगवान बुद्धयागु फुक्क
 उपदेश उकी दुने दुथ्याका तःगु कारणं थौं तक नं
 वसपोलयागु उपदेश अःपुक काये दयेक ल्यनाच्चन ।

भिक्षु उपसेनं थः सद्धिविहारिक भिक्षुपिनित
 थथःगु शक्ति अनुसारं धुताङ्गशील पालन याकेगुली
 त्यवःबीगु जुयाच्चन । वसपोलं नं अरहंत जुइधुंकाः
 थःथम्हं हे भिंस्वंगू धुताङ्गशील पालन यानाच्चंगु

जुयाच्चन । लिपा आपालं कुलपुत्रपिं वसपोलयाथाय्
 वयाः प्रव्रजित जुइत वल । उबले वसपोलयागु
 वर्षावास भिगू मथ्यंगुया कारणं इमित श्रामणेरनि
 यानातल । लिपा वसपोलयागु वर्षावास भिगू थ्यसेलि
 थः हे उपज्झाय जुयाः उपसम्पन्न यानाबिल ।
 वसपोलया शिष्यपिं फुक्कं हे धुताङ्गशील पालन याइपिं
 जुल । अथे धयागु भिस्वंगू धुताङ्गशील पालन
 यायेफुपिसं भिस्वंगू हे पालन यात उलि पालन याये
 मफुपिसं गुलि फु उलि पालन याइपिं जुल ।

भगवान बुद्धं वया शिष्यपिनिके धुताङ्गशील
 पालन यानागुया कारण न्यना बिज्यात, इमिसं
 भगवान बुद्धयात थथे बिनितयात- जिमिसं धुताङ्गशील
 पालन यानाच्चनागु उपज्झाययात गौरब तथाः खः ।

भिक्षु महाचुन्द भगवान बुद्धया उपस्थापक
 मदुनिबले गुबले गुबले वसपोलयात उपस्थान
 यानाच्चंम्ह खः । वसपोलं मेगु धर्मयापिं नापं वसपोल
 भगवान बुद्धया सत्ताय् ऋद्धि क्यनेयालागी नं भगवान
 बुद्धयाके प्रार्थना याःगु दु । तर भगवान बुद्धं थःम्हं हे
 यमकपाटिहार्य क्यनेमाःगु जुयाः अनुमति बियाः
 बिमज्याः । वसपोलं धर्मयात रक्षा यायेगु मेमेगु ज्या
 नं यानाबिज्याःगु दु, गथेकि छक्क वसपोल पावा
 धयागु नगरय् वर्षावास च्वना बिज्यानाच्चंबले जेन
 धर्मया धर्मगुरु महावीर धयाम्ह निग्रंथनाटपुत्र सित ।
 उबले वया शिष्यपिनि वसपोलं स्यनाबिज्याःगु शिक्षाया

विषय थूगु पागुया कारणं इमि कलह जुयाः निथ्व
 जुयावन । महाचुन्दं थुगु घटनायात स्वयाः पावा
 नगरनिसें सकक प्रदेशया साम धयागु गामय् च्वना
 बिज्यानाच्वंम्ह आनन्दयात नापला बिज्यात । उबले
 भगवान बुद्ध नं अन हे च्वना बिज्यानाच्वंगु खः ।
 आनन्दं वसपोलयागु खँ न्यनाः थ्व तस्सकं महत्वपूर्णगु
 खँ खः धकाः बिचाः यानाः वयात ब्वनाः भगवान
 बुद्धयाथाय् यंकल । अले भगवान बुद्धयात नं उगु
 विषय बिनित्ति यात । भगवान बुद्धं उगु खँ न्यनाः
 बिचाः पानाः विवाद जुइगुया कारण कनाबिज्यात ।
 अले उगु विवाद शान्त यायेगु उपाय नं कनाबिज्यात ।
 थुगु विषय भगवान बुद्ध परिनिर्वाण जुयाः
 बिज्यायेधुंकाः महाकाश्यप महास्थविर प्रधान जुयाः
 दकलय् न्हापां संगायना जूबले वसपोल नं उकी
 दुथ्यागु दु ।

भिक्षु खदिरवनियरेवत अरहंत जुइधुंकाः
 भगवान बुद्धयालागी गन्धकुटी व न्यासः
 सावकपिनिलागी च्वामुसे च्वामुसेच्वंगु पौ दुगु कुटीत
 थःगु ऋद्धिं निर्मित यानाः तयाबिज्यागु दु ।

थ्व खँ गथे धाःसा भगवान बुद्ध वयात नाप
 लायेयालागी न्यासः भिक्षुपिं ब्वनाः नापला बिज्यात ।
 वसपोल च्वनाबिज्याःगु थाय् कैमाजक दुगु जङ्गल
 जूगुलिं उलिमछिं भिक्षुपिं च्वनेत अनुकूल मिले मजूगु
 जुल । वसपोल भगवान बुद्धं न्यासः भिक्षुपिं ब्वनाः

बिज्यानाच्चन धयागु खँ सीकाः उगु जङ्गलयात छगू
 भाग भगवान बुद्धयालागी गन्धकुटी निर्मित यानातल ।
 मेगु छगू भाग वसपोल नापं वःपिं न्यासः
 सावकपिनित च्वनेयालागी च्वामुसे च्वामुसेच्वंगु पौ
 दुगु कुटीत निर्मित यानातःगु जुल । अनलि बहनि
 चंक्रमण यायेगु थाय् न्हिनय् आराम कायेगु थाय्
 न्यासः भिक्षुपिनित नं गाक्क निर्मित याना बिज्यात ।
 न्यासः भिक्षुपिसं नं ध्यान भावना यानाः धर्मया
 आचरण यायेगु ज्याय् छयला बिज्यात । लिपा भगवान
 बुद्ध व सावकपिं लिहाँ बिज्यायेधुंकाः हानं न्हापाथें हे
 ऋद्धि लितकया जङ्गलया जङ्गल हे यानाः बिज्यात ।

जीवनया अन्तिम अवस्था

असीतिमहासावकय् लापिं मगधयापिं च्याम्ह
 भिक्षुपिं मध्ये १२० दै दयेकाः मगधया कुक्कुटसम्पाद
 पहाडया क्वय् परिनिर्वाण जुयाबिज्यागु तकया विषय
 उल्लेख जुयाच्चंम्ह वसपोल छम्ह हे जक दु ।
 वसपोलं परिनिर्वाण जुइ छन्हु न्ह्यः थःगु
 आयुसंस्कारया विषय स्वयाः थः छन्हुजक म्वानाच्चने
 दइगु खँ सीकाः थः शिष्यपिं फुक्कं मुंके बियाः
 ओवाद बियाः पुथुजन जुयाच्चंपिनित दुक्ख मतायेगु
 सुभाब बियाबिज्यात । परिनिर्वाण जुइकुन्हु सुथय्
 अजातशत्रु जुजुयाथाय् वनाः बिदा कयाः अननं
 कुक्कुटसम्पादा पहाडया क्वय् बिज्यानाः अन
 ऋद्धिपाटिहार्य क्यनाः बुद्धपरिषदपिनित भगवान बुद्धया

शिक्षायात क्वातुक आचरण यायेगु ओवाद बियाः
बिज्यायेधुंकाः परिनिर्वाण जुया बिज्यात ।

एतदग्ग लाभ यायेगु प्रेरणाया श्रोत

मगधयापिं च्याम्ह भिक्षुपिं दुगु मध्ये एतदग्ग
लाभ यानाः असीति महासावकय् दुथ्याःपिं खुम्ह भिक्षुपिं
दु, वसपोलपिनिगु नां थथे खः- भिक्षु महाकस्सप, भिक्षु
राध, भिक्षु उपसेन, भिक्षु खदिरवनियरेवत, भिक्षु
महापन्थक, भिक्षु चूलपन्थक खः ।

भिक्षु महाकस्सपयात भगवान बुद्धं धुताङ्गशील
पालन यायेगुली एतदग्ग बियाबिज्याःगु खः । भिक्षु
राधयात भगवान बुद्धं याकनं थुइका कायेफूगुली
एतदग्ग बियाबिज्यात, भिक्षु उपसेनयात भगवान बुद्धं
फुक्क मनूतय्सं श्रद्धा तयेका च्वनेगुली एतदग्ग
बियाबिज्यात । भिक्षु खदिरवनियरेवतयात भगवान बुद्धं
जङ्गलय् च्वनेगुली एतदग्ग बियाबिज्यात, भिक्षु
महापन्थकयात भगवान बुद्धं प्रज्ञाविमुक्ति जुइगुली
एतदग्ग बियाबिज्यात, भिक्षु चूलपन्थकयात भगवान
बुद्धं चेतोविमुक्ति व मनोमयिद्धि जुइगुली एतदग्ग
बियाबिज्यात ।

भगवान बुद्धं थुपिं खुम्ह भिक्षुपिनित एतदग्ग
बियाबिज्यागु इमिके दुगु क्षमता अनुसारं बियाबिज्यागु
खः । अले न्हापायागु जन्मय् इमिसं प्रार्थना यानावःगु
अनुसारं नं खः ।

भिक्षु महाकस्सप पदुमुत्तर बुद्धयागु पालनिसैं
 प्रार्थना यानावम्ह खः । उबले वसपोल हंसावती
 धयागु नगरय् छम्ह कुतुम्बिया काय् वेदेह धायेका
 जन्म जुयाच्चंगु खः । छन्हुयादिनय् नगरवासीपिं नापं
 भगवान बुद्धयाथाय् वनाः धर्मउपदेश न्यं वन । उबले
 वसपोलं महानिसभ धयाम्ह छम्ह सावकयात
 धुताङ्गशील पालन यायेगुली एतदग्ग बियाबिज्यात, व
 स्वयाः वया नं अजागु हे पद प्राप्त यायेगु श्रद्धा
 उत्पन्न जुल ।

उकियागु कारणं भगवान बुद्ध व वसपोलया
 सावकपिनित महादान बिल । भगवान बुद्ध व
 वसपोलया सावकपिनित भोजन दान बियाच्चंबले भिक्षु
 महानिसभ उगु हे लँपुं भिक्षा बिज्यानाच्चंगु खन ।
 उकिं वसपोलयात नं थःगु हे छ्यै भोजन याकेयालागी
 प्रार्थना यात । वसपोलं भिस्वंगू शील पालन
 यानाच्चंगु जूगुलिं छ्यै वनाः भोजन यायेगु सुइकार
 यानाबिमज्या । उगु भिस्वंगू धुताङ्गय् छगू धुताङ्गशील
 पात्रय् तयाब्यूगु भोजन हे जक ग्रहण यायेगु सुयागुं
 छ्यै निमन्त्रणा स्वीकार मयायेगु खः । उकियागु
 कारणं वं भोजन तया हयाः वसपोलयागु पात्रय्
 तयाबिल । वसपोल भन्ते लिहाँबिज्यायेधुंकाः
 वसपोलया विषयय् भगवान बुद्धयात बित्ति यात ।
 भगवान बुद्धं उम्ह निसभं पालन यानाच्चंगु धुताङ्ग व
 विविधविषययात कयाः प्रशंसा यानाः बिज्यात ।

उकियागु कारणं भन हे श्रद्धा बरे जुयावल । उकिं भगवान बुद्ध व वसपोलया सावकपिनित न्हयन्हुतक महादान बियाचवन । न्हयन्हुकुन्हुया दिनय् भगवान बुद्ध व वसपोलया सावकपिनित भोजन दान बी धुंकाः त्रिचीवर नं दान बिल । वसपोलपिसं उगु चीवर पुनाबिज्याःगु खनाः भगवान बुद्धया तुतिया क्वसं वन्दना यानाः थथे बिन्ति यातः-

“हे भगवान ! न्हयन्हुतक जिं महादान बियाचवनागुलि कायकर्म, वचीकर्म, मनोकर्म नं मैत्रिं जायेका यानाचवनागु खः । अले जिं थुगु दानयागु फलं स्वर्ग सम्पत्ति व मनुष्य सम्पत्तिया इच्छा याना मखु, बरु निर्वाण सम्पत्ति छगू हे जक प्रार्थना याना खः । उकिं थुगु पुण्यया आनुभावं वसपोल महानिसभ भन्तेथें हे भविष्यय् सुं छम्ह बुद्धया इलय् धुताङ्गशील पालन यायेगुली एतदग्ग लाभ याये फुम्ह जुइमाः”

भगवान बुद्ध अनागतसजाणं स्वयाः बिज्याबले वयागु प्रार्थना पुरे जुइगु खंकाः थथे भविष्यवाणी यानाबिज्यातः-

“थनिं छगूलाख कल्प लिपा थ्व संसारय् गौतम धयाम्ह बुद्ध उत्पन्न जुइ, उबले छ वसपोलया सावक जुयाः भिक्षु जुइ, उबले हे अरहंत नं जुइ अले धुताङ्गशील पालन यायेगुली एतदग्ग बियाबिज्याइ”

भगवान बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न यानाकालं । जीवंकाःछि अनेक

प्रकारं दानपुण्य यात । उगु पुण्यया आनुभावं विविध
जन्मय चाहिलाववं विपस्सी बुद्ध थ्व संसारय उत्पन्न
जुल ।

विपस्सी बुद्धयागु इलय् चूलेकसाटक धयाम्ह
छम्ह गरीबम्ह ब्राह्मणया कुलय् जन्म जुल । उबले
छम्ह गरीबम्ह ब्राह्मणी नापं वयागु विवाह जुल ।
चूलेकसाटक व वया कला पालंपा यानाः वसपोल
भगवान बुद्धयागु उपदेश न्यं वनीगु जुयाच्चन ।
जहानम्ह न्हिनय् धर्मदेशना न्यं वनीगु जुल, भातम्ह
चूलेकसाटक बहनिथाय् धर्मउपदेश न्यं वनीगु जुल ।
इपिनिम्ह छाय् नापं मवसे पालंपा यानाः धर्मउपदेश
न्यं वनेमागुले धाःबले इमि पिहाँवनेत न्ययावनेगु गा
छपु हे जक दुगु जुयाच्चन । छन्हु बहनिथाय् भगवान
बुद्धं कनाबिज्याःगु उपदेश न्यनाच्चं चं श्रद्धाचित्त
उत्पन्न जुया वःगुलिं उगु छपुजक दुगु गा नं भगवान
बुद्धयात बुद्धपूजा यात । अले थथे शब्द प्रकाश यातः-
“जि त्यात”

चूलेकसाटक छु त्यागु धाःसा- थःगु मनय्
च्वंगु कपति स्वभाबयात त्याकूगु खः । बन्धुमति
नगरय् च्वंम्ह बन्धुमतिराज जुजुं सत्य खँ सीकाः
वयात आपालं धनसम्पत्ति बिल । उकिं व गरीब
अवस्थां मुक्त जुल । चूलेकसाटक व कलाम्ह धनी
जूसानं प्रमादी जुयामच्चं, इमिसं छगू भाग धनसम्पत्ति
बुद्धशासनयागु सेवा यायेयालागी फ्यात, अनलि

जीवकाछि अनेक प्रकारं दानपुण्य यात । उगु पुण्य छगू बुद्धान्तर तक थाय् थासय् जन्म जुयाः अनुभव यानावल ।

उगु बुद्धान्तरया छगू जन्मय् छम्ह कुतुम्बिया कुलय् जन्म जुल । छन्हुया दिनय् खुसिया सिथसिथं वनाच्चंच्चं चीवर सुयाच्चंम्ह छम्ह प्रत्येक बुद्ध नापलांत, उबले वसपोलयात चीवरया सिथय् लथ्यानातयेगु कापः छकु मगानाच्चंगु खः । वं उगु मगाःगु कापः दान बिल । अथे हे वं जीवकाछि मेमेगु नं दानपुण्य यात । उकियागु कारणं थाय्थासय् जन्म जुयाः उगु पुण्य अनुभव यायां वयाच्चंच्चं कस्सप बुद्धयागु ई वल ।

कस्सप बुद्ध नापलाबले व बाराणसीयाम्ह छम्ह महाजनयागु कुलय् जन्म जुयाच्चंगु खः । वसपोल बुद्ध परिनिर्वाण जुयाबिज्याये धुंकाः बुद्धपरिषद्पिसं वसपोलयागु शारीरिकधातु तयाः चैत्य दयेकल । उबले वं नं थःगु धन बियाः बुद्धयात पूजा यात । अनलि चैत्ययात बांलाक स्वाँ ब्वयाः बिल । अले मेमेगु नं जीवकाछि दानपुण्य यानावं चवन । अननं सिनावनाः थाय्थासय् जन्म जुयाः उगु पुण्य अनुभव यायां थुम्ह गौतम बुद्धयागु ई थ्यंकवल । थुम्ह बुद्धयागु इलय् व कपिल धयाम्ह ब्राह्मणया काय् जुयाः जन्म जू वःगु खः । अले प्रव्रजित जुयाः अरहंत नं जुल । न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय्

बुद्धया शरण्यं वनाः उपसम्पन्नं जुयाः भिंस्वंगू
धुताङ्गशीलं पालनं यानाः अरहंतं फलं लाभं यानाकालं ।
उकियागुं कारणं भगवान् बुद्धं वयात् धुताङ्गशीलं
पालनं यायेगुली एतदग्गं बियाबिज्यागुं खः ।

भिक्षुं राधं पदुमुत्तरं बुद्धया पालनिसं प्रार्थनां
यानावःमहं खः । उबले वसपोलं हंसावतिं धयागुं
नगर्यं जन्मं जुयाच्चंगुं खः । छन्हुयां दिन्यं उगुं
नगरयापिं मनूतं नापं वसपोलं भगवान् बुद्धयागुं
धर्मउपदेशं न्यं वनं । उबले वसपोलं बुद्धं थःमहं छम्हं
सावकयात् पटिभाणं दुगुली एतदग्गं बियाबिज्यात् ।
उकियात् स्वयाः वयाः नं अजागुं पदं प्राप्तं
यानाकायेगुं इच्छां उत्पन्नं जुलं ।

उकियागुं कारणं श्रद्धापूर्वकं भगवान् बुद्धं व
वसपोलयां सावकपिनितं दानं बिलं । अथे हे
महाकस्सपं थें हे तःधंकं पूजां नं यात् । अले थःगुं
मनयागुं खँ भगवान् बुद्धयात् बिन्तिं यात् । भगवान्
बुद्धं नं महाकस्सपयात्थें हे भविष्यवाणीं यानाबिज्यात् ।
अथे धयागुं थनिं छगूलाखं कल्पं लिपां गौतमं बुद्धयां
सावकं जुइ, उबले उपसम्पन्नं जुयाः अरहत्तं फलं
लाभं यानाकाये फइ, उबले हे छन्तं वसपोलं बुद्धं
पटिभाणं दुगुली एतदग्गं बियाबिज्याइ ।

वसपोलं भगवान् बुद्धयागुं भविष्यवाणीं न्यनाः
थःगुं मन्यं तस्सकं पीतिसोमनस्सं उत्पन्नं जुलं ।
उकियागुं कारणं जीवकाच्छिं दानपुण्यं यानावंच्वनं ।

उकियागु कारणं थाय्थासय् जन्म जुयाः पुण्यया फल भोग यानाववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल । थुम्ह गौतम बुद्धयागु इलय् व राजगृह नगरय् छम्ह गरीबम्ह ब्राह्मणया कुलय् जन्म जुल । अले भगवान बुद्धयागु शरणय् वयाः उपसम्पन्न जुयाः अरहंत नं जुल । न्हापायागु जन्मय् वं प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय् भगवान बुद्ध नापलानाः बरोबर धर्मउपदेश न्यनाः याकनं हे थुइका काये फुगुलिं भगवान बुद्धं वयात भटिभाण दुगुली एतदग्ग बियाबिज्याःगु खः ।

भिक्षु उपसेन पदुमुत्तर बुद्धया पालनिसें प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले वसपोल हंसावती नगरय् जन्म जुयाच्चंगु खः । छगू इलय् भगवान बुद्ध छगू पहाडया क्वय् पयतुनाबिज्यानाच्चंगु खन । वसपोलयात खनेवं श्रद्धा उत्पन्न जुयाः कण्णिका धयागु बांलाक ह्वयाच्चंगु तयुगु स्वां कुसाथें याना तयाबिल । अले भगवान बुद्ध व वसपोल नापं बिज्यापिं च्याम्ह वसपोलया सावकपिनित भोजन दान बिल । अनलि वसपोल च्वनाबिज्यानाच्चंगु आरामय् च्वनाच्चंबले वसपोल बुद्धं थःम्ह छम्ह सावकयात सकलसिनं श्रद्धा तयेका च्वनेसःगुली एतदग्ग बियाबिज्यात । व खनाः थःत नं अजागु हे पद प्राप्त यायेगु इच्छा जुल ।

उकियागु कारणं थःगु मने श्रद्धा उत्पन्न
 यानाः दानप्रदान यायेधुंकाः थःगु मने लुयावःगु खँ
 भगवान बुद्धयाके बिनित्त यात । भगवान बुद्धं नं मेमेपिं
 सावकपिनित्थे हे अनागतज्राणं स्वयाः भविष्यवाणी
 यानाबिज्यात । अथे धयागु थनिं छगू लाख कल्प
 लिपा छ गौतमबुद्धया सावक भिक्षु जुयाः अरहंत जुइ,
 उबले हे वसपोलं छन्त आपासिनं श्रद्धा तयेका
 च्वनेसःगुलि एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

भगवान बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः वयात
 तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । उकियागु कारणं
 जीवकाछि दानपुण्य यानावन । अले थायथासय् जन्म
 जुयाः उगु पुण्यया फल भोग यायां थुम्ह गौतम बुद्धयागु
 इलय् भिक्षु सारीपुत्रया किजा जुयाः जन्म जुल ।
 उपसम्पन्न जुयाः अरहंत फल नं लाभ जुल । वं
 न्हापा प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय्
 उपसम्पन्न जुयाः अरहंत जुयाः सकलसिनं श्रद्धा
 तयेका च्वने फूम्ह जुल । अथे श्रद्धा दुगुलिं आपालं
 मनूत वसपोलयाथाय् वयाः प्रव्रजित जू वल ।
 उकियागु कारणं भगवान बुद्धं वयात आपासिनं श्रद्धा
 तयेकाः च्वने सःगुली एतदग्ग बियाबिज्यात ।

भिक्षु खदिरवनियरेवत पदमुत्तर बुद्धयागु
 पालनिसें प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले वसपोल
 हंसावती नगरय् छम्ह ब्यापारीया कुलय् जन्म
 जुयाच्चंगु जुयाच्चन । उबले व जहाजय् सामान तयाः

ब्यापार या वनीम्ह जुल । उबले गंगा नदीया तीरय्
दुंगा दिकाः च्वंगु खः । उबले पदुमुत्तर बुद्ध आपालं
थः सावकपिं नापं उगु खुसिया सिथे बिज्यानाचवन ।
उबले दुंगा चलय् याइपिनि नायम्हसिनं भगवान बुद्धं
थः सावकपिनित खुसि पारी यंकेगु इच्छा यानाबिज्यागु
सीकाः मेमेपिं दुंगा चलय् याइपिनित नं धयाः थथःगु
दुंगा बांलाके बियाः वसपोलपिनित तयाः नदी पारी
यंकाच्वंबले भगवान बुद्धं उगु ईयात बिचाः यानाः
थःम्ह छम्ह सावकयात जंगलय् च्वनेगुली एतदग्ग
बियाबिज्यात । उम्ह दुंगा चलय् याइपिनि नायम्हसिनं
खनाः थःत नं अजागुपद लाभयायेगु इच्छा यात ।

उकियागु कारणं मनंसिं श्रद्धाचित्त उत्पन्न
यानाः भगवान बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपिनित न्हय्न्हुतक
महादान बिल । न्हय्न्हु दुकुन्हु थःगु मने वःगु इच्छा
भगवान बुद्धयाके बिन्तियात । भगवान बुद्धं नं मेमेपिं
सावकपिनित भविष्यवाणी यानाः बिज्याथें हे
भविष्यवाणी यानाः, थथे धयाः बिज्यात- थनिं छगूलाख
कल्प लिपा गौतम बुद्धयागु शासनकालय् वसपोलया
सावक जुयाः, भिक्षु जुयाः अरहंत जुइ, अले वसपोलं
जङ्गले च्वनेगुलि एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

भगवान बुद्धयागु थुगु भविष्यवाणी न्यनाः
मने तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न यात । अले
जीवकाद्धि अनेक प्रकारं दानपुण्य यात । अननं
सिनावनाः थाय् थासे जन्म जुयाः उगु पुण्यया फल

अनुभवयायां ववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासन कालय्
 सारीपुत्रया किजा जुयाः जन्म जू वल । प्रव्रजित
 जुइधुंकाः अरहंत नं जुल । न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु
 दुगु व थुगु जन्मय् प्रव्रजित जुयाः अरहंत जुइधुंकाः
 जङ्गलय् जक च्वनाः बिज्याइम्ह जूगुलिं भगवान बुद्धं
 वयात जङ्गलय् च्वनेगुली एतदग्ग बियाबिज्यात ।

भिक्षु महापत्थक पदुमुत्तर बुद्धया पालनिसें
 प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले वसपोल हंसावती
 नगरय् जन्म जुयाच्वंगु खः । वसपोलया छम्ह किजा
 नं दु । छन्हुया दिनय् नगरवासीपिं नापं वसपोल बुद्धया
 उपदेश न्यं वन । उबले वसपोल बुद्धं छम्ह सावकयात
 पञ्जाविमुति जुइगुली एतदग्ग बियाबिज्यात । उगु पद
 बियाबिज्यागु खनाः वया नं अजागु हे पद प्राप्त
 यानाकायेगु इच्छा उत्पन्न जुयावल ।

उकियागु कारणं श्रद्धा उत्पन्न यानाः भगवान
 बुद्ध व वसपोलया सावकपिनित न्हय्न्हुतक महादान
 बिल । न्हय्न्हुदुकुन्हुया दिनय् थःगु मनय्च्वंगु खँ
 वसपोल भगवान बुद्धयाके बिन्ति यात । वसपोल
 भगवान बुद्धं नं मेमेपिनित भविष्यवाणी यानाबिज्याःथें
 हे भविष्यवाणी यानाः बिज्यात, व थथे खः- थनिं छगू
 लाख कल्प लिपा गौतम धयाम्ह बुद्धयागु शासन वइ,
 उबले छ वसपोलया सावक जुयाः, भिक्षु जुयाः अरहंत
 फल लाभ यानाः काये फइ, उबले हे वसपोल बुद्धं
 छन्त पञ्जाविमुति जुइगुली एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

उगु भगवान बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः वयात तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । अले जीवकाछि अनेक प्रकारं दानपुण्य यात । अननं सिनावनाः थाय् थासय् जन्म जुयाः उगु पुण्यया फल अनुभवयायां ववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासन काल थ्यंकवल । थुबले व राजगृह महाजनया छय् जुयाः जन्म जुल । भिक्षु जुयाः अरहंतफल नं लाभ जुल । न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय् भिक्षु जुयाः, याकनं विपस्सना यायेगु ज्ञान बांलाक थुइका अरहंत फल लाभ यानाः कायेफूम्ह जुल । उकियागु कारणं भगवान बुद्धं वयात पञ्जाविमुति जुइगुली एतदग्ग बियाबिज्यात ।

चूलपन्थक पदुमुत्तर बुद्धया पालनिसें प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले वसपोल हंसावती नगरय् छम्ह कुतुम्बिया किजा जुयाः जन्म जुयाच्चवंगु खः । छन्हुया दिनय् थः दाजु व नगरवासीपिं नापं वसपोल बुद्धया उपदेश न्यं वन । उबले वसपोल बुद्धं छम्ह सावकयात चेतोविमुति व मनोमयिद्धि जुइगुली एतदग्ग बियाबिज्यात । उगु पद बियाबिज्याःगु खनाः वया नं अजागु हे पद प्राप्त यानाकायेगु इच्छा उत्पन्न जुयावल ।

उकियागु कारणं श्रद्धा उत्पन्न यानाः भगवान बुद्ध व वसपोलया सावकपिनित न्हय्न्हुतक महादान बिल । न्हय्न्हुदुकुन्हुया दिनय् थःगु मनय्चवंगु खँ

वसपोल भगवान बुद्धयाके बिनित्ति यात । वसपोल भगवान बुद्धं नं मेमेपिनित भविष्यवाणी यानाबिज्याथे हे भविष्यवाणी यानाबिज्यात, व थथे खः- थनिं छगू लाख कल्प लिपा गौतम धयाम्ह बुद्धयागु शासन वइ, उबले छ वसपोलया सावक जुयाः, भिक्षु जुयाः अरहंत फल लाभ यानाः काये फइ, उबले हे वसपोल बुद्धं छन्त चेतोविमुति व मनोमयिद्धि जुइगुली एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

उगु भगवान बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः वयात तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । अले जीवकाद्धि अनेक प्रकारं दानपुण्य यात । अननं सिनावनाः थाय् थासय् जन्म जुयाः उगु पुण्यया फल अनुभवयायां ववं कस्सप बुद्धयागु शासनकाल थ्यंक वल ।

कस्सप बुद्धयागु शासनकालय् वसपोलया सावक जुयाः प्रव्रजित जुल । उबले वसपोल तस्सकं प्रज्ञाबान्ह जुयाः भगवान बुद्धं गथे कनाबिज्याःगु खः, अथे हे लुमंके फुम्ह जुल । उबले छम्ह हीन प्रज्ञाम्ह भिक्षुं बुद्धवचनयात द्वंकद्वंक कंठ यानाच्चन । व खनाः उम्ह प्रज्ञाबान्ह भिक्षुं वयात न्हिला गिजे यात । उकियागु कारणं उम्ह भिक्षु मछाला बुद्धवचन कंठ यायेगु हे त्वःताबिल । अननं सिनावनाः थाय् थासय् जन्म जुयाववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंक वल । थुबले वसपोल महापन्थकया किजा जुयाः

जन्म जूग खः । थुगु जन्मय् उबले उम्ह प्रज्ञा हीनम्ह
 भिक्षुयात न्हिला गिजे यानावःगु विपाकं भिक्षु जुयाः
 न्हापां न्हापां धर्मयागु आचरण यायेगु ज्ञान बीम्ह
 कल्याणमित्र चू मलात, छपु गाथा प्यला दया नं कंठ
 याये मफुम्ह जुल, उकिं दाजुम्ह महापन्थकं वयात
 चीवर त्वःताहुँ धकाः पितिन । लिपा भगवान बुद्ध हे
 कल्याणमित्र जुयाः कर्मस्थान भावनाय् वृद्धि जुयावनिगु
 शिक्षा बियाबिज्यात । उगु हे अनुसारं आचरण यानाः
 अरहंत जुल । न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु
 जन्मय् भिक्षु जुयाः अरहंत जुयाः मनोमयिद्धि ऋद्धि नं
 दुगु जुल । छम्हया १०००म्ह दयेका क्यने फूम्ह जुल ।
 उकियागु कारणं भगवान बुद्धं वयात ध्यानय् च्वनेफूगु
 व चेतोविमुक्ति जुयाः मनोमयिद्धि जूगुली एतदग्ग
 बियाबिज्यात ।

भगवान बुद्धया पाखें एतदग्ग बियाबिज्यापिं
 मगधयापिं भिक्षुपिनिगु न्हापायागु जन्मया विषय कना
 वयेधुन । एतदग्ग प्राप्त मजूपिं मगधयापिं निम्ह
 भिक्षुपि दु, इमिगु नां थथे खः- महाचुन्द व सभिय ।

मगधयापिं मेपिं खुम्ह भिक्षुपिसंथें न्हापायागु
 जन्मय् एतदग्ग प्राप्त यायेगु प्रार्थना यानावःगु ला
 मदु, तर न्हापा न्हापायापिं बुद्धपिनिपाखें गौतम
 बुद्धया इलय् वसपोलया सावक जुयाः, भिक्षु जुयाः
 अरहंत जुइ धका भविष्यवाणि याकावःपिं खः । थुगु
 विषय थथे दुः-

भिक्षु महाचुन्द न्हापा तःमहमछिं बुद्धपिनिके
प्रार्थना यानावःमह खः । लिपा सिद्धत्थया शासन काल
थ्यंकवल ।

सिद्धत्थयागु शासनकालय् वेभार नगरय् जन्म
जुयाच्चंगु खः । उबले वसपोलया प्रति श्रद्धा तथाः
मालीयाके स्वाँ कयायंकाः वसपोलयात पूजा यात ।
भगवान बुद्धं वयागु मनयागु खँ सीकाः थथे
भविष्यवाणी यानाबिज्यातः- गौतम बुद्धयागु
शासनकालय् छ अरहंत जुइ फइ । वसपोलयागु थुगु
भविष्यवाणी न्यनाः वयात तस्सकं पीतिसोमनस्स
उत्पन्न जुल । उकियागु कारणं जीवकाछि अनेक
प्रकारं दानपुण्य यात । अननं सिना वनाः थाय्थासय्
जन्म जुयाः उगु पुण्यया फल भोग यानाववं विपस्सी
बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल ।

विपस्सी बुद्धयागु शासनकालय् वयागु जन्म
बन्धुमती नगरय् जुल । छन्हुया दिनय् वसपोल बुद्धया
प्रति श्रद्धा तथाः चायागु पात्र दान बिल । अले
भविष्यय् सुं छम्ह बुद्धयागु पालाय् अरहंत जुइ दयेमा
धकाः प्रार्थना यात । वसपोल बुद्धं नं अनागतंसज्राणं
स्वयाः सिद्धत्थबुद्धं थें हे भविष्यवाणी यानाबिज्यात ।
उकियागु कारणं वयात तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न
जुल । अले जीवकाछि अनेक प्रकारं दानपुण्य यात ।
अननं परलोक जुयावनाः थाय्थासय् जन्म कयाः उगु
पुण्यया फल भोग यानाववं गौतम बुद्धयागु

शासनकाल थ्यंकवल । थुबले वसपोल सारीपुत्रया
किजा जुयाः जन्म जुल । लिपा भिक्षु जुइधुंकाः वं
यानावःगु प्रार्थना अनुसारं अरहंत जुल ।

भिक्षु सभिय न्हापायागु जन्मय् तःम्हमछिं
बुद्धपिनिके प्रार्थना यानावःम्ह खः । लिपा ककुसन्ध
बुद्धयागु शासनकाल थ्यंक वल ।

ककुसन्ध बुद्धयागु शासनकालय् वयागु जन्म
खेम नगरय् जूगु खः । छन्हुया दिनय् भगवान बुद्ध
लाकां मदयेक खालि तुतिं विज्यानाच्चंगु खनाः श्रद्धा
उत्पन्न जुयाः लाकां दान बिल । अले भविष्यय् सुं
छम्ह बुद्धया सावक जुइदयेमा धकाः प्रार्थना यात ।
भगवान बुद्धं वयागु प्रार्थना सीकाः विज्यानाः
अनागतंसञ्जाणं सीकाः छ भविष्यय् गौतम बुद्धया
सावक जुइ धकाः भविष्यवाणी यानाः विज्यात । थुगु
भविष्यवाणी न्यना वयात तस्सकं पीतिसोमनस्स
उत्पन्न जुल । अले वं जीवकाछिं अनेक प्रकारं
दानपुण्य यात । अननं परलोक जुयावनाः थाय्थासय्
जन्म जुयाः उगु पुण्यया फल अनुभव यानाववं कस्सप
बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल ।

कस्सपबुद्धयागु शासनकालय् व बाराणसी
जन्म जू वल । छन्हुया दिनय् नगरवासीपिं नापं
भगवान बुद्धयागु उपदेश न्यं वन । उबले वं यागु
प्रार्थना सीकाः, ककुसन्ध बुद्धं हे भविष्यवाणी
यानाविज्यात । उगु भविष्यवाणी न्यनाः तस्सकं

पीतिसोमनस्स उत्पन्न याणाः जीवकाद्धि दानपुण्य यात ।
 अननं परलोक जुयावनाः थाय्थासय् जन्म जुयाः
 पुण्यया परिभोग यानाववं थुम्ह गौतम बुद्धया
 शासनकाल थयंकवल । थुबले व छम्ह परिबाजिकाया
 काय् जुयाः जन्म जुल । अननं बुद्धया शासनय्
 प्रव्रजित जुयाः वं यानावःगु प्रार्थना अनुसारं अरहंत
 फल लाभ याणाः काल ।

वाचानुसरण

भिक्षु महाकस्सप अरहंत जुइधुंकाः भिक्षुपिनित
 एकान्तय् च्वनेगुया महत्व क्यनेयालागी थथे
 धयाबिज्यातः-

प्रज्ञावानपिसं पुचलय् च्वने मज्यूगु
 सीकाच्वनी ।

पुचले च्वनेवं मन चंचल जुइ, समाधि लाभ
 जुइ थाकुइ ।

समाज संग्रह यानाच्वनेगु थाकूगु ज्या खः ।

उकिं पुचलय् च्वनेगु ययेकामच्वना ।

प्रज्ञावानपिसं कुलनाप स्वापु तथाः जुइमखु ।

कुलनाप स्वापुतयेगुलिं मन चंचल जुइ,

समाधि लाभ जुइ थाकुइ ।

कुल नापं स्वापु तयेवं, कुलय् वनेगु लै
 मालाजुइ माली ।

रसतृष्णाय् प्यपुनी, सुखया लै त्वते माली ।

प्रज्ञावानपिसं थथे धाइ, गृहस्थपिसं पूजा याकाः
 वन्दना याकेगु,
 लिकयां लिकाये थाकुगु मसीनगु बानथें खः ।
 नीचपिं मनूतयेत उगु सत्कार त्वःते तस्सकं
 थाकुइ ।

लिपा वसपोलं प्यंगू प्रत्ययलय् सन्तोष
 जुयाच्चनेगु शिक्षा बिया बिज्यात, विशेष यानाः भिक्षा
 वनाः प्राप्त जूगु भोजन खः । थःगु हे आचरणया
 विषय कयाः थथे धयाबिज्यातः-

जि सयनासनं कुहाँवयाः शहरय् भिक्षा वना,
 कुष्टरोग जुयाच्चंम्ह छम्हसिया जा नयाच्चन ।
 जि संयमित जुयाः वया न्ह्यःनय् दनाच्चना,
 कुष्टरोगिं जा छम्हु हयाः जिगु गुलुपातय् तल,
 वयागु लहातय् हि, न्हि बाबा वयाच्चंगु दु,
 गुलुपातय् जा तथाब्युबले पतिं नं कुतुंवल ।

जि उगु जा वयागु न्ह्यःने च्वनानया,
 भतीचाजक हे नं घृणा मयाना ।

गृहस्थपिनि छयें क्वय् वनाः लाभ जूगु भिक्षा,
 गुम्हभिक्षुं उगु भिक्षायात हेला याइमखु,
 पंसुकुलीक, रुक्खमूलिक, च्वयागु वासः याये

सःम्ह जुइ,

उम्ह भिक्षु बुढा जूसां न्ह्याथायनं च्वने फइ ।

वसपोलं बुढा जुइधुंका नं भिंस्वंगू धुताङ्ग
 बांलाक हे पालन यानाबिज्यातः, भिक्षा याना लिहाँ

बिज्याये धुंकाः पहाडय् वनाः ध्यान यानाबिज्याइगु,
अले थःचवनागु पहाडयात थथे प्रशंसा यानाबिज्याइगु
खः-

थुगु जिमिनय् भवभवःलाक सिमा दु,
किसियासलं गुंजय् जूगु यइपुगु सः दु ।
ततःजागु पहाड प्रासादथे सुपाचय् तनाच्चन ।
उगु पहाडं वःगु लः निर्मल जू,
म्हासुगु घासं जायाच्चंगु दु,
म्हासुगु पपुदुम्ह भंमथे यइपुसे च्वं ।
वा वयेवं उगु पहाडय् घाय् सिमा वाउँइ,
थुगु थाय् ऋषिपिसं ययेकाच्चनी,
म्हय्खाया सः नं न्यने यइपु ।
जिं नं, चित्त स्थिरपिसं बिचाः याइथे,
थीक, बांलाक सीका, मेगु बाजनय् मन
मवंका ।

(किसिया सः, लःया सः, म्हय्खाया सः
ययेकाच्चना)

छक्व वसपोलं परियत्तिलय् जक ध्यान
बियाच्चनीपिं प्रतिपत्ति वास्ता मयाइपिनित थथे
चेतावनी बियाबिज्यातः-

बुद्धवचन कथं जक याइपिं, मूर्ख हे जक जुइ ।
थःत थम्हं खंके मफयाः ककु ताहा यानाजुइ,
जि हे सःस्यूम्ह खः धकाः अभिमान यानाजुइ ।

भिक्षु राध अरहंत जुइधुंका नं धर्मय् ध्यान
 बियाः बिचाः याना हे च्वना बिज्याइ । छन्हुया दिनय्
 कुटीचाय् च्वनाः धर्मय् बिचाः याना बिज्यानाच्वंबले
 बांलाक पलिं चिनामतथासं वा ज्वया वयाच्वन ।
 उकियागु हे उदाहरण कयाः चित नाप तुलना यानाः
 चित्तयात बांलाक बसय् मन्तकि जुइगु बिषयय् थथे
 धयाबिज्यातः-

बांलाक पलिंचिनामतःथासं वाः ज्वयावइ,
 बांलाक बसय् मदुगु मन नं अथे हे खः ।

रागरूपी वाः ज्वयावइ ।

बांलाक पलिंचिनातःगु छर्यै वाः ज्वइमखु,

बांलाक बसय् तयातःगु चित्त नं अथे हे खः ।

रागरूपी वाः ज्वइमखु ।

भिक्षु उपसेन अरहंतफल लाभ जुइधुंकाः
 कोसम्बी बिज्यानाः वर्षावास च्वं बिज्यात । उबले हे
 कोसम्बी च्वंपिं भिक्षुपिं निथ्वः जुल । उबले छम्ह
 भिक्षु वयाः वसपोलयाके थथे न्यन- थजाबले थः गथे
 च्वनेगु, वसपोलं धयाबिज्यातः-

ग्यानापुपिं जन्तुत दुगु, हासः मदुगु एकान्तगु
 जङ्गल ।

एकान्तय् च्वनीम्ह भिक्षु अजाथाय् च्वनेमाः ।

समसानय् अथवा गल्लीच्वंगु पंसुकूल कापः

बांमलासां चीवर दयेकाः, शरीर त्वःपुया

जुइमाः,

इन्द्रिययात संयम यानाः, स्वंगू द्वार रक्षा
यानाः,

चित्तयात बसय् तथाः, अभिमान मदयेकेमा ।

छ्सीकथं छ्यै क्वय् क्वय् भिक्षा यानाः नयेमाः ।

प्राप्त जूगु भिक्षाय् सन्तोष जुइगु, इच्छा अप्वः

मयायेगु ।

रसाहारय् भुलय् जूम्हं, ध्यान ययेके फइमखु,

प्रव्रजित व गृहस्थपिनि पुचलय् मच्चनेगु ।

लाता पाकःथें जुयाः आपा खँ मल्हायेगु,

गुबले पुचलय् च्वनाच्चनेगु खः ।

निन्दा सुयातं मयायेगु, सुयातं बाधा मबीगु

दुनें संयम जुइगु ।

पाटिमोक्खय् संयम जुयाः आहारय् मात्रा

सीकेगु,

चित्तयात चायेकाः, क्षणक्षणय् चित्त बांलाका

तयेगु ।

समथ व विपस्सना यायां जुयावःगु चायेकेगु ।

दुक्ख मफुतले दिना मच्चनेगु ।

परिशुद्ध जुइगु इच्छा याइम्हं भिक्षुं, आसव

मदयेकेमाः, अलेतिनि निर्वाण लाभ जुइ ।

भिक्षु महाचुन्द अरहंत जुइधुंकाः जि अरहंत

जूगुया कारण गुरु व एकान्तय् च्वनागुया कारणं खः,

धयागु खँ प्रकाश यायेयालागी थथे धयाबिज्यातः-

गुरुंब्यूगु शिक्षा बांलाक न्यनागुलिं थुइके फत,

थुइके फूगुलिं प्रज्ञा दयावल ।

प्रज्ञा दयावःगुया कारणं प्रयोजन दुगु सीके फत,
प्रयोजन दुगु सीके फयाः सुख जुल ।

भिक्षुपिं एकान्तय् हे च्वनेमाः ।

धर्मया आचरणं, क्वातुक चिनातःगु

किलेसासवं मुक्त जुइ ।

यदि सयनासन व धर्मयात क्वातुके मफुसा,

पुचलय् च्वनेबले स्मृति दयेकाः रक्षा

जुयाच्वनेमाः ।

भिक्षु खदिरवनियरेवत अरहंत जुइधुंकाः लिपा
छगू इलय् भगवान बुद्धयागु दर्शन यायेयालागी
वनाच्वंबले खुंतय्सं दुःख बियाच्वंगु गामय् थ्यन ।
उगु गांयापिं मिले जुयाः खुयागु धन प्वःचिना पाछाया
गामं बिस्युं वनाच्वंपिं खुंतयत् लिना यंकाच्वन ।
गांयापिं ससःतिक लिनाहयाच्वंगु खनाः, उगु खुया
हयागु सामान उम्ह भिक्षुया न्ह्यःनय् वां छवया
थकुसा गांयापिसं व भिक्षुयात खुँ पाः याइ, थःपिनित
लिना हइमखु धकाः बिचाः यानाः वसपोलया न्ह्यःनय्
वांछवया थकल । गांयापिसं नं व हे भिक्षुयात खुँ
धकाः ज्वनाः यंकाः जुजुयाथाय् तयाः, वयात दन्द बी
माःगु खुँ धाल । वसपोलयात केलफेल यानाच्वंबले
वसपोलं थथे धया बिज्यातः-

जिके प्रव्रजित जूसानिसं सुयातं दुःख बीगु
बिचाः मदु ।

प्रव्रजित जूसानिसें सुयातं स्यायेगु बिचाः तक
नं मयाना ।

सास्ना बियाः दुःख बीगु नं बिचाः मयाना ।

थौ कन्हय् जिं असीमितरूपं मैत्री तयाच्चना ।

भगवान बुद्धयागु शिक्षा अनुसारं यः मयः

सुयातं मयाना ।

जि फुक्क सत्वपिनि मित्र जुयाच्चना ।

फुक्क नापं पासा जुयाच्चना ।

सुयातं दुःख मबीगुयात ययेकाच्चना ।

न्ह्याबले मैत्री तयाच्चना ।

जिगु चित्त कम्प मजू, पश्चाताप नं मजू ।

जि गुणधर्म दयेका च्वनेगुली न्ह्याइपुका च्वना ।

मैत्री, करुणा, मुदिता, उपेक्षा ब्रह्मविहारय् च्वना,

नीचपिं मनूतय्सं थथे याये हे फइमखु ।

अनलि थःत स्ववःपिं सद्विहारिकपिनि

धयाबिज्यातः-

सम्यक्सम्बुद्धया सावक भीपिं,

दुतियध्यानय् जक थ्यनेवं हे भिं जुल ।

छाय्कि अजापिं सावकपिनिंके मोह दइमखुत ।

उकिं इपिं लोहँयागु पहाडथें क्वातुइ धुंकल ।

क्लेश मदुपिनिगु शरीर, बचन, मन शुद्ध जुइ ।

चीधंगु चलायागु सँ पाय्धंगु दोषयात नं,

तःधंगु सुपाँय्थें खनाच्चनी ।

छिमिसं थःतथम्हं रक्षा या ।

योद्धा तयसं शहरया मुख्यगु थाय् रक्षा याइथें ।

सीमाः या म्वायेमाः व छुं मखु ।

ज्यामित ज्या यायेत च्वनाच्चवंथें, च्वनाच्च्वना ।

सीमाः या म्वायेमाः व छुं मखु ।

सतिसम्पजञ्ज दयेकाः च्वनाच्च्वना ।

वसपोल शास्तायागु सेवा नं यायेधुन ।

भगवान बुद्धयागु शिक्षा नं पालन यायेधुन ।

भ्यातुगु भारि नं दिके धुन ।

जन्ममरणया चक्रय् चाःहिका तइगु तृष्णा,

हानिसें हे ल्यंथना छ्वये धुन ।

प्रव्रजित जुयाः कायेमागु फाइदा, किलेश फुके

हे धुन ।

छिमिसं अप्रमादी जुयाः, भिंगु ज्या पूरा या ।

वसपोलं भिक्षुपिनित अन्तिम ओवाद बियाः

बिज्यायेधुंकाः आकाशय् तहाँ बिज्याना ध्यान मुद्राय्

च्वनाः, तेजोसमापतिध्यानय् च्वनाः, निर्वाण जुइधुंकाः

जिगु शरीरय् मि छ्वया वयेमा धकाः अधिस्थान

यानाबिज्यात । वसपोल आकाशय् हे परिनिर्वाण

जुयाबिज्यात ।

भिक्षु महापन्थक अरहंत जुइधुंकाः थःत मनय्

वःगु खँ थथे धयाबिज्यातः-

दकलय् उत्तमम्ह बुद्ध न्हापां नापलाबले,

मनय् तस्सकं दुःख ताल । (न्हापा हे

वसपोलया दर्शन छाया प्राप्त मजूगु धकाः खः)

लिपा जिं फुक्क त्याग यानाः ग्वाय् व सँ
खानाः प्रव्रजित जुया ।

जिं शील बांलाक पालन यानाः, भगवान बुद्ध
हे प्रज्ञप्त यानाबिज्यागु शिक्षा सयेका ।

इद्रिय संयम यानाः, मारं दुःख बीकामचवना ।

उबले जिं थथे प्रार्थना यानाः,

बानं सूथें सुयाच्चंगु तृष्णा लिकाये मफुतले,
घौछिजक हे नं फ्यतुइमखु ।

उगु रात्री फुनाः सूर्य लू बले,

बानं सूथें सुयाच्चंगु तृष्णा फुक्कं लिकया,
अलेतिनि कुटी दुहाँवनाः ध्यानमुद्राय् फ्यतुना ।

भिक्षु चूलपन्थक अरहंत जुइधुंकाः, भिक्षुपिसं
वसपोलयाके न्यन, तस्सकं हे प्रज्ञा मदुम्ह, छ गथे
अरहंत जुइफत, वसपोलं इमित थथे धयाबिज्यातः-

स्मृति हीनम्ह जुइकाच्चवनाबले निन्दा यात,
दाजुं हे नं चीवर त्वःताहूँ धकाः पितिन ।

जित दुःखता, छायाकि शासनप्रति माया दु ।

उकिं जीवकअम्बवनया धवाकाय् ख्वयाच्चवना,

उबले भगवान बुद्ध जिथाय् बिज्यात ।

छेनय् लहातं पितुपियाः लहा ज्वनाः दुने यंकल ।

वसपोलं जितः कापः छकू बिल ।

करुणा तयाः लःथें वयेक परिकर्म याकल ।

बुद्धयागु उगु उपायं शासनय् चवने
ययेकाबिल ।

तःधंगु लाभया लागी, समाधि दयेके बिल ।
 स्वंगू बिद्या दयेकाः, बुद्धया फुक्क शिक्षा कया ।
 निमन्त्रणा ब्यू वबले, थः द्वछिम्ह दुगुथें क्यना ।
 आकाशं वनाः, बुद्धया तुति भागि यायेथें
 वन्दना याना ।

अले भगवान बुद्धं जित स्वीकार
 यानाबिज्यात ।

भिक्षु सभिय अरहंत जुइधुंकाः, वेलुवन
 विहारय् वर्षावास च्वनाबिज्यात । उबले देवदत्तं
 संघयात स्यंकेगु ज्या यानाच्वंगु खः । भिक्षुपिनि दोमन
 जुयाच्वन । इमित वसपोलं थथे ओवाद बियाबिज्यातः-

पण्डितपिसं बाहिक सुनानं मस्यू,
 ल्वाना च्वनेगु स्यनावनीगु खः ।

ल्वापु शान्त यायेगु सत्यउपाय मसीवं,
 बुढा, व सी हे म्वाःपिंथें, ल्वानावंच्वनी ।
 ल्वायेगु मी दुहाँवनेगुथें धकाः सीके फूपिं,
 न्यू ज्वनाः ल्वानाच्वनी मखु ।

आचरण छ्वासुइगु, श्रद्धा तयेबहमजूगु
 व्यवहार,

घृणितगु ब्रह्मचर्य आपालं फल दइमखु ।
 गुम्हसिके ब्रह्मचारी पासापिनि प्रति गौरब
 दइमखु,

उम्ह व्यक्ति सधर्म तापाइ, आकाश व
 पातालथें ।

कोशलवासी भिक्षुपिं

कोशलवासी भिक्षुपिं धयापिं कोशल देशय् हे जन्मजूपिं खः । अन जन्म जूपिं भिंखुम्ह मानवकपिं जक मखु, असीतिमहासावकय् दुथ्यापिं भिंखुम्ह भिक्षुपिं नं दु, वसपोलपिं थथे खः- भिक्षु वक्कलि, भिक्षु यसोज, भिक्षु कुण्डधान, भिक्षु पिलिन्दवच्छ, भिक्षु महाकोट्टित, भिक्षु सोभित, भिक्षु उपवान, भिक्षु अङ्गुलिमाल, भिक्षु सागत, भिक्षु सेल, भिक्षु वङ्गीस, भिक्षु लकुण्टकभद्विय, भिक्षु कुमारकस्सप, भिक्षु नन्द, भिक्षु सुभूति, भिक्षु कंखारेवत थ्वसपोलपिनिगु छम्हछम्हसियागु जीवनी भीसं सीकाः तये बह जू, व थथे खः-

न्हापांगु स्थान

भिक्षु वक्कलि, न्हापा सावत्थिया ब्राह्मण कुलय् जन्म जुयाः त्रिवेदं पारंगतम्ह खः ।

भिक्षु यसोज, न्हापा गृहस्थबलय् न्या लाइपिं न्यासः मनूतय् नायः जुयाच्चंगु खः । इमिगु छ्यै कोशलदेशया महत्वपूर्णगु खुसि अचीरवती नदीया जःख खः ।

भिक्षु कुण्डधान, न्हापा ब्राह्मण कुलय् जन्म जुयाः त्रिवेदं पारंगत जुयाच्चम्ह खः । वसपोलया न्हापायागु नां धान खः ।

भिक्षु पिलिन्दवच्छ, न्हापा वच्छगोत्रया ब्राह्मण कुले
जन्म जुयाः त्रिवेदंपारंगत जुयाच्चंम्ह खः । वसपोलया
न्हापायागु नां पिलिन्द खः । तर मनूतयेसं
वसपोलयात सःतिबलय् पिलिन्दवच्छ धाइगु जुयाच्वन,
छायेधाःसा नांया ल्यूने गोत्र वयेका धाःगु खः ।

भिक्षु महाकोट्टित, न्हापा महाशाल ब्राह्मणकुल्य्
जन्म जुयाः त्रिवेदं पारंगत जुयाच्चंम्ह खः । वसपोलया
बौयागु नां अस्सलायन व माँम्हसिया नां चन्दवती खः ।
वसपोलया न्हापायागु नां कोट्टित खः ।

भिक्षु सोभित, न्हापा ब्राह्मण कुल्य् जन्म
जुयाच्चंम्ह खः, ब्राह्मणपिसं सयेकेमाःगु शिल्पविद्या
सयेकासीका च्वंम्ह खः ।

भिक्षु उपवाण, न्हापा ब्राह्मण कुल्य् जन्म
जुयाः त्रिवेदं पारंगत जुयाच्चंम्ह खः ।

भिक्षु अङ्गुलिमाल, न्हापा ब्राह्मण कुल्य् जन्म
जूम्ह खः । वसपोलया बौ पसेनदिकोशल जुजुया
पुरोहित भग्गव खः । वसपोलया माँया नां मन्तानी
खः । वसपोलयागु न्हापायागु नां अहिंसक खः ।

भिक्षु सागत, न्हापा ब्राह्मण कुल्य् जन्म
जुयाच्चंम्ह खः ।

भिक्षु सेल, न्हापा ब्राह्मण कुल्य् जन्म जुयाः
त्रिवेद व ब्राह्मणशास्त्रं पारंगत जुयाच्चंम्ह खः ।
वसपोलया जन्म अङ्गरास्त्रया लिक्कलागु

आपणनिगमया उत्तराप धयाथाय् जूगु खः । वसपोलया
बौयागु नां वासेट्ट खः ।

भिक्षु वङ्गीस, न्हापा ब्राह्मण कुलय् जन्म जुयाः
त्रिवेदं पारंगत जुयाच्च्वंम्ह खः ।

भिक्षु लकुण्टकभद्विय, न्हापा छगू धनीगु बैश्य
कुलय् जन्म जुयाच्च्वंम्ह खः । वसपोलयागु न्हापायागु
नां भद्विय खः । वसपोलयागु शरीर बागचा जुयाः
गसि जूगुलिं लकुण्टकभद्विय धाःगु खः ।

भिक्षु कुमारकस्सप, न्हापा वैश्य कुलय् जन्म
जूम्ह खः । वसपोलया माँ भिक्षुणी खः । मांम्ह न्हापा
गृहस्थबलय् थः प्वाथे दत धयागु मसिया भिक्षुणी जू
वःगु खः । लिपा लां पूर्ण जूसेलि भिक्षुणीपिनिथाय्
भिक्षुणी जुयाः हे जन्म ब्यूगु खः ।

भिक्षु नन्दक, न्हापा वैश्य कुलय् जन्म जूम्ह खः ।

भिक्षु सुभूति, न्हापा धनीगु बैश्य कुलय् जन्म
जूम्ह खः ।

भिक्षु कङ्गारेवत, न्हापा धनीगु वैश्य कुलय्
जन्म जूम्ह खः । वसपोलया न्हापायागु नां रेवत खः ।

गृहस्थ जीवन

भिक्षु वक्कलि न्हापा गृहस्थबलय् त्रिवेदं
पारंगतम्ह खः, तर गुरु जुयाः सुयातं स्यनेकने यात
धयागु मद्दु । वसपोलयागु जीवनी अध्ययन याना
स्वयेबले वसपोल बांलागुयात येकाः भुलय्

जुयाच्चनीम्ह खः । गुगु स्वयाः यःगु खः, उकी हे भुलय् जुयाच्चनीम्ह जुयाच्चन ।

भिक्षु यसोज गृहस्थ बलय् न्या लाइपिनि कुलय् जन्म जुयाः, तःधिक जुयावःसेलि, उगु कुलयापिं मेमेपिसं थें न्या लानाः थः परिवारपिं पालनपोषण याइम्ह जुल । व न्या ला वनीबले थः जन्म जूगु थासेच्वंगु अचिरवती खुसी न्या ला वनीगु जुयाच्चन । न्हिन्हिं थः पासापिं नापं न्या लानाः हयाः याउँक जीवन हनाच्चंम्ह खः ।

भिक्षु कुण्डधान, भिक्षु पिलिन्दवच्छ, भिक्षु महाकोट्टित, भिक्षु उपवाण न्हापा गृहस्थबलय् त्रिवेदं पारंगतपिं खः, तर उगु बिद्या स्यनेकने यानाः सिस्यपिं दयेकाच्चपिं मखु ।

भिक्षु पिलिन्दवच्छ, छ्वाराछिरिं खँ ल्हाइम्ह जुयाच्चन, थः ज्वलिंज्वपिं अथवा थः स्वया क्वय्यापिं जुल धाःसा इमित वस्सि (चन्दाल) धायेगु वयागु बानि जुयाच्चन । तर वसपोलयागु मन बांला, मेपिनित करुणा तयाः रक्षा यायेगु बानि नं दुगु जुल । वसपोल म्हुतु छुचा मन बांला धायेथें जाःम्ह खः ।

भिक्षु उपवाण वसपोल मचाम्ह किसिथें तःधिक तःग्वारा जू ।

भिक्षु कुण्डधान व भिक्षु महाकोट्टित वसपोलपिनिगु जीवनीया विषय अनुसन्धान यायेगु ल्यं हे दःनि ।

ध्वसपोलपिं प्यम्ह महासावकपिं न्हापा
 गृहस्थबलय् इमिगु जीवने अपाय्च दुःख मजू । विशेष
 यानाः महाकोट्टित धःनीम्ह ब्राह्मणयागु कुलय् जन्म
 जूम्ह जूगुलिं वयात बांलाक हे पालनपोषण यानाः
 तःधि यानातःम्ह खः । त्रिवेदं जक पारंगतम्ह मखु,
 ब्राह्मणतयेसं सयेकेसीके यायेमागु मेमेगु नं सयेकेसीके
 यानातःम्ह खः ।

भिक्षु सोभित, भिक्षु सागत गृहस्थ बलय्यागु
 विषय उलि उल्लेख जुयाच्चंगु खने मंदु । तर शिल्प
 विद्या सयेकातःगु दु धायेबले, छगू धनाद्यगु कुलय्
 जन्म जुयाच्चंम्ह जुइ धयागु अनुमान यायेगु थाय् दु ।

भिक्षु अङ्गुलिमाल पसेनदि कोशल जुजुया
 पुरोहितया काय् जुयाच्चंगुलिं थःगु इजतय् च्वना सुख
 भोग यानाच्चंम्ह खः, धयागु खँ सी दत । लिपा
 शिल्पबिद्या स्यनेगु ई जुइवं वयात तक्कसिलाय्
 दिसापामोक्ष गुरुयाथाय् छवया शिल्पबिद्या ब्वंके छवल ।
 तक्कशिलाय् आख ब्वं ब्वं हे ज्यानमारा जुइमागु बाद्य
 यानाबिल । वयाके न्हय्म्ह किसियाति बल नं दुगु
 जुल ।

भिक्षु सेल खँ न्यनेगु सयेकेसीके यायेगु यःम्ह
 जुयाच्चन । त्रिवेदं पारंगत जुयाः ब्राह्मणपिसं
 सयेकेसीकये यायेमागु बिद्या सयेकेसीके यायेधुंकाः
 बेदशास्त्र स्यनेगु आश्रम दयेकाः स्वसः शिष्यपिनित
 स्यनेकने यानाच्चंम्ह खः ।

भिक्षु वङ्गीस त्रिवेदंपारंगत जुड्धुंकाः सीसमन्त्र
नं सयेकातःमह जुयाच्चन । थुगु बिद्या बांलाक सःगुलिं
उगु बिद्यां हे जीविका यानाच्चंमह खः ।

भिक्षु लकुण्टकभद्विय, भिक्षु नन्दकपिनिगु
गृहस्थबलेयागु विषय उल्लेख जुयाच्चंगु मदु ।

भिक्षु कुमारकस्सप भिक्षुणीपिं च्वनीथाय्
च्चनाः हे तःधि जुयावःमह खः । वसपोलया माँ
प्वाथय् दुसानं प्वाथय् दु धयागु मसियाः भिक्षुणी जू
वःमह खः । उकिया कारणं भिक्षुणी जुया हे
गर्भपरिपक्व यानाः जन्म ब्यूमह खः । उकिं मचानिसें
भिक्षुणिं हे लहिनातःमह खः । छन्हुयादिनय्
पसेनदिकोशल जुजु भिक्षुणीपिं च्वनीथासं
बिज्यानाच्चंगु खः । उबले भिक्षुणीपिनिथाय् मचा
ख्वःगु सः तायाः बांलाक खँ थुइकाः उमह मचायात
दरवारय् यंकाः धर्मपुत्र यानाः लही यंकल । अले
वयागु नां नं कस्सप धकाः तयाबिल । लिपा
वसपोलयात कुमारकस्सप धायेगु यात । अथे धयागु
राजकुमारथें यानाः ब्वलंकातःमह कस्सप धाःगु खः ।

भिक्षु सुभूति धनाध्यपिं महाजनपिं थें हे सुखं
ब्वलंमह खः ।

भिक्षु कङ्गारेवत धनीगु महाजन कुलय् जन्म
जूमह जूगुलिं सुखमय गृहस्थजीवन हनावःमह खः ।

प्रव्रजित जीवन

वक्कलि प्रव्रजित जू वःगु हे भगवान बुद्धयागु बांलागु शरीर स्वयाः आनन्द कायेत खः । थ्व खँ गथे धाःसा दकलय् न्हापां भगवान बुद्धयागु शरीर खंबलय् श्रद्धा उत्पन्न याम्ह खः । उकिया कारणं वसपोलयागु शरीर स्वयेयालागी न्हिन्हिं भगवान बुद्धयाथाय् वइम्ह जुल । लिपा वं बिचाःयात, जि प्रव्रजित जुल धाःसा न्ह्याबले वसपोलया सतिक च्वनाः वसपोलयात स्वयाच्चने दइ धकाः बिचाः यानाः भगवान बुद्धयाके प्रव्रज्या फ्वन । भगवान बुद्ध नं वयागु प्रार्थना अनुसारं प्रव्रज्या बियाबिज्यात ।

भिक्षु यसोज न्हापा गृहस्थबलय् पासापिं नापं न्या ला वंबलय् छम्ह म्हासुम्ह बांलाम्ह न्या लानाः, मनय् वैराग्य जुयाः प्रव्रजित जू वःम्ह खः । थ्व खँ गथे धाःसा छक्व वयाः थः पासापिं नापं न्हापा थें हे अचीरवती खुसी वनाः न्या ला वंबलय् छम्ह तःधिकम्ह म्हासुम्ह न्या क्यना वल । तर व न्याया म्हुतु धाःसा नै वःगु जुयाच्चन । उकियागु कारणं आश्चर्य जुयाः, सकले मिले जुयाः, उम्ह न्या पसेनदि कोशल जुजुयात चरय् यायेयंकल । पसेनदि कोशल जुजुं नं भगवान बुद्धयात दान बीकय् बिल । छाया धाःसा उम्ह न्याया न्हापायागु कर्मया विषय वसपोलयाके न्यनेयालागी खः ।

भगवान् बुद्धं उम्ह न्यायात् खनेवं हे व न्या
 गथे जुयाः म्हासुसेच्चनाः बांलात्, वयागु म्हुतु गथे
 जुयाः नै वःगु धयागु वयागु पूर्वकर्मया विषय
 सीकाबिज्यात् । उकिं पसेनदि कोशल जुजुयात् थथे
 कनाबिज्यात्:- कस्सप बुद्धयागु इलय् व न्या, कपिल
 जुयाच्चंम्ह खः । उबले वया मांयागु नां साधनी
 जुयाच्चन । वयाः क्यहै छम्ह नं दु, वयागु नां तापना
 खः । अले वयाः दाजु छम्ह नं दु, वयागु नां सोधन
 खः । लिपा भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण जुया बिज्याये
 धुंकूसेलि कपिल व वयादाजु प्रव्रजित जुल । उबले
 दाजुम्ह सोधनं भगवान् बुद्धं कनाबिज्यागु धर्म व
 विनय सयेकेसीके यानाः, उगु अनुसारं बांलाक
 आचरण यानाः ताकाल मदुवं हे अरहंत फल लाभ
 यानाकाल । अले कपिलं धर्मविनय बांलाक सयेकय्
 सीकेला यात् तर समथ व विपस्सना यायेगुली ध्यान
 मतः । धर्म व विनयया विषय धाःसा बांलाक हे
 सःस्यूम्ह जुल । उकियागु कारणं वयाथाय् आपालं
 भिक्षुपिं वयाः सयेकेसीके या वयाच्चन । उकिं वयाकय्
 जि गुरु धयागु अभिमान दयावल । उकियागु कारणं
 सुं भिक्षु थम्हं धयाथे मदयेवं वयात् म्हुतुल्हाना
 बांमलाक ब्व बीम्ह जुल । वयाकय् थुलितक नं
 अभिमान बधय् जुयावल कि जि प्रातिमोक्ष नं या
 वयेमखु छाय् धाःसा उकिं छुं प्रयोजन मदु धकाः तक
 नं धायेगु यात् । दाजुम्हसिनं वयात् सचय् यायेयालागी

न्वायेगु यात नं गौरब तथा: न्यनेगु मया । अननं
उम्ह भिक्षु सिनावना: उगु पापं छगू बुद्धान्तर तक
नर्कभोग यायेमाल । हानं ल्यंगू विपाकं थुगु जन्मय्
अचिरवती खुसी तःधिम्ह न्या जुया: म्हुतु नै
वयेकाच्चनेमागु ख: । अले म्हासुम्ह बांलाम्ह जुइदुगु
न्हापा वं धर्म व विनय बांलाक सयेकावःगुया फल
ख: ।

यसोज व वया नापं वना: न्या ला वनीपिं
पासापिसं उम्ह म्हासुम्ह न्यायागु न्हापायागु जन्मयागु
कर्मया विषय न्यनय् धुंका: इमित धर्मसंवेज उत्पन्न
जुल । थ्व संसारय् चाहिलाच्चंतलय् छुं हे थेकान
मदुगु सीका: सकलें गृहत्याग याना: बुद्ध शासनय्
प्रव्रजित जुल ।

भिक्षु कुण्डधान, बुढा जुइधुंका:, छन्हु भगवान
बुद्धयागु उपदेश न्यना:, श्रद्धा उत्पन्न याना: प्रव्रज्या
पवनाका:म्ह ख: ।

भिक्षु पिलिन्दवच्छ सत्वपिं जन्ममरणया चक्रय्
क्व: मचाइगुकथं चाहिलाच्चंगुली मनय् धर्मसंवेग
उत्पन्न याना: परिबाजक जू वंम्ह ख: । परिबाजक
जुयाच्चंगु इलय् चूलगन्धार बिद्यां पारंगत जुल ।
उकियागु कारणं व ब्वया नं जुइ फु, मेपिनिगु
मनयागु खँ नं सीके फुम्ह जुल । व चूलगन्धार
बिद्याय् नां जाम्ह नं जुल । व राजगृहय् वःबलय्
वयात अनयापिसं बांलाक स्वागत नं यात । लिपा

राजगृह्य भगवान् बुद्ध बिज्यानाः धर्म प्रचार
यानाबिज्यात । भगवान् बुद्धयागु आनुभावं वयागु
चूलगन्धार बिद्यां न्हापा थें व्वय् नं मफुत, मेपिनिगु
मनयागु खैं नं सीके मफुत । वयात चूलगन्धार बिद्या
स्यनातःम्हगुरुं गबलें गबलें थथे नं धयातःगु दु, गण
महागन्धार बिद्या दइ, अन चूलगन्धार बिद्याया ज्या
वइमखु । वयागु बिद्या ज्या मवःबलय् वयात गुरुयागु
बचन लुमना वल । हानं उगु राजगृह्य भगवान् बुद्ध
बिज्यागु खैं नं न्यनय् दत । उकियागु कारणं भगवान्
बुद्धं महागन्धार बिद्या स्यू जुइ धयागु मनय् वन । लिपा
भगवान् बुद्धयात नाप लायेगु ई मिले यानाः भगवान्
बुद्धयाथाय् वनाः महागन्धार बिद्या स्यनाबिज्यहुँ धकाः
प्रार्थना यात । भगवान् बुद्धं नं ज्यू जिं स्यना बी तर छ
न्हापां भिक्षुनि जुइमा धयाबिज्यात । वं नं अथेसा
भगवान् जित आ हे भिक्षु याना बियाबिज्याहुँ धकाः
प्रार्थना यानाः भिक्षु जुल ।

भिक्षु महाकोटिठत अस्सलायन ब्राह्मणया काय्
खः । वसपोलया बौ जातिवादय् कट्टरम्ह धकाः नां
जायाच्च्वंम्ह खः । भगवान् बुद्धं व ब्राह्मणयागु
सस्कारयात सीकाः वयाथाय् बिज्यानाः वयाकय् दुगु
जातिवादया घमण्डयात मदयेका बियाबिज्यात । लिपा
वं भगवान् बुद्धया सावक उपासकत्व ग्रहण नं यात ।
महाकोटिठतं थः बौ नं थम्हं मानय् यानाच्च्वनागु धर्म
त्वःता बुद्ध, धर्म, संघया शरणय् वंगु स्वयाः थःके नं

बुद्धया प्रति श्रद्धा दयावल । छन्हुया दिनय् जेतवन
विहारय् भगवान् बुद्धयाथाय् वनाः वसपोलया उपदेश
न्यनाः भून् हे श्रद्धा उत्पन्न यानाः प्रव्रज्या पवन,
भगवान् बुद्धं नं वयागु प्रार्थना अनुसारं सारीपुधत्रयात्
उपज्झायत्वय् तथाः महामोग्गलानयात् आचार्यत्वय्
तथाः प्रव्रज्या बिके बियाबिज्यात् ।

भिक्षु सोभित, भिक्षु सागत, भिक्षु
लकुण्टकभदिय, भिक्षु नन्दक, भिक्षु कङ्खारेवतपिसं नं
भगवान् बुद्धयागु उपदेश न्यनाः श्रद्धा उत्पन्न यानाः
प्रव्रजित जूवःपिं खः ।

भिक्षु उपवाण जेतवन विहारय् अनाथपिण्डक
महाजन नापं भगवान् बुद्धयात् कावंबलय् वसपोलयागु
आनुभाव खनाः श्रद्धा उत्पन्न याम्ह खः । थ्व खँ गथे
धाःसा अनाथपिण्डक महाजन राजगृहय् वनाः ब्यापार
या वंबलय् सीतवन विहारय् भगवान् बुद्धयागु दर्शन
या वंगु खः । उबले वसपोल भगवान् बुद्धयागु उपदेश
न्यनाः सोतापत्तिफल प्राप्त यानाकाल । उकियागु
कारणं वसपोलयात् सावत्थि बिज्याकेगु प्रार्थना यात् ।
भगवान् बुद्धं वयागु प्रार्थना स्वीकार यानाः बिज्यात् ।
उकिं जेत राजकुमारयागु बगीचा न्यानाः बिहार
दयेकल । बिहार दयेकय् सिधयेकाः भगवान् बुद्धयात्
कायेकय् छवत् । भगवान् बुद्ध थ्यंक बिज्यानाः
जेटवन विहारय् दुहाँ बिज्यायेन्ह्यः थः नापं वःपिं
उपासक उपासिकापिनित न्हापलाक छवयाबिज्यात् ।

अनं लिपा भगवान बुद्ध थः सावक भिक्षुपिं ल्यूल्यू
 तयाः अति हे बांलागु छवण्णरश्मिं छचालिं खयेकाः
 बिज्यात । उबले उपवानं उकुन्हुयागु बुद्धयागु
 आनुभाब खनाः वसपोलया प्रति अति हे श्रद्धा उत्पन्न
 यानाः प्रव्रज्या फंवगु खः ।

भिक्षु अगुलिमाल तक्कशिलाय् वनाः आख ब्वं
 वनाच्चंच्चं ज्यानमारा जुइमागु करंकाका बिल ।
 ज्यानमारा जुइमागु कःरंकागुया कारणं हे प्रव्रजित नं
 जुइफत । थ्व खँ गथे धाःसा दिसापामोक्ष गुरुयाथाय्
 च्वनाः तस्सकं ध्यान बियाः कुतः यानाः ब्वनाच्चंबलय्
 गुरुयात व गुरुया जहान जुयाच्चंम्ह गुरुमायात नं उलि
 हे गौरब तयाः स्यवा यानाच्चन । अथे बांलाक स्यवा
 यायेसःगुया कारणं गुरु व गुरुमाया तस्सकं यःम्ह नं
 जुल । बिषेश यानाः गुरुया जहान जुयाच्चंम्ह ब्राह्मणी
 नं वयात नयेगु त्वनेगु पुनेगु सकतां बियाः छुकिं हे
 दुःख मजुइक ग्वाहालि यानातल । उकियागु कारणं
 मेमेपिं शिष्यपिनि वया प्रति इस्याचित्त उत्पन्न जुल ।
 अले वयात स्वये मफयाः गुरुमाँ नापं भुलय् जुल धकाः
 दोसारोपन यात । इमिसं गुरुम्हसित तकनं मखुगु
 मनय् तयेकय् बिल । गुरुम्हसिनं नं इपिं इस्यालितयेगु
 खँय् पत्या जुयाः उम्ह थः शिस्य अहिंसकयात स्यायेगु
 गोसा ग्वल । अले सुनां स्या सुनां स्या जुइक
 स्याकेयालागी गुरुम्हसिनं अहिंसक शिस्ययात सःताः
 धाल, छन्त स्यनय् कनय् याय्मागु बिद्या स्यनय् धुन,

उकिं आः छं गुरुदक्षिणा बी माल । गुरु दक्षिणा नं
मेगु मखु, मनूतयगु जवगु ल्हाया चुलापचिं द्विच्छं पचिं
छाया पुजा यायेमा । उगु कायेतला मनू हे स्यायेमागु
जुल । खँ छु धाःसा गुर्यात ल्हापचिं माःगु मखु ।
उम्ह थःम्ह शिस्ययात थःत दोष मवयेक मेपिनि पाखें
स्याकेगु बिचाःयानाः अथे धाःगु खः ।

गुरुं गथे बिचाः यागु खः, अथे मजुल ।
अहिंसकं अपुक हे मनू स्यानाः ल्हापचिं त्वाल्हाना
क्याः सिमाय् खाया तल । उगु सिमाय् खायातःगु
ल्हापचिं भंग तयेसं नयाबिल । उकियागु कारणं पचिं
माःहनाः थम्हं हे थःगु गपतय् कोखाया जुल । उकिं
वयात अहिंसक धायेगुया सत्ताय् अङ्गुलिमाल धायेगु
यात ।

अङ्गुलिमालयागु उगु ज्यां सकसितं हे
थरकमान यानाबिल । थ्व हे खँ पसेनदिकोशल जुजुं
सिल । उकियागु कारणं वसपोलं सैनिकत मुंकाः
अङ्गुलिमालयात ज्वनेत उखेपाखे सवारि जुल ।
अङ्गुलिमालया बौ जुजुया पुरोहित भग्गवं वयात ज्वनेत
सवारि जूगु स्यूसानं छुं नं मनय् पीर मकाः, छाया
धाःसा वं आपालं मनूतयत् स्याना दुःख बियाच्वंगु
कर्मया फल भोग यायेमागु ई त्यल धकाः समुक हे
च्वनाच्वन । तर अङ्गुलिमालया माँ ब्राम्हणिं तत्सकं
नुगमच्छिकाः थः भातयात नं थम्हं धयागु खँ न्यंकय्
मफुसेलि थः हे याकःचा जुसानं वनाः थः काय्यात

अजाःगु ज्या त्वःतकाः जुजुयाकय् माफि फ्वंकाः रक्षा
याये धकाः वन ।

माँम्ह अङ्गुलिमाल च्वनाच्वंगु जङ्गलपाखे
स्वयाः मनय् जायेक पीर कयाः वनाच्वंबलय् काय्म्ह
अङ्गुलिमालं म्हसीकल । अथेसानं वयात छपतिं जक
पचिं दयेवं दोछि पचिं खाइगु जूगुलिं तरवार ज्वनाः
वयात स्यानाः द्दछि पचिं खाके धकाः व मिसाया पाखे
स्वयाः ब्वाय् वन । उकुन्हुया दिनय् सुथय्
संसारिकप्राणिपिनित करुणा तयाः थौ सुयात बोध याये
फइगु सस्कार दु धकाः स्वया बिज्याबले अङ्गुलिमाल
अरहंततक जुइ फइगु खंकाबिज्यात । उकिं यदि वं
थः माँयात स्यात धाःसा अनन्तरियकर्मय् लानाः
अरहंत जुइमफइगु सीकाः उम्ह मिसायात लिलाकय्
मलावं भगवान बुद्ध वया न्ह्यःनय् दँ बिज्यात ।
वसपोल बुद्धयात खनेवं उम्हमिसायात त्वःताः भगवान
बुद्धयात लिनार्यंकल । भगवान बुद्ध नं उम्ह
अङ्गुलिमालं लिलाकय् मफयेक थःगु ऋद्धिं
बिज्यानाच्वन । अङ्गुलिमाल न्ह्याको हे ब्वाय् वंसानं
वसपोलयात लिलाकय् मफया तस्सकं त्यानुचाल ।
उकियागु कारणं दनाः भगवान बुद्धयात दीगु खँ थथे
धालः-

“आसे हे श्रमण आसे”

“जि दिना हे च्वनागु दु अङ्गुलिमाल, छ हे
जक दिनामच्वनका”

“छपिसं छु धयाबिज्यानागु खः, जिं थुइके मफुत”

“तथागतं धयाचवनागुया अर्थं छु धाःसा जि स्यायेगु ज्या दी धुन, तर छ मद्युसे च्वन धयागु खः”

अंगुलिमाल ज्यानामारां व खँ न्यनाः थथे थुइकाकाल, थः नापं खँ ल्हानाच्चंम्ह भगवान बुद्ध खः । उकिं थःगु ल्हातय्च्वंगु तरवार वां छ्वयाः वसपोल भगवान बुद्धयागु तुतिपालिया न्हयःनय् क्वछुना वन्दना यात । भगवान बुद्ध खनाः वयात पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । न्हापा वं यानावःगु पुण्यसस्कारं वयात प्रव्रजित जुइमास्ति वल, उकिं भगवान बुद्धयाके प्रव्रज्या पवन, भगवान बुद्धं वयागु इच्छा अनुसारं प्रव्रज्या बियाबिज्यात ।

भिक्षु सेल केणिय जटिलयात बोध या बिज्याबले प्रव्रजित जूम्ह खः । थ्व खँ गथे धाःसा भगवान बुद्ध १२५०म्ह सावक व्वनाः अङ्गुत्तराप जनपदय् चारिका या बिज्याबले केणिय धयाम्ह जटिलया भगवान बुद्धया प्रति श्रद्धा उत्पन्न जुयाः, भगवान बुद्ध प्रमुख वसपोलया सावकपिनित थःगु आश्रमय् बिज्याका भोजन दान बीत निमन्त्रणा यात । कन्हय्कुन्हु भिक्षु संघपिनित भोजन दान बीयालागी सिं फाया भुतु दयेका जोरतोरं लिमलाक भोजन दान बीगु सामानत मिले यानाच्चंबलय् उगु लं वयाच्चंपिं सेल ब्राह्मण व वया शिस्यपिसं खन । उकिं इमिसं छु यायं

त्यनागु धकाः न्यनाः, कन्हय सुथय भगवान बुद्ध
 प्रमुख भिक्षुसंघपिनित भोजन दान याइगु धयागु
 सीकाः, मनय श्रद्धा उत्पन्न यानाः, भगवान बुद्धयागु
 दर्शन या वन । भगवान बुद्ध नापं कुशलवार्ता यानाः
 च्वंच्वं भगवान बुद्धयागु ३२ गू लक्षण खनाः वसपोल
 धात्थे हे बुद्ध खः धयागु बिश्वास जुल । उकुन्हया
 बःनि हे सेल ब्राह्मण व वया स्वसः शिस्यपिसं प्रव्रजित
 जुइगु निर्णय यानाः, भगवान बुद्धयाके प्रव्रज्या फ्वन ।

भिक्षु वङ्गीस सीसमन्त्र सयेकेगु इच्छा यानाः
 प्रव्रजित जूमह खः । थ्व खँ गथे धाःसा वङ्गीस व वया
 थः पुचःयापिं ब्राह्मणपिं थाय् थासय् चाहिला थःगु
 शिल्पबिद्याया चमत्कार क्यंक्यं वनाच्चन । मनूत
 वयागु चमत्कार खना सकलें प्रभावित जू । सुया नं
 थः सिनावपिं मनूत गण जन्म जू वन धकाः
 सीकेमास्ति वःपिं वयाथाय् वनाः न्यं वनकि
 फलानाथाय् जन्म जू वन धकाः धाइगु जुयाच्चन । वं
 इमित फलानाथाय् जन्म जू वन धायेत उमह सिमह
 मनुयागु छ्रयोयागु क्वैलय् लहातं त्वात्वा यानाः न्यनाः
 इमित कनीगु जुल । अले वया थःथितिपिसं वयात
 नयेगु त्वनेगु छ्रयलेगु सामान बीगु उकिं हे वं थः व
 थःमनूतयगु जीवन निर्वाह यानाच्च्वंगु जुल ।

इमि पुचः ब्राह्मणपिसं वयात थाय्थासय्
 ब्वनायंकाः वयागु शिल्पबिद्याया प्रदर्शन याकुयाकुं हानं
 सावत्थि हे ब्वनाहल । अले जेतवन विहारया

ध्वाकायाथाय् सतिक च्वनेगु थाय् दयेका च्वन । अन
छाय् थाय् दयेकाच्चंगु धाःसा भगवान बुद्धयाथाय्
वैपिनित थःथाय् श्रद्धा तयेका पुइका कायेयालागी खः ।

इमिसं थथे घोषणा यानाः तल “सी धुंकाः
गण जन्म जू वन धयागु सीके फुम्ह वङ्गीस याथाय्
भासं”

बुद्ध शासनिक जनपिसं थजागु सः बियाच्चन ।
“व वङ्गीस धाःम्ह भगवान बुद्धं थें स्यूम्ह खैला”

निखलसिया नं थुकियागु विषय वादविवाद हे
जुल । उकिं थ्व खँ भगवान बुद्धयात बिन्तियात ।
भगवान बुद्धं न्यागः सिपिनिगु छयःयागु क्वँय् तयेकय्
बिल । छग क्वँय् नर्कय् जन्म जू वंम्हसियागु, छग
क्वँय् तिरच्छान जू वंम्हसियागु, छग क्वँय् मनू हे
जुयाः जन्म जूम्हसियागु, छग क्वँय् देवता जुयाः जन्म
जू वंम्हसियागु, मेगु छग क्वँय् अरहंतयागु खः ।
वङ्गीसं छयनय् त्वाक त्वाक यायां गनगन जन्म जू
वन धकाः धयायंकल । अले दकलय् लिपायागु
अरहंतयागु क्वँय् त्वाकत्वाक न्ह्याक्वः हे यासानं धाये
हे मफुत । उकियागु कारणं छुं धाये मफयेकाः
मछाला छ्यो क्वछुका सुमुक च्वनाच्चन । भगवान
बुद्धं वयागु विषय फुक्कं स्यू उकिं थथे धयाबिज्यातः-

जन्म व मरणयात बांलाक सीकेत,
अरियमार्ग व आर्यसत्य सीकेमा ।
उम्हसित जिं ब्राह्मण धाये ।

देवता, गन्धर्व, मनुष्यपिसं मस्यूगु गति वंम्ह,
उम्ह व्यक्ति आसव फुम्ह, किलेशं तापाम्ह

खः ।

उम्हसित हे जिं ब्राह्मण धया ।

वङ्गीसं उगु खँ न्यनाः, उजाम्ह हे ब्राह्मण
जुइमास्ति वल । उकिं भगवान बुद्धयाके उगु बिद्या
स्यना व्यु धकाः प्रार्थना यात । वं बिचाः यात, उगु
बिद्या सयेकय् धुनेवं अरहंतपिं गन जन्म जू वनीगु
धयागु सीका काये फइ । गुकियागु कारणं
जीविकायालागी अपुइ धयागु बिचाः यागु खः ।
भगवान बुद्धं धयाबिज्यात, यदि उगु बिद्या सयेकेगु
जूसा न्हापलाक प्रव्रजितनि जुइमा । वङ्गीसं प्रव्रजित
जुइगु स्वीकार यायेवं प्रव्रज्या बियाबिज्यात ।

भिक्षु कुमारकस्सप न्हापां सामणेरनि जुल ।
वसपोल प्रव्रजित जूगु छु कारणं धाःसा लिपा थः
पसेनदिकोशल जुजुया काय् मखु, थः छम्ह भिक्षुणीया
काय् खः धयागु सत्य खँ सीवं दुःख तायाः पसेनदि
कोशल जुजुयागु अनुमति काल, जुजुं गनां गनय्
मफइगु सीकाः अनुमति बिल । उबले वयागु आयु
नीदँ मदुनिगु जूगुलिं वयात सामणेरनि यानाबिल ।

भिक्षु सुभूति भगवान बुद्धयात अनाथपिण्डक
महाजनं दयेकाव्यूगु जेतवन विहारय् काः वंबलय्
उपवान थें हे भगवान बुद्ध खनाः श्रद्धा उत्पन्न यानाः
प्रव्रजित जू वःम्ह खः ।

धर्मया अनुभूति

भिक्षु वक्कलि सिनावनेगु मनय् तःबलय् अरहंत जूम्ह खः । थ्व खँ गथे धाःसा वं भगवान् बुद्धयागु बांलाना यइपुस्यच्चंगु रुप खनाः येकाः, वसपोलयागु रुप स्वयाः आनन्द कयाच्चनेत हे प्रव्रजित जू वःम्ह खः । प्रव्रजित जुइधुंका गुगु श्रमणधर्म यायेमागु खः, उगु मयासे भगवान् बुद्धयागु रुप जक स्वयाः सन्तोष कयाच्चन । उकिया कारणं भगवान् बुद्धं बरोबर थथे न्वाना बिज्यानाच्चनीगु, थ्व ध्वगिना वनीगु शरीर जक स्वयाः च्वनेमते यायेमागु श्रमणधर्म याः-

वक्कलि गुम्हसिनं धर्मयात खनी, उम्हसिनं हे जक तथागतयात खनी ।

गुम्हसिनं तथागतयात खनी उम्हसिनं हे जक धर्मयात खनी ।

भगवान् बुद्धं बरोबर थथे न्वानाबिज्यासानं वं थुइका काये मफुत, भगवान् बुद्ध गणगण बिज्यानाच्चनीगु खः, अन अन च्वनाः वसपोलयात स्वया च्वनीगु जुल । भगवान् बुद्धं थथे बिचाः यानाबिज्यातः- थथे हे वयात तोतातल धाःसा ला वं मार्गफल लाभ याना काये फइमखु । छन्हुया दिनय् वक्कलि वयाः न्ह्यःनय् च्वं वयेवं छं जित खा हे क्यं वयेमते थनं पिहाँ हूँ धकाः पितिना बिज्यात । भगवान् बुद्धयागु अभिप्राययात सीके मफयाः वक्कलिया मन

तस्सकं ख्वल । उकिं जेतवन विहारं पिहाँवनाः पहारं
 क्वब्बाना हे सिनावने धकाः बिचाः यानाः पहाड पाखे
 स्वयाः वन । भगवान बुद्धं वयागु व्यवहार फुककं
 स्वया हे बिज्यानाच्चंगु दु । धात्थें हे व सी त्यंबले
 भगवान बुद्ध वयाथाय् दनाबिज्यानाः वक्कलि धकाः
 सःताबिज्यात । उकियागु कारणं लिफ स्वयाः भगवान
 बुद्धं सताबिज्यागु धयागु सीकाः तस्सकं लयेताल ।
 न्हापा मन ख्वयेका च्वने माःगु मदयेकाः उकियागु
 सत्ताय् पीति उत्पन्न जुयावल । उगु ई वयात चेतना
 बीगु खः धकाः सीकाः भगवान बुद्धं वयात थथे
 स्यनाबिज्यातः-

भगवान बुद्धयागु शिक्षायात आपालं गौरब
 तयाच्चनीम्ह भिक्षुयात पीतिपामोद उत्पन्न जुइ, शान्ति
 सुख लाभ जुइ, हानं हानं जन्म जुइमालीगु तृष्णा फुकं
 फुका छ्वइ ।

भगवान बुद्धं वयात सःता स्यने कने
 यानाबिज्यागुलिं वयागु मन याउँस्य च्वनावल । वयाः
 थःगु मने साहस बरे जुयावयाः स्मृति दयेकाः भगवान
 बुद्धं स्यनाबिज्यागु शिक्षा अनुसारं बिचाः यानाः
 विपस्सना वृद्धियायां बांलाक थुयावयाः अरहंत फल
 लाभ यानाकाल ।

भिक्षु यसोज जेतवन विहारं पितिना छ्वयाः
 अरहंत जूम्ह खः । न्हापा वसपोल न्या लाइपिनिगु
 कुलय् जन्म जुया च्वम्ह खः । प्रव्रजित जुइधुंकाः

लिपा अचिरवती खुसिया आसपासय् च्वनाच्चंगु खः ।
 छन्हुया दिनय् थः परिवारपिनित भगवान बुद्धया दर्शन
 याकेयालागी जेतवन विहारय् ब्वनायंकल । इपिं थः
 गृहस्थया स्वभाव वयेकाः जेतवन विहार हे थ्वक
 कालाकुलुं सः वयेक हालाजुल । उकियागु कारणं
 भगवान बुद्धं तुरन्त जेतवन विहारं पिहाँ हूँ धयाः
 पितिना छवल । वया थःगु मनय् दुःख तायाः थः
 परिवारपिं ब्वनाः वज्जी जनपदया वग्गुमुदा धयागु
 खुसिया सिथय् कुटी दयेकाः ध्यान तयाः श्रमणधर्म
 क्वातुक पालन यायां उगु वर्षावासया दुने अरहंत जुल ।

भिक्षु कुण्डधान थःगु मभिंगु कर्मया विपाक
 क्वचाबलय् अरहंत जूम्ह खः । थ्व खँ गथे धाःसा
 प्रव्रजित जुयाः आपा मदुवं हे पासाभिक्षुपिसं वयात
 निन्दा यागुलिं श्रमणधर्म यायेत पंग जुयाच्चन ।
 वयात छु कारणय् निन्दायागु धाःसा व प्रव्रजित जूगु
 दिननिसें व वंथाय् छम्ह मिसा ल्यू ल्यू वयाच्चनीगु
 खने दयाच्चनीगु जुयाच्चन । व ल्यूल्यू वइम्ह
 मिसायागु रुप नं बांलागु जुयाच्चन । व गामय् भिक्षा
 वनीबलय् नं भिक्षा बीपिसं वयात थ्व छपिनिलागी खः,
 थुगुपति छपिनि ल्यूल्यू वइम्ह मिसायात धयाः बीगु
 जुयाच्चन । विहारय् च्वनीबलय् नं पासा भिक्षुपिसं
 कुण्डधान धकाः हायेकीगु जुयाच्चन ।

कुण्डधानं थः ल्यूल्यू मिसाया रुप वयाच्चनीगु
 खँ मस्युगु जुल । उकियागु कारणं पासापिसं अथे

हायेकिबलय वयात तस्सकं नुगले स्याइगु नं
जुयाच्चन । आपालं हायेकिबलय वं नं इमित थथे
लिसः बीगु जुलः-

“छिपिं हे मूर्ख छिमि उपज्झाय आचार्य हे
मूर्ख का”

ध्व हे खँ भगवान बुद्धं सिल, उकिं वसपोलं
वयात सःता सत्य खँ छु धकाः न्यन, वं नं थथे लिसः
बियागु खः धकाः स्वीकार यात । उकियागु कारणं
वसपोलं वयात थथे न्वानाबिज्यातः-

“हे भिक्षु, न्हापायागु कर्म हे भोग याये व्व
मचानि, छाया हानं न्हुगु कर्म दयेका च्वनागु”

अनंलि भगवान बुद्धं न्हापायागु वयागु कर्मया
विषय कनाबिज्यात ।

सावत्थि नगर छगुलिं कुण्डधान मिसा ल्यूल्यु
तया जुइम्ह धकाः प्रचार जुल । पसेनदिकोशल जुजु
बुद्ध शासनूपथम्भक जुयाच्चंगु कारणं वसपोलं ध्व बुद्ध
शासनया कलंक जुल थुकियात समाधान यायेमाल
धकाः बिचाः यानाः स्वयम थः हे वयागु कुटी सवारि
जुयाः स्व बिज्यात ।

उबले कुण्डधान कुटी च्वनाः चीवर सुयाच्चंगु
खः । पसेनदिकोशल जुजुं वया ल्यूनय् बांलाक वसतं
पुनाच्चंम्ह मिसा छम्ह दनाच्चंगु खन । उकियागु
कारणं जुजुं दुने दुहाँ वनेयालागी अनुमति कयाः दुने
दुहाँवनाः स्व वन । दुने दुहाँ वंबलय् सुं छम्ह हे मद्दु,

बांलाक कुंकुलामयं स्वल नं खंके मफु, उकिं पिहाँ
 वयाः न्हापायाथाय् हे दना स्वबलय् हानं खन ।
 उकियागु कारणं जुजुं थथे निश्चित यात, थम्हं खंम्ह
 मिसा धात्थें दुम्ह मखु । उम्ह थेरयागु न्हापायागु कर्म
 दयावःगु जक खः । न्हापां सवारि जूबले जुजुं उम्ह
 थेरयात वन्दना मया । लिपा हल्ला जुयाच्चंगु अनुसारं
 मखुगु थम्हं हे स्यूसेलि वन्दना यात । अले
 वसपोलयात बांलाक स्वबलय् वसपोल तस्सकं गसि
 जुयाच्चंगु खनाः, वसपोलयात तस्सकं थाकुल जुइ
 धकाः बिचाः यानाः लिहाँ बिज्याये न्ह्यः थथे आज्ञा
 जुयाबिज्यातः-

“छलपोल मेथाय् भिक्षा बिज्यायेम्वाल, जिं
 छलपोलयात चतुप्रत्यय दान बियाः स्यवा याये तर
 छलपोलं बांलाक श्रमणधर्म पालन यानाबिज्याहुँ”

उकुन्हुनिसें कुण्दधान न्हिन्हिं दरवारय् भिक्षा
 बिज्याइगु जुल । बांलाक नयेदुगुलिं बल नं दयावल ।
 मेपिनिसं निन्दायागु न्यनय् म्वाबलय् मन नं शान्त
 जुल । उकिं समथ व विपस्सना निरन्तररूपं यानावनय्
 फत, थथे याये फुबलय् छुं ईया दुने हे अरहंत फल
 लाभ यानाः काये फत । अरहंत जुसेलि उम्ह
 मिसायागु रूप नं मदया वन ।

भिक्षु पिलिन्दवच्छ प्रव्रजित जू वःगु हे
 भगवान बुद्धयाके महागन्धार बिद्या सयेका
 कायेयालागी खः । भगवान बुद्धं नं वयात वयागु

चरित्रयात ल्वःगु कथं कर्मस्थान भावना स्यनय् कनय्
 यानाबिज्यात । उगु कर्मस्थान अनुसारं बांलाक
 अभ्यास यानायंकुयंकुं अरहंत फल लाभ यानाकाल ।
 अननिसें न्हापा थें लाभसत्कार प्राप्त यायेगुली ब्वाय्
 ब्वाय् जुइम्वाम्ह जुल ।

भिक्षु महाकोटिठत, भिक्षु महासोभित, भिक्षु
 उपवाण, भिक्षु सेल, भिक्षु नन्दक वसपोलपिं भिक्षु
 जुइधुंकाः अरहंत जुइधुंकूपिं खः । तर वसपोलपिसं
 गुकथं धर्मयागु अभ्यास यात धयागु विषय बांलाक
 उल्लेख जुयाच्चंगु मदु ।

भिक्षु अङ्गुलिमाल भगवान बुद्धं स्याये मज्जूगु
 उपदेश बियाबिज्याःगु न्यनाः सोतापतिफल लाभ
 यानाकाल । लिपा प्रव्रज्या फवना प्रव्रजित जुइधुंकाः
 विपस्सना अभ्यास यायां अरहंत जूम्ह खः ।

भिक्षु सागत एलां काःगुलि दुःख तायाः अरहंत
 जूम्ह खः । वसपोल प्रव्रजित जुइधुंकाः ताकाल मदुवं
 हे समथकर्मस्थान भावना यायां च्यागू समापति ध्यान
 लाभ यानाकाल । च्यागू समापति ध्यान यायेगुलि
 चतूर्ता दुम्ह खः । अले तेजोसमापति ध्यानय् च्वनेगुलि
 नं चतूर्ता दुम्ह जुल । छन्हुया दिनय् भगवान बुद्धं
 वयात चेतीय रास्त्रया भद्दवतिक धयागु गामय् अम्ब
 धयागु खुसिया सिथय् ब्वनायंकल । उगु खुसिया
 सिथय् नागयात मानय् याइपिं जतिल छथ्व आश्रम
 दयेका च्वनाच्चंगु जुयाच्चन । उम्ह नाग नं वा

वयेकेगु व मवयेकेगु शक्ति दुम्ह जुल । उकियागु
 कारणं अम्ब धयागु खुसिया सिथय् च्वंपिनित तस्सकं
 दुःख नं जुयाच्चन । सागत भिक्षु भगवान बुद्धया
 ल्यूल्यू वंवं उगु गामय् थ्यंकाः, उगु गांयापिनित दुःख
 जुयाच्चंगु खँ न्यनाबिज्यात । उकिं उम्ह नागयात
 दमन यायेमाल धयागु मनय् तयाः उम्ह नागराजा
 च्वनाच्चंगु थाय्या सतिक मुलपचिं थ्याना ध्यान
 यानाबिज्यात । उकियागु कारणं उम्ह नागं तं पिकयाः
 वसपोलया पाखे स्वयाः थःगु बिष त्वताछ्वल ।
 वसपोल भन्ते नं तेजोसमापति च्वनाः कुँ पिकयाः उम्ह
 नागयात कुँया दथुइ लाका बिल । नागराजा भन हे तं
 पिकयाः वसपोलया पाखे स्वयाः कुँ त्वःताबिल । भन्ते
 नं उम्ह नागया पाखे स्वयाः तेजोकसिन ध्यान यानाः
 मि व कुँ नाग याथाय् वनेमा धकाः अधिस्थान यानाः
 त्वताबिल । अनलि नागराजा वसपोल खनाः ग्यानाः
 उसानिसें सुयातं दुःख मबिल ।

भिक्षु सागतं नागयात दमन यागु खँ अम्ब
 खुसिया जःखच्चपिं फुक्क गांयापिसं सिल । उकियागु
 कारणं उगु गांयापिं मनूत फुक्कं तस्सकं लय्लय्
 ताल । अनलि कोसम्बी शहरय् च्वपिं मनूतय्सं सीवं
 इपिं नं लय्ताल । लिपा वसपोल वंस रास्त्रय् थ्यंबलय्
 अन कोसम्बीयापिं मनूतय्सं वसपोलयात वीरपुरुषयात
 मानय् यायेथें हे मानय् यात । छवग्गिपिनिगु खँ
 न्यनाः वसपोलयात एला दान यायेत तैयार यानातल ।

कन्हैकुन्हु सुथय वसपोल कोसम्बी नगरय
 भिक्षा बिज्यात । कोसम्बीयापिसं वसपोलयात दान
 यायेत तयातःगु एला हयाः त्वंकल । उबले तक
 भगवान बुद्धं भिक्षुपिसं एला त्वनय मज्यू धयागु नियम
 दयेका बिमज्यानि । उकियागु कारणं वसपोलं इमिगु
 श्रद्धायात रक्षा यायेयालागी दान व्यु व्यु थाय भतिभति
 यानाः त्वत्वं बिज्यात । तःखामछिं छयें त्वंबलय आपा
 जुयाः एलां कयाः होष छखेलात । अले लँया सिथय
 धुलय गोतुवन । भगवान बुद्ध उगु लं बिज्याबले व
 भिक्षु लँया सिथय ग्वारातुलाच्चंगु खंकाबिज्यात । उकिं
 वसपोलं भिक्षुपिनित ज्वंकाः बिहारय ब्वना यंकल ।
 अले वयागु हे कारणयात कयाः भगवान बुद्धं एला
 त्वनेमज्यू धयागु नियम दयेका बिज्यात ।

कन्हयकुन्हु द्यः तुइया वःबलय वयाः होसय
 वल, पासा भिक्षुपिसं एलां कायेका लँय गोतुलाच्चंगु
 खँ कन । व खँ न्यनाः थःगु हे पह खनाः थः हे
 दुःख ताल । अनंनिसें अप्रमादी जुयाः समापति व
 ऋद्धि तःक्यना मच्चन । ध्यान तयाः विपस्सना यानाः
 यंकुयंकुं ताकाल मदुवं हे अरहंत जुल ।

भिक्षु वङ्गीस प्रव्रजित जुयाः ताकाल मदुवं हे
 अरहंत जूम्ह खः । अथे धयागु भगवान बुद्धं वयात
 प्रव्रजित यानाः बी धुंकाः भिक्षु निग्रोधकप्पयाथाय
 तयाबिल । भिक्षु निग्रोधकप्पं समथकर्मस्थान व
 विपस्सना कर्मस्थान यायेगु विषय स्यनय कनय

यानाबिल । वं नं उगु अनुसारं अभ्यास यायां ताकाल
मदुवं हे अरहंत फल लाभ यानाः काल ।

भिक्षु लकुण्टकभदिय प्रव्रजित जुयाः ताकाल
मदुवं हे सोतापत्ति फलय् थ्यंम्ह खः । लिपा छसीकथं
सकिदागामि व अनागामि फल नं लाभ यानाः काल ।
व अनागामि फल लाभ जुइकुन्हुयादिनय् शहरय् जात्रा
जुयाच्चंगु जुयाच्चन । व नं उगु हे नगरय् जात्रा
स्वस्वं वनाच्चंबलय् छम्ह गणीका, ब्राह्मण नापं
वनाच्चंगु जुयाच्चन । व गणीकां पुरक्याचाम्ह वयात
खनाः वा खनेदयेक न्हिल । वं उम्ह गणिकायागु
वायात आरमण यानाः बिचाः यायां ध्यान लाभ यानाः
व हे विपस्सनायायेत जग तये थें जुल । उकथं
विपस्सना याना यंकयंकुं अनागामि फल लाभ यानाः
काल । अनंलिपा वं कायगतासति ध्यान यानाः
यंकुयंकुं शरीरयागु छगू छगू अंगयात होष तथाः
चायेका यंकुयंकुं चंक्रमन यायेबलय् शरीरया अंगअंग
संगुतक नं चायेकाः ध्यान क्वातुका च्वन । छन्हुया
दिनय् भिक्षु सारीपुत्रयागु ओवाद नं न्यनाः उगु हे
वसपोलयागु ओवाद अनुसारं विपस्सना यायां बांलाक
थुइकाः अरहंत फल लाभ यानाः काल ।

भिक्षु कुमारकस्सप ब्रम्हां बियाथकूगु भिन्त्यागू
न्ह्यसः भगवान बुद्ध याकय् न्यन । भगवान बुद्धं
उगु न्ह्यसःया लिसः बियाबिज्याःगु न्यनाः अरहंत
जूगु खः । थ्व खँ गथे धाःसा वसपोल अन्धवन

जङ्गलय् च्वनाः श्रमणधर्मया अभ्यास क्वातुक यानाः
 च्वंबलय् न्हापा कस्सपबुद्धया पालाय् नापनापं
 धर्माचरण यानाः वयाच्च्वनाम्ह पासा छम्ह सुद्धावास
 ब्रम्हलोकय् जन्म जू वनाः च्वंगु खः । व ब्रम्हां थः
 न्हापाया जन्मया पासा आः भिक्षु जुयाः जङ्गलय्
 च्वनाः तस्सकं मेहनत यानाच्च्वंगु खंकाः वयात याकनं
 अरहंत फल लाभ याकय् बी माल धकाः बिचाः
 यानाः, ब्रम्हलोकं कुहाँ वयाः व भिक्षु ध्यान यानाच्च्वंगु
 अन्धवन जङ्गलय् वनाः, व नापं खँ ल्हाल्हां वयात
 भिन्त्यागू न्ह्यसः बियाः, थुक्कियागु लिसः भगवान
 बुद्धयाथाय् न्यं हूँ धकाः धयाथकल । वं नं उम्ह ब्रम्हां
 धाथे हे भगवान बुद्धयाथाय् वनाः उगु न्ह्यसःया
 लिसः न्यनाः अरहंत जूगु जुल ।

भिक्षु सुभूति मैत्री ध्यानयागु आधार कयाः
 अरहंत जूम्ह खः । वसपोल भिक्षु जुद्धुंकाः भगवान
 बुद्धयाके कर्मस्थान ध्यानया विषय सयेकेसीके यानाः
 भगवान बुद्धयाके बिदा कयाः जङ्गलय् वनाः श्रमणधर्म
 या वन । वसपोलं विविध दिशाय्च्वंपिं प्राणिपिनि प्रति
 मैत्री चित्त तयाः समथ ध्यान यायां मैत्री ध्यान प्राप्त
 यानाकाल । अले उगु मैत्री ध्यानया हे आधार कयाः
 विपस्सना यानाः यंकल । उकिं बांलाक सीकाः अरहंत
 फल लाभ यानाकाल ।

भिक्षु कङ्गारेवत ध्यान क्वातुका यंकाः अरहंत
 जूम्ह खः । वसपोल नं भगवान बुद्धयाके ध्यानया खँ

सयेकेसीके यानाः वसपोलयाके विदा कयाः जङ्गलय्
 वनाः ध्यान यानाः समथ ध्यान प्राप्त यानाकाल ।
 उगु ध्यानया हे आधार कयाः विपस्सना क्वातुका
 यंकुयंकुं नामरूप अनित्य जुयाच्चंगु, दुःख जुयाच्चंगु,
 अनात्म जुयाच्चंगु बांलाक थुइकाः अरहंत जूम्ह खः ।

महत्वपूर्णगु योगदान

असीतिमहासावकपिनिगु महत्वपूर्णगु ज्या
 धयागु हे थःथःगु क्षमता अनुसारं भगवान बुद्धयागु
 उपदेश प्रचार यायेगु खः । थन भिंखुम्ह
 असीतिमहासावकपिसं नं थथःगु क्षमताअनुसारं बांलाक
 ध्यान बियाः प्रचार यायेगु ज्या यानाच्चपिं खः ।

भिंखुम्ह असीतिमहासावकपिं मध्य न्याम्हसिनं
 बांलाक प्रचार यागु खँ उल्लेख जुयाच्चंगु दु,
 वसपोलपिनिगु नां थथे खः- भिक्षु पिलिन्दवच्छ, भिक्षु
 सागत, भिक्षु कुमारकस्सप, भिक्षु नन्दक, भिक्षु सुभूति
 खः ।

भिक्षु पिलिन्दवच्छ अरहंत जुइधुंकाः
 देवतापिनित स्यनेकनय् यानाबिज्यानाच्चंम्ह खः ।
 वसपोल याथाय् उपदेश न्यं वइपिं देवतापिं तावतिंस
 देवलोकयापिं देवतापिं खः । हानं इपिं देवतापिं न्हापा
 मनू जुयाच्चंबलय् परिचित जुयाच्चपिं खः । न्हाप छगू
 जन्मय् वसपोल चक्रवर्ति जुजु जुयाच्चंबलय् थः नं
 धर्मय् च्वनाः थः जनतापिनित नं न्यागू शीलय्
 प्रतिस्थित जुयाच्चनेगु स्यनेकनय् यानाच्चंगु जुयाच्चन ।

अननं परलोक जुयाः वनेधुंकाः उपिं देवतापिं तावतिसं
 देवलोकय् जन्म जू वन । वसपोल जक प्रव्रजित जुयाः
 अरहंत जुल । उकियागु कारणं इपिं देवतापिसं
 वसपोलयात म्हसीकाः वसपोलयाथाय् धर्मउपदेश न्यं
 वःगु खः ।

भिक्षु सागत भगवान बुद्धं धयाबिज्यागु अनुसारं
 पाटिहार्य क्यनाबिज्याइम्ह खः । थ्व खँ गथे धाःसा
 छगू इलय् भगवान बुद्ध गृद्धकूट पर्वतय् बिज्यानाच्चंबले
 व भगवान बुद्धया उपस्थापक जुयाच्चंगु खः । उबले
 अङ्ग रास्त्रयापिं मनूत भगवान बुद्धयागु दर्शन
 यायेयालागी गृद्धकूट पर्वतय् वल । उबले सागत भिक्षु
 बैय् हे तनावनाः भगवान बुद्धयागु न्हयःनय् प्रकट जू
 वन । भगवान बुद्धं अङ्ग नगरयापिं गुपिं श्रद्धा म्दुपिं
 खः, इमि नं श्रद्धा दयावःगुलिं इमिके भन हे श्रद्धा बरे
 याना बीयालागी हानं आकाशय् दनेगु, घनेगु, न्यासि
 वनेगु, फ्यतुइगु ऋद्धि क्यना ब्युधकाः अरय्
 यानाबिज्यात । भिक्षु सागतं नं भगवान बुद्धं गथे
 धयाबिज्यागु खः अथे हे याना क्यनाबिज्यात । अनलि
 वयाकय् दुगु बिषेश ऋद्धि थःगु शरीरं कुं पिकायेगु
 ऋद्धि क्यनाः क्वचायेका बिज्यात ।

अङ्ग नगरयापिं मनूतय्सं थथे बिचाःयात,
 भगवान बुद्धया सावकपिनिके हे थुलिमछिं ऋद्धि दुसा,
 वसपोलयाके गुलि जक ऋद्धि दु जुइ, थथे बिचाः
 यानाच्चंबलय् इमिगु सस्कार परिपक्व जूगु सीकाः

बिज्यानाः इमित अनुपुब्बिकथा व प्यंगू आर्यसत्यया
विषय बांलाक थुइक क्रनाः सोतापत्ति फलय् थ्यंका
बियाबिज्यात ।

भिक्षु कुमारकस्सपं सेतब्ब नगरयाम्ह पायासि
जुजुयात बोधं यानाबिज्यात । पायासि जुजु नर्क, स्वर्ग
मदु, भिंगु मभिंगु कर्मया विपाक मदु, थ्व संसार
त्वःता मेगु संसार धयागु मदु धकाः मिच्छा दिट्ठि
जुयाच्चंम्ह खः । कुमारकस्सप भन्तेयाथाय् नं थ्व खँ
धाल । कुमारकस्सप भन्ते नं वयात विविध उपमा
बियाः, वयाकय् दुगु मिच्छादिट्ठि मदयेकाः, त्रिरत्नया
प्रति श्रद्धा उत्पन्न याकय् बियाबिज्यात । उबले निसें
दानपुण्य यानाः थम्हं ग्वाहालि बी बहपिनित सकृयरुपं
ग्वाहालि बीम्ह सम्यकदृष्टिम्ह जुजु जुल ।

भिक्षु नन्दक कोशलरास्त्रया सावत्थि नगरय्
राजकाराम विहारय् च्वपिं न्यासः भिक्षुणिपिनित
धर्मउपदेश बियाः अरहंततक थ्यंका बियाबिज्याम्ह खः ।
थ्व खँ गथे धाःसा छगू इलय् भगवान बुद्ध जेतवन
विहारय् बिज्यानाच्चंगु खः । महापजापति गौतमि
भिक्षुणी जुइधुंकाः न्यासः भिक्षुणीपिं ब्वनाः इमित
भगवान बुद्धयागु दर्शन याकाः, उपदेश न्यंकेयालागिं
ब्वनाहल । भगवान बुद्धं नं थः सावकपिनित पालंपा
यानाः उपदेश बीगु जिम्मा बियाबिज्यात ।
भिक्षुणीपिनित उपदेश बीगु जिम्मा बियाबिज्यापिं
भिक्षुपिं मध्य भिक्षु नन्दक नं दुथ्याःगु जुयाच्चन ।

मेमेपिं भिक्षुपिसं थःत वःगु जिम्मा अनुसारं बांलाक हे थःथःगु कर्तव्य पुरे यानाबिज्यात, तर नन्दक भिक्षु छम्ह धाःसा धर्मदेशना बीगुलिं चिला चिला जुयाच्वन । वसपोल छांय् चिलाचिला जुयाच्वंगु धाःसा वसपोल न्हापायागु जन्मयागु खँ स्यूगुलिं खः । न्हापा इपिं भिक्षुणीपिं वया हे परिचारिकापि जुयाच्वन । उकियागु कारणं सुं न्हापायागु जन्मयागु खँ स्यूपिं भिक्षुपिं दुसा इमिसं आतक नं इपिं भिक्षुणीपि नापं क्वातुका हे च्वनतिनि धाइधकाः थःगु पा वइबले थःगु सत्ताय् मेपिनित छ्ववयाः थः चिलाचिला च्वंगु खः ।

लिपा व खँ भगवान बुद्धं सीकाबिज्यात । उकियागु कारणं भगवान बुद्धं छं हे धर्मउपदेश ब्यू वनेमा धकाः आज्ञा जुयाबिज्यात । छांय् धाःसा इपिं भिक्षुणीपिं न्हापायागु जन्मयागु सम्बन्ध स्वानाच्वंगु कारणं वसपोलया पाखें हे उपदेश न्यनेगु इच्छा यानाच्वंगु जुयाच्वन । भिक्षु नन्दकं नं भगवान बुद्धयागु आज्ञायात उल्लंघन याये मफयाः कन्हय्कुन्हु सुथय् थःगु पा थ्यंक वयेवं थः हे वनाः उपदेश ब्यू वन ।

वसपोलं गजागु उपदेश बियाबिज्यात धाःसा, पिनेयागु आयतन धयागु मिखा न्हाय्पं न्हाय् मे शरीर व मन खः । अले दुनेयागु आयतन धयागु रुप शब्द गन्ध रस स्पर्श व धम्मरमण खः । अले वेदना उत्पन्न जुइगु धयागु दुनेयागु आयतन व पिनेयागु

आयतन मिले जुइवं जुइगु खः । नन्दकं थथे थुइका बिल, फुक्क पदार्थय् नित्यगु धयागु मद्दु, परिवर्तन जुजुं वनाच्चनीगु खः । जिगु धकाः क्वातुक आधार कायेगु धयागु छुं हे मद्दु । थथे धकाः व्याख्यायायां न्हय्गु बोभङ्गया विषय कनाः क्वचायेका बिज्यात ।

दकलय् न्हापांगु दिनय् वसपोलयागु उपदेश न्यनाः छुं नं मार्गफल लाभ यानाः काये मफु । निन्हुकुन्हुया दिनय् नं भिक्षु नन्दकं व हे उपदेश लिसा कयाः कनाबिज्यात, उगु उपदेश न्यनाः अरहंतफल नं लाभ यानाकाल । छाया् धाःसा न्हापाया जन्मय् गुगु माया प्रेम व स्नेहं जायाच्चंगु खः, उकियात त्वताछ्वये फत ।

भिक्षु सुभूति वसपोलं छु खँ स्यनेकनय् यानाबिज्यात धयागु खँ उल्लेख जुयाच्चंगु खंके मफु तर वसपोलयागु आचरण धाःसा खंखंपिनि मनय् श्रद्धा उत्पन्न जुइगु कथं जुयाच्चंगु दु । थ्व नं बुद्ध शासन स्थीर यायेगु छगू प्रकारयागु ज्या हे जुल । वसपोलयागु विषय थथे दु, वसपोलं अरहंतफल लाभ यानाः कयाबिज्यायेधुंकाः कोशल व मेमेगु थासय् चारिका या बिज्याइगु जुयाच्चन । छक्कः वसपोल मगधया राजगृह नगरय् चारिका याः बिज्याबले बिम्बिसार जुजुं वसपोल अरञ्जिक विहारधर्म यानाबिज्यानाच्चंम्ह धयागु खँ सीकाबिज्यात । वसपोल न्ह्याबले ध्यानय् हे जक च्वनाः बिज्यानाच्चनीम्ह खः ।

वसपोल भिक्षा विज्याये न्ह्यः गुगु छयैँ भिक्षा
 विज्याइगु खः, उगु छयैँ मैत्री तयाः विज्याइम्ह खः ।
 आः वसपोल मगधय् विज्यानाच्चन धयागु सीकाः
 वसपोल याथाय् सवारि जुयाः मगधय् हे वर्षावास
 च्वनाविज्याहुँ धकाः प्रार्थना यात ।

भिक्षु सुभूतिं नं उगु निमन्त्रणा स्वीकार
 यानाविज्यात । तर बिम्बिसार जुजुं वसपोलयात
 सयेनासन दयेका बी ल्वमंकल । उकियागु कारणं
 वसपोल खुल्लागु थासय् हे च्वनाविज्यानाच्चन ।
 वसपोल खुल्लागु थासय् च्वनाविज्यानाच्चंगुलिं वा नं
 मवल । नगरेच्चपि कृसकत वा मवगुलिं वालि याये
 मखनाः बिम्बिसार जुजुयाथाय् वन । बिम्बिसार जुजुं
 बांलाक बिचाः यानाः स्वबलय् सुभूति भन्ते खुल्लागु
 थासय् च्वनाविज्यानाच्चंगु कारणयात सीका विज्यात ।
 अले वसपोल छायाय् खुल्लागु थासय् च्वनाविज्यागु
 धकाः बिचाः यानाः स्वबलय् थम्हं वसपोलयात
 सयेनासन दयेका बी ल्वमंगु नं चायेकाविज्यात ।

थुकथं कारण सीकाः विज्यायेधुंकाः बिम्बिसार
 जुजुं राजकर्मरीपिनित वसपोलया लागी सिमाहःलं
 त्वपुयाः कुटी दयेकोबीगु हुकुम जुल । इमिसं कुटी
 दयेका बीवं वसपोल नं उगु कुटी दुहाँ विज्यात ।
 वसपोल कुटी दुहाँ विज्यायेवं हे वा वल ।
 नगरवासीपिं लय्ताल । वा मवया जुयाच्चंगु
 दुःखपीडा नं मदया वन ।

दकलय् न्हापांयागु संगायना भगवान् बुद्धयागु
धर्म व विनययात रक्षा यानाः तयेयालागी यागु खः ।
उगु संगायनाय् कोशलयापिं भिक्षुपिं प्यम्ह नं सहभागी
जूगु दु, वसपोलपिनिगु नां थथे खः- भिक्षु वङ्गीस, भिक्षु
कुमारकस्सप, भिक्षु महाकोट्ठित, भिक्षु उपवान ।

एतदग्ग प्राप्त जूगुया श्रोत

कोशलयापिं असीतिमहासावकपिनिगु पुचलय्
एतदग्ग लाभीपिं १२ म्ह दु । वसपोलपिनिगु नां थथे
खः- भिक्षु वक्कलि, भिक्षु कुण्डधान, भिक्षु
पिलिन्दवच्छ, भिक्षु महाकोट्ठित, भिक्षु सोभित, भिक्षु
सागत, भिक्षु वङ्गीस, भिक्षु लकुण्टकभट्टिय, भिक्षु
कुमारकस्सप, भिक्षु नन्दक, भिक्षु सुभूति व भिक्षु
कङ्खारेवत ।

भिक्षु वक्कलि, भगवान् बुद्धं श्रद्धां मुक्त
जूगुलि एतदग्ग बियाबिज्यानातःम्ह खः । भिक्षु
कुण्डधान न्हापांगु सलाक कायेगुली भगवान् बुद्धं
एतदग्ग बियाबिज्यानातःम्ह खः । भिक्षु पिलिन्दवच्छ
देवतापिसं येकाः च्वनेसःगुली भगवान् बुद्धं एतदग्ग
बियातःम्ह खः ।-भिक्षु महाकोट्ठित बांलाक प्यंगु
पटिभान दुगुली भगवान् बुद्धं एतदग्ग बियातःम्ह खः ।
भिक्षु सोभित आपालं जन्मयागु खँ लुमंके फुगुलि
भगवान् बुद्धं एतदग्ग बियातःम्ह खः । भिक्षु सागत
बांलाक तेजोसमापति च्वनेसःगुली भगवान् बुद्धं
एतदग्ग बियातःम्ह खः । भिक्षु वङ्गीस पटिभाण कवी

जूगुलि भगवान बुद्धं एतदग्ग बियातःमह खः । भिक्षु लकुण्टकभदिय सः बांलागुली भगवान बुद्धं एतदग्ग बियातःमह खः । भिक्षु कुमारकस्सप बांलाक उपमा तयाः धर्म देशना याये सःगुली एतदग्ग बियातःमह खः । भिक्षु नन्दक न्यासः भिक्षुणीपिनित छक्वल अरहत जुइक उपदेश बी सःगुली भगवान बुद्धं एतदग्ग बियातःमह खः । भिक्षु सुभूति दक्षिणा दान बी ल्वयेक ध्यानय् च्वनाच्वनेगु बानि दुगुली भगवान बुद्धं एतदग्ग बियातःमह खः । भिक्षु कड्खारेवत याकनं ध्यानय् च्वने फुगुली भगवान बुद्धं एतदग्ग बियातःमह खः ।

भगवान बुद्धं वसपोलपिं भिनिमह सावकपिनित एतदग्ग बियाबिज्याःगु आः इमिके दुगु क्षमता व इमिसं न्हापा प्रार्थना यानावःगु अनुसारं बियाबिज्याःगु खः ।

भिक्षु वक्कलि न्हापा पदुमुत्तर बुद्धयागु पालनिसें पार्थणा यानावःमह खः । उबले वसपोल हंसावती धयागु नगरय् छम्ह ब्राह्मणया काय् जुयाच्वंगु जुयाच्वन । छन्हुया दिनय् नगरवासीपिं नापं भगवान बुद्धया उपदेश न्यं वन । उबले वसपोलं छम्ह सावकयात श्रद्धां मुक्त जूगुलि एतदग्ग बियाबिज्यात । व खनाः थत नं अजागु हे पद लाभ यायेगु इच्छा जुल । उकियागु कारणं भगवान बुद्ध व वसपोलया सावकपिनित न्हय्न्हुतक महादान बिल ।

न्हयन्हु दुकुन्हु भगवान बुद्धया भोजन यानाबिज्याये
सिधयेकाः भगवान बुद्ध व वसपोलया सवकपिनित
त्रिचीवर दान बिल । अनलि वसपोलयात वन्दना
यानाः थथे बिन्तियातः-

“हे भगवान ! थौसं न्हयन्हु न्ह्यः छलपोलं
छम्ह सावकयात श्रद्धां मुक्त जूपिं मध्ये दकले उत्तमम्ह
धकाः प्रशंसा यानाबिज्यागु खनाः, जित नं अथे हे
प्रशंसायाके मास्ति वल, उकिं जिं थ्व यानागु पुण्यया
फलं अनागतय् सुं छम्ह बुद्धया इले जि नं अथे हे
प्रशंसा याके दयेमा”

पदुमुत्तर बुद्धं नं थःगु जाणं वयागु भविष्ययागु
खँ सीका बिज्यानाः वयागु प्रार्थना पूर्ण जुइगु
खंकाबिज्यानाः थथे भविष्यवाणी यानाबिज्यातः-

“थौसं छगू लाख कल्प लिपा थ्व संसारय्
गौतम धयाम्ह बुद्ध उत्पन्न जुइ । उबले छ
वसपोलया सावक जुयाः प्रव्रजित जुइ । अले अरहत
नं जुइ, श्रद्धां मुक्त जूपिं मध्ये एतदग्ग नं
बियाबिज्याइ”

थुगु भगवान बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः वयागु
मने तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । उकियागु
कारणं जीवकाद्धि अनेकप्रकारं दानपुण्य यात । अनलिपा
थाय्थासे जन्म जुयाः उगु पुण्यया अनुभव यायां ववं
थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंक वःक्ले वं
सावत्थियाम्ह छम्ह ब्राह्मणयागु कुलय् जन्म जुल ।

प्रव्रजित जुयाः अरहंत जुल । वं न्हापा प्रार्थना
यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय् भगवान बुद्धया प्रति
आपालं श्रद्धा तथाः प्रव्रजित जुयाः अरहंत जूगुलिं
भगवान बुद्धं वयात श्रद्धां मुक्त जूगुलि एतदग्ग
बियाबिज्यात ।

भिक्षु कण्डधान न्हापा पदुमुत्तर बुद्धयागु
पालनिसें प्रार्थना यानावःमह खः । उबले वसपोल
हंसावती नगरय् जन्म जुयाच्चंगु खः । छन्हु
नगरवासीपिं नापं भगवान बुद्धयागु उपदेश न्यं वन ।
उबले भगवान बुद्धं छम्ह सावकयात न्हापलाक
सलाक लाभ यायेगुली एतदग्ग बियाबिज्यात । व खनाः
वया नं अजागु एतदग्ग लाभ याये मास्ति वल ।
उकियागु कारणं विविध प्रकारं दानपुण्य यात । अनलि
थःगु मनयागु खँ भगवान बुद्धयाके प्रार्थना यात ।
वसपोलं वककलियात थें हे भविष्यवाणी यानाः थथे
धयाबिज्यातः- थौसं छगू लाख कल्प लिपा छ् गौतम
बुद्धया सावक जुयाः प्रव्रजित जुइ, उबले छन्त
वसपोलं न्हापलाक सलाक लाभ यायेगुली एतदग्ग
बियाबिज्याइ ।

थुगु भगवान बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः थःगु
मने तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुयावल । उकियागु
कारणं जीवकाद्धि अनेक प्रकारं दानपुण्य यात । उगु
पुण्य थाय्थासे जन्म जुयाः अनुभव याना ववं, थुम्ह
गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल । थुम्ह गौतम

बुद्धयागु इलय् व सावत्थी नगरय् छम्ह ब्राह्मणयागु कुलय् जन्म जुल । प्रव्रजित जुयाः अरहंत नं जुल । न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय् अरहंत फल लाभ यानाः दकलय् न्हापायागु सलाक लाभ जूगुलिं भगवान बुद्धं वयात दकलय् न्हापां सलाक लाभ यायेगुली एतदग्ग बियाबिज्यात ।

भिंगु कर्मयागु फल थुकथं जुल । प्रव्रजित जुसानिसें वया ल्यूल्यू मिसा छम्ह खनेदयाचवनीगु विपाकया विषय छक्व सीके ।

न्हापा कस्सप बुद्धयागु इलय् व भुम्मदेवता जुयाः जन्म जुयाच्वंगु खः । उबले कस्सपबुद्धया निम्ह सावकपिं तस्सकं मिलेचलय् जुयाच्वंगु स्वयां स्वये हे मफुत । उकियागु कारणं इमित गथे यानाः ल्वाकेगु धयागु बिचाः यात । उम्ह भुम्म देवतां इमित फायेगु उपाय यानाच्वंगु ताकाल हे दत । छन्हु उपोसथ यायेगु दिन थ्यंकवल । उकिं इपिं निम्हं उपोसथ यायेयालागी नापं वनाचवन । लैय् छम्ह पासाया दिसा चवने मास्ति वयाः पासाम्हसित पिकाः थः भालय् वनाः दिसा च्वं वन । भुम्मदेवतां उगु ई इमित फायेगु अनुकूल ई खः धकाः बिचाः यानाः थः तस्सकं बांलाम्ह ल्यासेचाम्ह मिसायागु रुप कयाः उम्ह भिक्षु उगु भालं पिहाँ वयाच्वंबलय् वसपोलया ल्यूल्यू सँ मिले यायां धू थाथा यायां वयाच्वंगु थें च्वंक यानाः वया क्यन ।

थुखय् वसपोलया पासां व भालं पिहाँ
 वःबलय् नं मिसा छम्ह ल्यूल्यू खंगु हानं भतीचा थुखय्
 वःबलय् नं सँ मिले यायां म्हय् नं धू थाथा यायां
 वयाच्चंगु खनाः थः पासा भिक्षुयात घृणा यात ।
 पासाम्ह भिक्षु थःथाय् थ्यंक वबलय् जि छ नापं
 वयेमखुत धाल । अले उकियागु कारण नं कन ।
 उम्ह भिक्षुं जिगु शील अथे छुं स्यंगु मदु धकाः धाल ।

उबले देवतायागु इच्छा पुरे जुल । अथे
 धयागु इपिं निम्ह भिक्षुपिनि मन बायाः संघकर्म तक नं
 नापं मयात । वया पासां मेमेपिं भिक्षुपिनित नं व भिक्षु
 मेथुनधर्म सेवन यानाः पाराजिक जूम्ह जुल धयाः व
 छम्ह भिक्षुयात संघया पाखें अलग यानाबिल । सुनानं
 व नापं च्वनाः उपोसथ मयात ।

भुम्मदेवतां व फुक्कं स्वयाच्चन । न्हापांला
 इमित फाय्धुन धकाः ले ता वल । लिपा इमिगु ल्वापु
 तःधं जुयाः उम्ह भिक्षुयात तस्सकं दुःख जूगु खनाः
 भुम्मदेवतायात पछुताताप जुल । उकियागु कारणं थः
 छम्ह बुढाम्ह मनूयागु रुप कया वनाः अन खःला
 मखुला धकाः अनधन जुयाच्चपिं भिक्षुपिनित सत्य खँ
 थथे खः धकाः कन ।

इपिं सावकपिसं सत्य खँ छु धयागु स्युसेलि
 उम्ह भिक्षुयात नापं उपोसथ थाकय् बिल । अथेसानं
 न्हापा तस्सकं मिलेजूपिं इपिं निम्ह न्हापा थें जुइ हे

मफुत । इपिं निम्ह अलग जुयाः अलग च्वनाः धर्मया
आचरण यानाः जीवन हनावन ।

उम्ह भुम्म देवता उगु जन्मं च्यूत जुया
वनेधुंकाः उगु पापं अवेचिनर्कय् छग्गू बुद्धान्तर तक
तस्सकं दुःखकस्त नयाः च्वनेमाल । लिपा थुम्ह गौतम
बुद्धयागु ई वसेलि उगु अवेचि नर्कं मुक्त जुयाः सावत्थी
छम्ह ब्राह्मणया काय् जुयाः जन्म जू वःगु खः ।

भिक्षु पिलिन्दवच्छ न्हापा मदुमुत्तर बुद्धया
पालनिसें प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले व हंसावती
नगरय् जन्म जुयाच्चंगु खः । उबले व ध्वाका पाले
जुयाच्चंगु खः । उबले भगवान बुद्धया किजा आनन्द
राजकुमार नापं वयाः क्वातुगु सम्बन्ध दुगु जुयाच्चन ।
आनन्द बौया ल्यू जुजु जुइतिनिम्ह खः । उबले
वयाकय् धन नं दु । आनन्द राजकुमार व
राजपरिवारपिनि भगवान बुद्ध व वसपोलया
सावकपिनि बरोबर दान बियाच्चंगु खनाः वया नं
दान बी मास्ति वल । छन्हुया दिनय् जुजुयागु अनुमति
कयाः भगवान बुद्धयागु दर्शन यात । उबले भगवान
बुद्धं धर्मदिशना यानाः बिज्यानाच्चंगु खः । उबले
भगवान बुद्धं छम्ह सावकयात देवतापिनि येका
च्वनेसःगुली एतदग्ग बियाबिज्यात । उगु एतदग्ग
बियाबिज्याःगु खनाः वयाकय् भन हे श्रद्धा बरे
जुयावल । थःत नं अजागु हे एतदग्ग प्राप्त
यानाकायेगु इच्छा उत्पन्न जुयावल ।

उकियागु कारणं भगवान् बुद्ध प्रमुख
 वसपोलया सावकपिनित न्हयन्हुतक महादान बिल ।
 न्हयन्हुदुकुन्हु थःगु मनय् वःगु खँ भगवान् बुद्धयाके
 प्रार्थना यात । भगवान् बुद्धं नं मेमेपिनित थें हे थथे
 भविष्यत्वाणि यानाः बिज्यातः- थौसं छगू लाख कल्प
 लिपा थ्व संसारय् गौतम धयाम्ह बुद्ध उत्पन्न जुइ,
 उबले छ वसपोलया सावक जुयाः भिक्षु जुयाः अरहंत
 जुइ । उबले हे वसपोलं छन्त देवतापिसं
 येकाच्चनेसःगुली एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

थुगु भगवान् बुद्धयागु भविष्यत्वाणी न्यनाः
 वयात तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । उकियागु
 कारणं जीवकाद्धि अनेक प्रकारं दानपुण्य यात । उगु
 जन्मलिपा थाय् थासय् जन्म जुयाः उगु पुण्यया फल
 परिभोग याना ववं सुमेध बुद्धयागु ई थ्यंकवल ।

सुमेध बुद्धयागु इलय् व सुदस्सन नगरय् जन्म
 जुयाच्चंगु खः । उबले भगवान् बुद्धयाथाय् वनाः
 वसपोलयात स्यवा यानाच्चन । वसपोल बुद्ध
 परिनिर्वाण जुयाबिज्यायेधुंकाः । लिपा वसापोलयागु
 अस्तिधातु तयाः चैत्य दयेका पूजा सत्कार याना नं
 च्वन । अरहंत व पोथुजनपिं वसपोलया सावकपिनित
 जीवकाद्धि दानपुण्य नं यानाच्चन । लिपा थाय्थासय्
 जन्म जुयाः उगु पुण्यया अनुभव याना ववं थुम्ह
 गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल । थुबले व
 सावत्थियाम्ह छम्ह ब्राह्मणयागु कुलय् जन्म जू वःगु

खः । लिपा प्रव्रजित जुयाः अरहंत नं जुल । वं न्हापा
 प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय् प्रव्रजित जुयाः
 अरहंत फल लाभ याना काये धुंकाः देवतापिं वयाः
 बरोबर वसपोल याथाय् खँ न्यं वयाच्चनीगु जुल ।
 उकियागु कारणं भगवान बुद्धं वयात देवतापिनि येका
 च्वनेसःगुली एतदग्ग बियाबिज्याःगु खः ।

भिक्षु महाकोटिठत पदुमुत्तर बुद्धया पालनिसें
 प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले व हंसावती नगरय्
 छगू धनीगु कुलय् जन्म जुयाच्चंगु खः । उबले छक्वः
 नगरवासीपिं नापं भगवान बुद्धयागु धमदिशना न्यं वन ।
 उबले भसपोल बुद्धं छम्ह सावकयात प्यंगू पटिसम्भिदा
 लाभ जूगुलि एतदग्ग बियाबिज्यात । व स्वयाः वया नं
 अजागु हे पद लाभ यायेगु इच्छा जुयावल ।

उकियागु कारणं वं न्हय्न्हुतक भगवान बुद्ध
 व वसपोलया सावकपिनित महादान बिल ।
 न्हय्न्हुदुकुन्हु थःगु मनेच्चंगु खँ भगवान बुद्धयाके
 प्रार्थना यात । भगवान बुद्धं नं मेमेपिनित थें हे
 भविष्यत्वाणी यानाः थथे धयाबिज्यातः- थौसं छगू
 लाख कल्प लिपा गौतम धयाम्ह बुद्धयागु शासनकाल
 वइ, उबले छ वसपोल बुद्धया सावक जुयाः प्रव्रजित
 जुयाः अरहंत जुइ । उबले हे वसपोलं छन्त प्यंगू
 पटिसम्भिदा लाभ जूगुलि एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

भगवान बुद्धयागु थुगु भविष्यत्वाणी न्यनाः
 थःगु मनय् तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न यात ।

जीवकाछि अनेक प्रकारं दानपुण्य यात । लिपा
 थायथासय् जन्म जुजुं उगु पुण्ययागु अनुभव यायां
 थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल । थुबले व
 सावत्थीयाम्ह छम्ह ब्राह्मणयागु कुलय् जन्म जुल ।
 लिपा प्रव्रजित जुयाः अरहंतफल नं लाभ यानाकाल ।
 न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय् प्रव्रजित
 जुयाः अरहंतफल लाभ यानाः कायेधुंकाः प्यंगू
 पटिसम्भदा लाभ जूगु अथेधयागु भगवान बुद्धयागु
 धर्म बांलाक थूगु, छगू छगू धर्मयागु बांलाक व्याख्या
 यानाः कनेफुगु, बांलाक भासा मिले जुइक कनेफुगु,
 थाय् स्वयाः मनूत स्वयाः बांलाक थुइक कनेगुलि
 कुशलता दुगु खः । उकियागु कारणं भगवान बुद्धं
 वयात प्यंगू पटिसम्भदा लाभ जूगुलि एतदग्ग
 बियाबिज्याःगु खः ।

भिक्षु सोभित न्हापा मदुमुत्तर बुद्धया पालनिसें
 प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले व हंसावती नगरय्
 जन्म जुयाच्चंगु खः । छन्हुयादिनय् उगु नगरयापिं
 मनूत नापं भगवान बुद्धयागु उपदेश न्यं वन । उबले
 भगवान बुद्धं छम्ह सावकयात आपालं जन्मयागु खँ
 सीके फुगुयात कयाः एतदग्ग बियाबिज्यात । व खनाः
 वया नं अजागु हे पद प्राप्त यायेगु इच्छा जुल ।
 उकियागु कारणं दानपुण्य यायेधुंकाः थःगु मनयागु खँ
 भगवान बुद्धयाके प्रार्थना यात । वसपोल बुद्धं नं
 मेमेपिनित थें हे थथे भविष्यत्वाणी यानाः बिज्यातः-

थौसं छगू लाख कल्प लिपा गौतम धयाम्ह बुद्धयागु शासनकाल थ्यंक वइ, उबले छ वसपोलया सावक जुयाः प्रव्रजित जुइधुंकाः अरहंत जुइ, उबले हे गौतम बुद्धं छन्त आपालं जन्मयागु खँ सीके फुगुलि एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

थुगु भगवान बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः आपालं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । उकियागु कारणं जीवकाछि आपालं दानपुण्य यात । उगु दानमयकुशलपुण्यं थाय्थासय् जन्म जुयाः उगु पुण्यया फल भोग यायां थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल । थुबले व सावत्थीयाम्ह छम्ह ब्राह्मणया कुलय् जन्म जुल । अले प्रव्रजित जुयाः अरहंतफल नं लाभ यानाकाल । न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय् अरहंतफल लाभ यानाः असञ्जीसत्व जुयाः जन्म जुयावयागु तकया खँ सीके फुगु कारणं यानाः भगवान बुद्धं वयात आपालं जन्मयागु खँ सीके फुगुली एतदग्ग बियाबिज्यात ।

भिक्षु सागत न्हापा मदुमुत्तर बुद्धया पालनिसें प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले व हंसावती नगरय् छगू ब्राह्मण कुलय् जन्म जुयाच्चंगु खः । छन्हुयादिनय् नगरवासीपिं नापं भगवान बुद्धया उपदेश न्यं वः । उबले हे भगवान बुद्धं छम्ह सावकयात तेजोसमापति ध्यानय् चवने फुगुली एतदग्ग बियाबिज्यात । व खनाः वया नं अजागु हे पद लाभ यायेगु इच्छा जुल ।

उकियागु कारणं वं दानपुण्य यानाः थःगु मनय् वःगु खँ भगवान बुद्धयाके बिन्ति यात । भगवान बुद्धं नं मेमेपिं सावकपिनित भविष्ययाणी याना बिज्याथें हे भविष्ययाणी यानाबिज्यात, व थथे खः- थौसं छगू लाख कल्प लिपा थ्व संसारय् गौतम धयाम्ह बुद्ध उत्पन्न जुइ । उबले छ प्रव्रजित जुयाः वसपोलया सावक जुयाः अरहंतफल लाभ जुइ, उबले वसपोलं छन्त तेजोसमापति च्वनेसःगुली एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

वसपोलयागु भविष्ययाणी न्यनाः तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । उकियागु कारणं जीवकाद्धि अनेक प्रकारं दानपुण्य यात । उगु पुण्ययागु आनुभावं थायथासय् जन्म जुयाः उगु पुण्य परिभोग यायां ववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंक वःबलय् सावत्थीयाम्ह छम्ह ब्राह्मणयागु कुलय् जन्म जुल । प्रव्रजित जुयाः अरहंत फल नं लाभ यानाकाल । न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय् अरहंतफल लाभ याये धुंकाः तेजोसमापती शक्तिसालीम्ह जुयाः उगु तेजोसमापति ध्यान छयला नागराजायात दमन यात । उकियागु कारणं भगवान बुद्धं वयात तेजोसमापतिध्यानय् बांलाक च्वनेसःगुली एतदग्ग बियाबिज्यात ।

भिक्षु वङ्गीस न्हापा मदुमुत्तर बुद्धया पालनिसें प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले व त्रिवेदं पारंगतम्ह ब्राह्मण जुयाच्चंगु खः । उबले छन्हुया दिनय्

नगरवासीपिं नापं भगवान बुद्धयागु उपदेश न्यं वन ।
 उबले भगवान बुद्धं छम्ह सावकयात पटिभाणकवी
 एतदग्ग बियाबिज्यात । व खनाः वया नं अजागु हे
 पद लाभ यायेगु इच्छा जुल ।

उकियागु कारणं वं भगवान बुद्ध व
 वसपोलया सावकपिनित न्हयन्हुतक दान बिल ।
 न्हयन्हुदुकुन्हु थःगु मने वःगु खँ भगवान बुद्धयाके
 बिन्ति यात । भगवान बुद्धं नं मेमेपि सावकपिनितथें
 थथे भविष्यवाणी यानाबिज्यातः- थौसं छगूलाख
 कल्पलिपा थ्व संसारय् गौतम धयाम्ह बुद्ध उत्पन्न
 जुइ । उबले छ वसपोलयाथाय् प्रव्रजित जुयाः
 अरहंतफल लाभ यानाः काइ । उबले हे वसपोलं
 छन्त पटिभाणकवी एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

थुगु भगवान बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः वयागु
 मने तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । उकियागु
 कारणं जीवकाछि अनेकप्रकारं दानपुण्य यात । उगु
 पुण्यया आनुभावं थाय्थासे जन्म जुयाः उगु पुण्यया
 फल परिभोग याना ववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु
 शासनकाल थ्यंकवल । थुबले व सावत्थी नगरय्
 छम्ह ब्राह्मणयागु कुलय् जन्म जुल । प्रव्रजित जुयाः
 अरहंतफल नं लाभ जुल । न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु
 दुगु व थुगु जन्मय् अञ्जाकोण्डञ्ज व मेमेपिं
 अग्रसावकपिनित कवितां प्रसंसा यात । भगवान
 बुद्धयात तक नं कवीतां प्रशंसा यात । उकियागु

कारणं भगवान् बुद्धं वयात् पटिभानकवी एतदग्ग
बियाबिज्याःगु खः ।

भिक्षु लकुण्टकभद्विय न्हापा मदुमुत्तर बुद्धया
पालनिसें प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले व हंसावती
नगरय् छग्गू धनीगु कुलय् जन्म जुयाच्चंगु खः ।
छन्हुया दिने नगरवासीपिं नापं भगवान् बुद्धयागु उपदेश
न्यं वन । उबले हे वसपोल बुद्धं छम्ह सावकयात् सः
बांलागुली एतदग्ग बियाबिज्यात् । व खनाः वया नं
अजागु हे पद लाभ यायेगु इच्छा जुल ।

अनंलि वं नं मेमेपिं अगसावकपिसं थें भगवान्
बुद्ध व वसपोलया सावकपिनित न्हय्न्हुतक महादान
बिल । न्हय्न्हुकुन्हुया दिनय् थःगु मने वःगु खँ
भगवान् बुद्धयाके बिन्तियात् । भगवान् बुद्धं नं
मेमेपिनित थें हे भविष्यवाणी यानाबिज्यात्, व थथे
खः- थौसं छग्गू लाख कल्प लिपा गौतम बुद्धयागु
शासनकाल वइ, उबले छं प्रव्रजित जुयाः अरहंतफल
लाभ याइ, उबले हे वसपोलं छन्त सः बांलागुली
एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

थुगु भगवान् बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः वयागु
मने तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । उकियागु
कारणं अनेक प्रकारं दानपुण्य यात् । उगु पुण्यया
कारणं थाय्थासे जन्म जुयाः उगु पुण्यया फल भोग
यायां विपस्सी बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल ।

विपस्सी बुद्धयागु शासनकाले वयागु छुं मभिंगु
 कर्मयागु कारणं भुन्दु जुयाः जन्म जुल । तर वयागु
 भिंगु कर्मयागु फलं तस्सकं बांलाम्ह भाय् स्यूम्ह जुल ।
 छन्हुया दिने हिमाल पाखें पाकेजूगु चाकुस्यच्चंगु अँ
 वांन्याना ब्वया वयाच्चंबलय् विपस्सी बुद्ध व
 वसपोलया सावकपिं बिज्यानाच्चंगु खन । उकिं श्रद्धा
 तयाः पपु संकाः गौरब तयाः भगवान बुद्धयात उगु अँ
 दान बीत वसपोलयाथाय् कुहाँ वल । भगवान बुद्धं
 उम्ह भंगयागु मनयागु खँ सीकाः उपस्थापक याक्य्
 च्वंगु पात्र कयाः पात्रया पुसा उला उगु पाके जूगु अँ
 फया कयाबिज्यात । अनलि योग्यगु थासय् फ्यतुना
 उगु अँ भपाबिज्यात । भगवान बुद्धं उगु अँ
 भपाबिज्यागु खनाः तस्सकं लय्तायाः भगवान बुद्धयागु
 गुण लुमंकाः पपुसंकाः गौरब तयाः बिदा कयाः थःगु
 स्वय् लिहाँवन । भुन्दुं उगु पुण्य जीवकाछि बरोबर
 लुमंका च्वन । उगु पुण्यं थाय् थासे जन्म जुयाः उगु
 पुण्यया फल परिभोग यायां ववं कस्सप बुद्धयागु समय
 थ्यंकवल ।

कस्सप बुद्धयागु इले तस्सकं ज्या सःम्ह
 सिंकमि जुयाच्चंगु खः । लिपा कस्सप बुद्ध परिनिर्वाण
 जुइधुंकाः बुद्ध परिषदपिं मुनाः वसपोलयागु
 सारीरिकधातु तयेत सहलह यानाच्चन । तर चैत्य
 गुलि तःजायेक दयेकेगु धयागु क्वच्छी मफयाच्चन ।
 दकले न्हापां न्हय्गू योजन तःजायेक दयेकेगु धकाः खँ

जुल, अनलिपा खुगू योजन तःजायेकेगु खँ जुल ।
 अनलिपा न्यागू योजन, अनं प्यंगू योजन, अनं स्वंगू
 योजन, अनं निगू योजन तक जक पाय्जायेकेगु धकाः
 खँ जुल ।

सिँकःमि खँ न्यन्यं हे दिक्क जुल । उकिं वं
 छगू योजन जक तःजायेक दयेकुसा गा हे गानि धाल ।
 ब्या नं छगू योजन तयेगु बिचाः बिल । छाया धाःसा
 यदि तस्सकं तःजायेक दयेकलकि लिपा पुलांजुया दयेके
 मालकि थाकुइ । हानं सिकमिं धाल, अले चैत्यया छगू
 छगू भागपाख्य् छगू गाउत तयेगु धाबले बुद्ध
 परिषदपिसं बिचाः यानास्वयाः व खँ चितबुभे जुल ।
 उकिं चैत्यं छगू योजन जक तःजायेक दयेकेगु हे
 निर्णय जुल । उगु पुण्यया फलं थाय् थासे जन्म
 जुयाः उगु पुण्य परिभोग याना ववं थुम्ह गौतम
 बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल । थुम्ह बुद्धयागु
 शासनकाले व सावत्थी धनीगु कुलय् जन्म जुल ।
 गृहत्याग यानाः प्रव्रजित जुयाः अरहंतफले थ्यन ।
 न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय् वयागु
 सः तस्सकं बांलागुलिं भगवान बुद्धं वयात सः
 बांलागुली एतदग्ग बियाबिज्यात ।

भिक्षु कुमारकस्सप न्हापा मदुमुत्तर बुद्धया
 पालनिसें प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले व हंसावती
 नगरे छम्ह ब्राह्मणया कुलय् जन्म जुयाच्चंगु खः ।
 छन्हुया दिने नगरवासीपिं नापं भगवान बुद्धयागु

उपदेश न्यं वन । उबले हे वसपोल बुद्धं छम्ह
सावकयात बांलाक उपमा तथाः धर्मदिशना याये
सःगुली एतदग्ग बियाबिज्यात । व खनाः वया नं
अजागु हे पद लाभ यायेगु इच्छा जुल ।

अनलि वं नं मेमेपिं अग्रसावकपिसं थें भगवान
बुद्ध व वसपोलया सावकपिनित न्हय्न्हुतक महादान
बिल । न्हय्न्हुकुन्हुया दिने थःगु मने वःगु खँ भगवान
बुद्धयाके बिन्तियात । भगवान बुद्धं नं मेमेपिनित थें हे
भविष्यवाणी यानाबिज्यात, व थथे खः- थौसं छगू
लाख कल्प लिपा गौतम बुद्धयागु शासनकाल वइ,
उबले छं प्रव्रजित जुयाः अरहंतफल लाभ याइ, उबले
हे वसपोलं छन्त बांलाक उपमा तथाः धर्मदिशना
यायेसगुली एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

थुगु भगवान बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः
वयागु मने तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल ।
उकियागु कारणं अनेक प्रकारं दानपुण्य यात । उगु
पुण्यया कारणं थाय्थासे जन्म जुयाः, उगु पुण्यया फल
भोग यायां कस्सप बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल ।

कस्सप बुद्धयागु शासनकाले वसपोल बुद्ध
परिनिर्वाण जुयाः ताकाल दयेधुंकाः वसपोलयागु
शासनया अन्तअन्तपाखे प्रव्रजित जुल । प्रव्रजित
जुइधुंकाः मेपिं खुम्ह पासापिं नाप मिले जुयाः, किलेसं
मुक्त जुइगु अभिलासा तथाः पुचलय् च्वनेगुलिं अलग
जुयाः छगू पहाडय् वनाः ध्यानभावना यानाच्चन ।

धर्मया आचरण यायां न्हेम्ह मध्य छम्हसिनं अरहंत फल लाभ यात । अले मेम्ह छम्हसिनं अनागामि फल लाभ यात । अले मेपिं न्याम्हसिनं तस्सकं मेहनत यानाः ध्यान भावना यायां परलोक हे जुयावन । अननं थथःगु कर्मानुसारं जन्म जुयाववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल । थुम्ह बुद्धयागु शासनकाले छम्ह गन्धार रास्त्रया तक्कसिला धयागु नगरे पुक्कुसाति राजकुमार जुयाः जन्म जुल । मेम्ह छम्ह भिक्षु सभिय जुल । हानं मेम्ह छम्ह भिक्षु बाहियदारुचीरिया जुल । हानं मेम्ह छम्ह भिक्षु दब्बमल्लपुत्र जुल । हानं मेम्ह छम्ह भिक्षु कुमारकस्सप जुल ।

इपिं न्याम्ह मध्ये न्हापांम्ह पुक्कुसाति राजकुमारं गौतम बुद्धयागु दर्शन यानाः वसपोलयागु उपदेश न्यनाः अनागामि फल लाभ यानाकाल । प्रव्रजित जुइयालागी पात्र व चीवर मावंबले बाहिय थें हे छम्ह सां च्वया सित । सी धुंकाः वयागु पुण्यया फलं अविहा धयागु सुद्धावास ब्रम्ह लोक्य जन्म जू वन । अले सभिय, दब्बमल्लपुत्र, कुमारकस्सप प्रव्रजित जुयाः अरहंत फल लाभ यानाकाल । बाहियदारुचीरिया जक अरहंतफल लाभ यानाः प्रव्रजित जुइ मलावं हे निर्वाण जुयावन ।

कुमारकस्सप प्रव्रजित जुयाः अरहंतफल लाभ यायेधुंकाः न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु

जन्मय् बांलाक उपमा तयाः उपदेश बी सःगुलिं
भगवान बुद्धं वयात बांलाक उपमा तयाः उपदेश
बीगुली एतदग्ग बियाबिज्यात ।

भिक्षु नन्दक न्हापा मदुमुत्तर बुद्धया पालनिसें
प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले व हंसावती नगरय्
छग्गू धनीगु कुलय् जन्म जुयाच्चंगु खः । छन्हुया
दिनय् नगरवासीपिं नापं भगवान बुद्धयागु उपदेश न्यं
वन । उबले हे वसपोल बुद्धं छम्ह सावकयात
भिक्षुणीपिनित स्यनय् कनय् यायेगुली एतदग्ग
बियाबिज्यात । व खनाः वया नं अजागु हे पद लाभ
यायेगु इच्छा जुल ।

अनांलि वं भगवान बुद्धयात धिकेगु कम्बल
दान बिल । वसपोलं ज्ञान प्राप्त यानाबिज्यागु
धुंसिमायात पूजा यात । लिपा थःगु मनय् वःगु खँ
भगवान बुद्धयाके विन्तियात । भगवान बुद्धं नं
मेमेपिनित थें हे भविष्यवाणी यानाबिज्यात, व थथे
खः- थौसं छग्गू लाख कल्प लिपा गौतम बुद्धयागु
शासनकाल वइ, उबले छं प्रव्रजित जुयाः अरहंतफल
लाभ याइ, उबले हे वसपोलं छन्त भिक्षुणीपिनित
स्यनेगुली एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

थुगु भगवान बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः
वयागु मनय् तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल ।
उकियागु कारणं जीवकाद्धि अनेक प्रकारं दानपुण्य
यात । उगु पुण्यया कारणं थाय्थासय् जन्म जुयाः

उगु पुण्यया फल भोग यायां ववं सिखी बुद्धयागु
शासनकाल थ्यंकवल ।

सिखी बुद्धयागु शासनकालय् व व्याधा जुयाः
जन्म जुयाच्चंगु खः । छन्हुयादिनय् जंगलय् चलायागु
शिकार यायेत वनाच्चंबलय् भगवान बुद्ध थाछया
क्वछयाथाय् चंक्रमन यानाच्चंगु खनाः अन फि हया
तयाः माथंवंकाबिल । अथे हे मेमेगु नं जीवंकाछि
दानपुण्य यात । उकियागु कारणं थाय्थासय् जन्म
जुयाः उगु पुण्य परिभोग यायां ववं गौतम बुद्धयागु
शासनकाल थ्यंक वल । थुबले व सावत्थी च्वंम्ह
छंम्ह महाजनयागु छय्यै जन्म जुल । प्रव्रजित जुयाः
अरहंतफल लाभ जुल । वं न्हापा प्रार्थना यानावःगु
दुगु व थुगु जन्मय् न्यासः भिक्षुणीपिनित स्यनेकनय्
यानाः अरहंतफलय् पतिस्थीत याकाबिल । उकियागु
कारणं भगवान बुद्धं वयात भिक्षुणीपिनित स्यनेकनय्
यायेगुली एतदग्ग बियाबिज्याःगु खः ।

भिक्षु सुभूति न्हापा मदुमुत्तर बुद्धया पालनिसं
प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले व हंसावती नगरय्
ब्राह्मणमहाशाल कुलय् जन्म जुयाच्चंगु खः । उबले
वयागु नां नन्दक जुयाच्चन । त्रिवेदं पारंगत जुइधुंकाः
ऋषि प्रव्रजित जुयाः हिमालपाखे निसभ धयागु पहारय्
आश्रम दयेकाः च्वन । वयाथाय् आपालं कुलपुत्रपिं
ऋषि प्रव्रजित नं जू वल । लिपा भगवान बुद्ध वयागु
आश्रमय् थ्यंक बिज्यानाः वयात बोध या बिज्यात । व

ऋषि व वया सावकपिसं भगवान बुद्ध व छगू लाख वसपोलया सावकपिनित दानपुण्य यात । अनलि भगवान बुद्ध व वसपोलया सावकपिं न्हयन्हुतक निरोध समापति च्वनाबिज्यात । भगवान बुद्ध व वसपोलया सावकपिं निरोधसमापति ध्यानय् च्वना बिज्यानाच्चंबले नन्दकऋषिं भगवान बुद्धयात कुसां कुइकाच्वन । अनलि ऋषिया सावकपिसं ल्हा बिन्तियानाः नमस्कार यानाच्वन ।

निरोध समापतिं दना वयेधुंकाः भगवान बुद्धं न्हयाबले ध्यानय् जक च्वनेगु बानिदुगुली एतदग्ग लाभ याना कयातःम्ह दक्षिणा दान बी बहम्ह छम्ह सावकयात ऋषि नन्दक व वया शिष्यपिनिगु पुण्ययात अनुमोदन यायेगु जिम्मा बियाबिज्यात । अनलि भगवान बुद्धं धर्मउपदेश बियाबिज्यात । उगु उपदेश न्यनाः शिस्य जुयाच्चपिं ऋषिपिसं अरहंतफल लाभ यानाकाल । अनलि बुद्ध शासनय् प्रव्रज्या फ्वन । तर गुरु जुयाच्चंम्ह नन्दऋषिं छुं मार्गफल लाभ यानाकाये मफु । उकियागु कारण छु धाःसा वं भगवान बुद्धं एतदग्ग बियाबिज्यापिं सावकपिसं थें जिं नं अनागतय् सुं छम्ह बुद्धया इलय् एतदग्ग लाभ याये फयेमा धकाः प्रार्थना यानाच्चंगुलिं धर्मय् मन तये मफुत । भगवान बुद्धं वयागु मनयागु खँ सीकाः थथे भविष्यवाणी यानाबिज्यातः- थौसं छगू लाख कल्प लिपा गौतम बुद्धयागु शासनकाल वइ, उबले छं

प्रव्रजित जुयाः अरहंतफल लाभ याइ, उबले हे वसपोलं छन्त ध्यानय् जक च्वनाच्वनेगु बानि दुगुली व दक्षिणा दान बी बह जुगुली एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

थुगु भगवान बुद्धयागु भविष्यवाणी न्यनाः वयागु मनय् तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । उकियागु कारणं अनेक प्रकारं दानपुण्य यात । उगु पुण्यया कारणं थाय्थासय् जन्म जुयाः उगु पुण्यया फल भोग यायां कस्सप बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल ।

कस्सप बुद्धयागु शासनकालय् प्रव्रजित जुयाः बांलाक समणधर्म पालन यानाच्वन । वसपोलं गतपच्चागतिक ब्रत जीवकाछि पालन यात । अननं थाय्थासय् जन्म जुयाः उगु पुण्ययागु फल परिभोग यायां ववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल । थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासनकालय् व सावत्थीयाम्ह छम्ह महाजनयागु कुलय् जन्म जुल । प्रव्रजित जुयाः अरहंत जुल । न्हापा वं प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय् वसपोल गुगु छयै भिक्षा काः बिज्याइगु खः उगु छयै भिक्षा काये न्हयः ध्यानय् च्वनाः उगु छयैयापिनित मैत्री तयाबिज्याइ, अले फुक्क प्राणिपिनित नं मैत्री तयेगु वसपोलयागु बानि जुल । सकल प्राणिपिनित थथे मैत्री तय्धुंका जक भिक्षा कयाबिज्याइगु खः । गुकियागु कारणं उगु दानयागु फल आपालं दइगु जुल । उकियागु कारणं भगवान

बुद्धं वयात ध्यानय् च्वनेगु बानि दुगु व दक्षिणा दान
बी बह जूगुली एतदग्ग बियाबिज्याःगु खः ।

भिक्षु कङ्खारेवत न्हापा मदुमुत्तर बुद्धया
पालनिसें प्रार्थना यानावःम्ह खः । उबले व हंसावती
नगरय् ब्राह्मणमहाशाल कुलय् जन्म जुयाच्वंगु खः ।
छन्हुयादिनय् नगरवासीपिं नापं भगवान बुद्धयागु
उपदेश न्यं वन । उबले भगवान बुद्धं छम्ह
सावकयात ध्यानय् बांलाक च्वने सःगुलि एतदग्ग
बियाबिज्यात । व खनाः वयागु मनय् नं अजाःगु हे
पद लाभ याये दुसा ज्यू धयागु इच्छा जुयावल ।

उकियागु कारणं भगवान बुद्ध व वसपोलया
सावकपिनित न्हयन्हुतक महादान बिल । न्हयन्हुदुकुन्ह
थःगु मनय् च्वंगु खँ भगवान बुद्धयाके बिन्तियात ।
भगवान बुद्धं नं मेमेपि सावकपिनित भविष्ययाणी
याथें थथे भविष्ययाणी यानाबिज्यातः- थौसं छगू
लाख कल्पलिपा गौतम बुद्धयागु शासनकाल थयंक
वइ, उबले छ वसपोलया सावक जुयाः प्रव्रजित जुयाः
अरहंतफल लाभ जुइ । उबले वसपोल बुद्धं छन्त
ध्यानय् बांलाक च्वनेसःगुली एतदग्ग बियाबिज्याइ ।

थुगु भगवान बुद्धयागु भविष्ययाणी न्यनाः
वयागु मनय् तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल ।
उकियागु कारणं जीवकाछि अनेक प्रकारं दानपुण्य
यात । उगु पुण्यया कारणं थाय्थासय् जन्म जुयाः उगु
पुण्यया फल भोग यायां ववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु

शासनकाल थ्यंकवल । थुबले सावत्थी नगरय् छम्ह
 महाजनयागु कुलय् जन्म जुयाच्चंगु खः । प्रव्रजित
 जुइधुंकाः अरहंतफल नं लाभ यानाकाल । न्हापा वं
 प्रार्थना यानावःगु दुगु व थुगु जन्मय् भगवान बुद्ध थें
 हे बांलाक ध्यानय् च्वने फूगुलिं वयात वसपोल बुद्धं
 बांलाक ध्यानय् च्वनेसःगुली एतदग्ग बियाबिज्याःगु
 खः ।

कोसलदेशयापिं भगवान बुद्धयापाखें एतदग्ग
 लाभीपिं भिक्षुपिनिगु विषयलय् कनावये धुन । आः
 थननिसें एतदग्ग लाभ मजूपिं कोशल रास्त्रयापिं प्यम्ह
 असीतिमहासावकपिनिगु न्हापायागु जन्मया विषय कने,
 वसपोलपिं प्यम्ह थथे खः- भिक्षु यसोज, भिक्षु
 उपवाण, भिक्षु अङ्गुलिमाल, भिक्षु सेल ।

थुपिं प्यम्ह असीतिमहासावकपिसं भिनिम्ह
 एतदग्ग लाभ यानावःपिं असीतिमहासावकपिसं थें
 एतदग्ग लाभ यायेगु प्रार्थना यानावःगु मदुसानं
 भविष्यय् सुं छम्ह बुद्धयागु पालाय् महासावक जुयाः
 अरहंतफल लाभ याये फयेमा धकाः प्रार्थना यानावगु
 दु । अले इपिं सकलें हे न्हापायापिं बुद्धपिनिपाखें
 भविष्यय्वाणी याकावःपिं खः ।

भिक्षु यसोज न्हापान्हापायापिं तःम्हमछिं
 बुद्धपिनिके प्रार्थना यानावःगु खः । अनलि विपस्सी
 बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल ।

विपस्सी बुद्धयागु पालाय् बन्धुमती नगरया
 क्यबय् ज्या याइम्ह जुयाच्चंगु खः । छन्हुयादिनय्
 भगवान् बुद्ध आकाशं बिज्यानाच्चंगु खंकाः श्रद्धा
 उत्पन्न यानाः भविष्यत् सुं छम्हं बुद्धयागु इलय्
 अरहंतफल लाभ यानाकाये दयेमा धकाः प्रार्थना यात ।
 लिपा भगवान् बुद्ध भिक्षा बिज्यानाच्चंबले फंसि दान
 बिल । भगवान् बुद्ध वयागु प्रार्थना सीकाः उगु फंसि
 भपाबिज्यायेधुंकाः, थथे भविष्यवाणी यानाबिज्यात ।
 गौतम बुद्धयागु इलय् छं अरहंतफल लाभ याना काये
 फइ । उगु भविष्यवाणी न्यनाः वयागु मनय् तस्सकं
 पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । उकियागु कारणं
 जीवकाद्धि अनेकप्रकारं दानपुण्य यात । अननं परलोक
 जुयावनाः थाय्थासय् जन्म जुयाः उगु पुण्यया फल
 परिभोग याना ववं कस्सप बुद्धयागु शासनकाल
 थयंकवल ।

कस्सपबुद्धयागु शासनकालय् व वसपोलया
 सावक जुयाच्चंगु जुयाच्चन । छन्हुयादिनय् जङ्गलय्
 च्वनाः ध्यान यानाच्चंबलय् न्यासः खुँ तयेसं गामय्
 खुयाः दुःख बियाच्चन । उकियागु कारणं गांयापिं
 मिले जुयाः इपिं खुँ तयेत लिना हयाच्चन । खुँत नं
 वसपोलयाथाय् वनाः जिमित ग्वाहालि यानाबिज्याहुँ
 धकाः ग्वाहालि फवं वन । वसपोलं इपिं खुँ तयेत
 पञ्चशील पालन यायेगु शिक्षा बियाः थथे
 स्यनाबिज्यातः-

“हे उपासकपि ! आः छिमिसं सञ्चशील समाधान याये धुंकल । अथे धयागु छिमिसं आः स्यायेगु ज्या याये मजिल, खुइगु ज्या याये मजिल, द्वंक काम सेवन याये मजिल, मखुगु खँ ल्हाये मजिल, कायेयःगु पदार्थ त्वनय् मजिल । उकियागु कारणं छिमिसं शील क्वातुक पालन यानाः जीवन हे फुइगु जुतलय् नं शील स्यंके मते”

इपिं खुँ तयेसं उगु खँ क्वातुक स्वीकार यात । लिनाहःपिं गांयापि मनूत नं अन थ्यंकवल । तर इपिं खुँत इपिं गांयापिं नापं ल्वायेगु बिचाः यानाः थः सुरक्षा जुइगु जक हे नं मस्वल । उकियागु कारणं गांयापिसं इपिं दक्वसित स्यानाबिल । सिनावंसानं इपिं स्वर्गय् हे वन । स्वर्गय् वने दुगु इमिसं सी न्हयः श्रद्धापूर्वक शील पालन यागुलिं खः ।

अले इमित स्यनेकने याम्ह भन्ते अननं परलोक जुयावनाः वसपोलं बांलाक समणधर्म पालन यानाच्चंगु कारणं सुगतिलोकय् जन्म जुयाववं गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल । थुबले व न्यालाइपिनिगु कुलय् जन्म जुयाः, न्हापा वसपोलं बोधयानातःपिं न्यासः खुँत चाहिला ववं वसपोलया हे परिवार जू वल । इपिं सकलें इमिसं यानावःगु प्रार्थना अनुसारं प्रव्रजित जुयाः अरहंतफल लाभ यानाकाल ।

भिक्षु उपवाण पदुमुत्तर बुद्धया पालनिसें प्रार्थना यानावःमह खः । उबले व तस्सकं कंगालम्ह जुयाच्चंगु

जुयाच्चन । वसपोल पदुमुत्तर बुद्ध परिनिर्वाण जुया बिज्यासेलि वसपोलयागु अस्तिधातु जात्रायानाः चैत्य स्थापना याइगुली भाग काः वन । उबले वसपोलबुद्धयागु गुणानुस्मरण यायां वयाकय् श्रद्धां भय्भय् बियावयाः वयाकय् दुगु छपु जक गा नं भन्दा दयेकाः भगवान बुद्धयागु सारीरिकधातु स्थापनायागु चैत्यलय् तियाबिल । अनलि छम्ह अभिञ्जालाभी अरहंत सावकयाथाय् वन । वसपोलं वं यागु उगु तःधंगु पुण्ययात कयाः थथे भविष्यवाणी यानाः बिज्यातः- छ भविष्यय् प्रव्रजित जुयाः गौतम बुद्धया सावक जुइदइ ।

थुगु वसपोलयागु भविष्यवाणी न्यनाः वयागु मने तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । उकियागु कारणं जीवकाछि अनेक प्रकारं दानपुण्य यात । उगु पुण्यया कारणं थाय्थासय् जन्म जुयाः उगु पुण्यया फल परिभोग यायां ववं विपस्सीबुद्धयागु शासनकाल थयंकवल ।

विपस्सी बुद्धयागु शासनकालय् वं भगवान बुद्धयागु अस्तिधातु तयाः दयेकातःगु चैत्य रक्षायाइम्ह आरक्षक देवता जुयाच्चन । उगु पुण्ययागु फलं थाय्थासय् जन्म जुयाः उगु पुण्य परिभोग यानाववं कस्सप बुद्धयागु शासनकाल थयंकवल ।

कस्सपबुद्धयागु शासनकालय् नं भगवान बुद्धयागु अस्तिधातु दुगु चैत्य रक्षा याइम्ह आरक्षक

देवता हे जुयाच्चन । उगु पुण्यं हानं थाय्थासे जन्म
 जुयाः उगु पुण्य परिभोग यानाववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु
 शासनकाल थ्यंकवल । थुबले व सावत्थी नगरे
 महाशाल ब्राह्मणया कुलय् जन्म जुयाच्चंगु खः । अले
 प्रव्रजित जुयाः वं प्रार्थना यानावःगु अनुसारं
 अरहंतफल लाभ यानाकाल ।

भिक्षु सेल पदुमुत्तर बुद्धया पालंनिसें प्रार्थना
 यानावःम्ह खः । उबले व हंसावती नगरय् छम्ह
 धनीम्ह महाजनया कुलय् जन्म जुयाच्चंगु खः ।
 उबले भगवान बुद्धया प्रति श्रद्धा तयाः स्वसःम्ह
 मनूत नापं मिले जुयाः भगवान बुद्धयात दान
 यायेयालागी गन्धकुटी दयेकल । गन्धकुटी दयेके
 सिधयेकाः भगवान बुद्ध व वसपोलया सावकपिनित
 दान बिल । दानपुण्य याये सिधकुन्हुयादिनय् भगवान
 बुद्ध व वसपोलया सावकपिनित त्रिचीवर दान यानाः
 पुंकल । भगवान बुद्धं नं थथे भविष्यवाणी यानाः
 बिज्यातः- छं थ्व तःधंगु पुण्य यागुया फलं गौतम
 बुद्धयागु शासनकालय् वसपोलया सावक जुयाः
 प्रव्रजित जुइ दइ । उगु वसपोलयागु भविष्यवाणी
 न्यनाः मने तस्सकं पीतिसोमनस्स उत्पन्न यानाः
 जीवकाद्धि अनेक प्रकारं दानप्रदान यात । उगु पुण्यया
 फलं सुगति जन्म जू वनाः उगु पुण्यया फल परिभोग
 यानाववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासनकाल थ्यंकवल ।
 थुम्ह गौतम बुद्धयागु शासनकालय् व सावत्थी नगरय्

वासेट्ठ धयाम्ह ब्राह्मणया काय् जुयाः जन्म जुल ।
 प्रव्रजित जुइधुंकाः वं न्हापा प्रार्थना यानावःगु अनुसारं
 अरहंत फल लाभ यानाकाल ।

भिक्षु अङ्गुलिमालं न्हापा तःम्हमछिं हे
 बुद्धपिनिके प्रार्थना यानावःगु दु । थ्व संसारय्
 बुद्धपनिगु शासन खालि जुयाच्चंबलय् वं छम्ह
 प्रत्यकबुद्ध नापलागु दु । उबले व कृषक जुयाच्चंगु
 खः । पच्चेकबुद्ध वालं दायेकाः थःगु हे बुँ पाखे
 बिज्यानाच्चंगु खनाः वसपोलया प्रति माया वनाः श्रद्धा
 उत्पन्न यानाः मि छ्वयेका वसपोलयात मि पंकल ।
 प्रत्यक बुद्धया मि पनय् धुंकाः चिकुगु मदयेकाः न्हापा
 थें हे बलात । प्रत्यक बुद्ध न्हापाथें हे बलागु खनाः
 वयागु मनय् पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुल । उगु
 पुण्यया आनुभावं व जन्म जुजुथाय् न्हेम्ह किसियाति
 बल दुम्ह जुल ।

वयाकय् गुलि बल दु धयागु खँ थुगु वयागु
 जन्मया विषय स्वयेबलय् सी हे दुगु खँ जुल । न्हापा
 कस्सप बुद्धयागु पालाय् व बाराणसी ब्रम्हदत्त धयाम्ह
 जुजु जुयाच्चंगु खः । लिपा वं मनूयागु ला नयाहगुलिं
 वयात पुरिसाद धाल । उकियागु कारणं वयात राज्यं
 पितिना छ्वल । शहरपिने च्वना अन वःपि मनूत
 ज्वनाः नयेगु यानाच्चन । दकलय् लिपा वयात सिमा
 ख्वतं सुया घा जूबले थ्व जिगु घा लाल धाःसा जिं
 छलपोलयात जम्बुद्वीपयापिं जुजुपिं बलि बियाः पुजा

याये धकाः रुक्खदेवतायात भाकल्प यानातःगु अनुसारं
 वयागु घा नं लाल व हे भाकल्प पुरे यायेयालागी आः
 वं जम्बुद्वीपयापिं सछिम्ह जुजुपिं ज्वना हयाः
 रुक्खदेवतायात बली बीत तयातःगु खः, तर वं बलि
 बी मलावं हे महासुतसोम जुजु न्हापा वया आख
 ब्वनाच्चंबलेनिसें याम्ह पासा वयाः वयात होष बिल ।
 वयागु खँ न्यनाः होष वयेकाः बलि बीगु ज्या तोताः
 सछिम्ह जुजुपिनित स्वतन्त्रं त्वःताबिल । अननं जन्म
 मरणया चक्रय् चाहिलाववं थुम्ह गौतम बुद्धयागु
 शासनकाल थ्यंकवल । थुबले व भग्गव धयाम्ह
 कोशल जुजुया पुरोहितया काय् जुयाः जन्म जुल ।
 वया माँयागु नां मन्तानी खः । लिपा प्रव्रजित जुयाः
 न्हापा वं यानावःगु प्रार्थना अनुसारं अरहंतफल लाभ
 यानाकाल ।

वाचानुसरण

भिक्षु वक्कलि गृद्धकूट पर्वतया सतिक च्वंगु
 तःधंगु जङ्गलय् च्वनाबिज्यानाच्चंबलय् मनस्य
 ज्यालानाच्चंगु कारणं प्वाथय् फय् कुँ थहाँवल ।
 उबलय् भगवान बुद्ध वयाथाय् बिज्याना थथे न्यनाः
 बिज्यातः-

हे भिक्षु ! छ च्वनाच्चंगु थुगु तःधंगु जङ्गल
 सुखागु जूगुलिं गां नं सतिक मद्दु ।

आः छन्त फेकुँ थहाँ वल, आः छु यायेगु ।

भिक्षु वक्कलिं थथे बिन्तियातः-

हे भगवान ! जिं शरीर छगुलिं पीति व सुख,
न्यंक छवया ।

अले पीति व सुखं पित्यागुयात शान्त याना ।

थथे याना: जि थुगु त:धंगु सुखागु जङ्गले
चवनेफुगु ख: ।

भिक्षु यसोज अरहंत जुइधुंकां लिपा भिंस्वंगू
धुताङ्ग क्वातुक समाधान यानाच्चंगु ख: । उकियागु
कारणं वयागु छयंगु नं सुखुसुखु चिनावन, हिना व
सँय् प्वाँय् त्या:त्या: सीदयेक गसि जूइक नं निराश
मजुस्य मात्राद्धि जक नसा नयाच्चन । उकियागु
कारणं भगवान बुद्धं वयात उदाहरण काये बह जुइक
संतोषी जीवन हनाच्चंम्ह धका: प्रशंसा यानाबिज्यात ।

भगवान बुद्धयागु थुगु प्रशंसा न्यना:, पुथुजन
जुयाच्चंपिं भिक्षुपिं वसपोलयाथाय् वनेगु यात, इपिं
भिक्षुपिनित वसपोलं थथे स्यनाबिज्यात:-

त:धंगु जङ्गले चवनीम्ह भिक्षुयात सुल्प्या व
पतिं न्याइ ।

उबले सह याये फुम्ह आजानैय किसि युद्धभूमि
चवनी थें,

स्मृति तया: सह याये फुम्ह जक चवने फइ ।

ब्रम्हा थें चवनेगुसा याक:चा एकान्तय् चवनेमा ।

देवतापि थें चवनेगुसा निम्ह चवनेमा ।

निम्ह चवनेवं गबलेंगबलें थाकाथुकुं जुइ ।

गांयापिं थें च्वनेगुसा स्वम्ह च्वनेमा, गुकिं
अशान्ति गबलें तनिमखु ।

भिक्षु कुण्डधान अरहंतफल लाभ
यानाकायेधुंकाः बुद्धयागु अनुमति कयाः आकाशे थहाँ
वनाः ऋद्धिपाटिहार्य क्यनेधुंकाः पुथुजन जुयाच्चपिं
भिक्षुपिनित थथे धयाबिज्यातः-

सत्वपिनित भवय् चिनातइगु मोतागु
क्लेशरुपिखिप न्यापु, थथे दुः-

सक्कायदिट्ठ, विचिकिच्छा, सीलब्बतपरामास,
कामराग व पटिघ भिक्षुपिसं थुकियात त्वाल्हायेमा ।

सत्वपिनित चिनातइगु मसिनगु किलेस न्यागू
दु, व थथे खः-

रूपराग, अरूपराग, मान, उद्धच्च व अविज्जा
भिक्षुपिसं थुकियात त्वते हे मा ।

इन्द्रियधर्म न्यागू थथे दु, सद्धा, विरिय, सति,
समाधि व पञ्जा भिक्षुपिसं थुकियात दयेके हे मा ।

भगवान बुद्धं ओघं तरय् जुइधुंकूम्ह भिक्षु
धयाबिज्याइगु कारण किलेसं मुक्त जुइगु खः । अथे
धयागु राग, द्वेस, मोह, मान व दिट्ठ ।

भिक्षु पिलिन्दवच्छ अरहंत जुइधुंकोः
आपालभिक्षुपिं नापं च्वना बिज्यानाच्चंबले । थः सफल
जूगुली बिचाःयानाः थ्व फुक्क भगवान बुद्धयागु दर्शण

यायेदुगलिं खः, धकाः उगु संघसभाय् थथे
धयाबिज्यातः-

भगवान बुद्धयागु दर्शण या वनागु बां हे लात,
भगवान बुद्धयागु उपदेश न्यना प्रव्रजित जुइगु
बिचाः वःगु, व बिचाः बांमलागु मखु ।
भगवान बुद्धं धर्मयात विभाजन यानाः
उपदेश बियाबिज्यागु न्यनाः,
जिं उत्तमगु लोक्तरधर्म लाभ यानाकया ।

भिक्षु महाकोट्टित अरहंतफल लाभ याना
कायेधुंकाः न्हापा उत्पन्न मजूगु मानसिक सुख
उत्पन्न जुल । उगु सुख उत्पन्न जुगुलिं व थें जाःगु
सुख मेगु मद्दु धयागु खँ थुइका बीयालागी थथे
धयाबिज्यातः-

चंचल मजुइक शान्तिं च्वनीम्ह भिक्षुं,
बांलाक बिचाः यानाजक न्ववाना बिज्याइ ।
फसं क्वहगु सिमा हः हायेकि थें,
थःगु मनेच्वंगु पापधर्मयात लिकया छ्वइ ।

भिक्षु सोभितं अरहंतफल लाभ यानाकायेधुंकाः
छक्व वसपोलं फ्यतुना बिचायायां थःगु हे
न्हापान्हापायागु जन्मयागु खँ लुमंकाः, भगवान बुद्धं
जिं थें हे न्हापायागु जन्मयागु खँ सीके फुम्ह धकाः
प्रशंसा यानाबिज्यागु लुमंकाः, धर्मयात बिचाः यानाः,

धर्मया आचरणयायां न्हापायागु जन्मयागु खँ
लुमंकुलुमंकुं पीति उत्पन्न यानाः थथे धयाबिज्यातः-

सति व प्रज्ञा दुम्ह जि भिक्षुं मेहनतयागु शक्तिं,
चछियागु खँ जक लुमंके थें

न्यासगु कल्प जन्मयागु खँ याकनं सीकाः ।

प्यंगू सतिपट्ठान, न्हयगू बोभङ्ग, च्यागू
मार्गयात वृद्धियानाः ।

चछियागु खँ जक लुमंके थें,

न्यासःगु कल्पयागु जन्मया खँ याकनं लुमंका ।

भिक्षु उपवाण, आनन्द स्वया न्ह्यः भगवान
बुद्धयात स्यवा यानाच्चंम्ह खः । छक्वः भगवान बुद्ध
सावत्थी च्वनाबिज्यानाच्चंबले वसपोल बुद्धयात प्वाथे
फय् स्वचाना प्वास्यागु ल्वय् जुल । उबले वं वया
न्हापायाम्ह पासां न्हापा पवारणा यानातःगु अनुसारं
देवहितयाथाय् वनाः क्वालः व वास का वन । वसपोलं
धयाबिज्यागु खँ ग्रंथे थथे उल्लेख जुयाच्चंगु दुः-

वसपोल ब्राह्मण मुनी जिम्ह शास्ता,

वसपोल अरहंतयात फसं प्वा स्यानाच्चन ।

छंके क्वालः दुसा क्वाल ब्यु,

थ्व संसारे न्ह्याथाय् नं बिज्यायेमाम्ह,

उम्ह वसपोल जिम्ह शास्ता,

देवतापिसं नं पूजा याये बहम्ह,

इसरजनपिं स्वया नं च्वय् लाम्ह,

खीनासवपिं स्वया नं आपालं सत्कार दुम्ह,
 वन्दनीयपिं स्वया नं वन्दना यायेमाम्ह,
 जिं वसपोलयात क्वाल व वास दान यायेमागु दु ।
 देवहित ब्राह्मणं वसपोलयात वास मागु सीकाः
 वसपोलं फ्वंगु अनुसारं वास व क्वाल दानबिल ।
 भगवान बुद्धं वं हःगु वास व क्वालः त्वना
 बिज्यानाली जुयाच्चंगु ल्वय् लायावन ।

भिक्षु अङ्गुलिमाल अरहंत जुइधुंकाः
 विमुतिसुखानुभव यायां पीतिसोमनस्स उत्पन्न जुयाच्चन ।
 उकियागु कारणं वं थःगु मने अनुभव जुयाच्चंगु खै
 थथे प्रकट यानातलः-

गुम्ह व्यक्ति न्हापा प्रमादी जुयाच्चंसां लिपा
 अप्रमादि जुइ फइ ।

उम्ह व्यक्ति सुपाचं मुक्तम्ह चन्द्रमा थें जुइ ।
 संसारयात थीगु जः बी फइ ।

गुम्ह व्यक्ति पाप यायेधुंकाः उकियात कुशलं
 त्वपुइ,

उम्ह व्यक्ति सुपाचं मुक्तम्ह चन्द्रमाथें जुइ ।
 संसारयात थीगु जः बी फइ ।

गुम्ह भिक्षु ल्यायेम्हबलेनिसें बुद्धयागु शिक्षा
 क्वातुक पालन याइ,

उम्ह भिक्षु सुपाचं मुक्तगु चन्द्रमा थें जुइ ।
 संसारयात थीगु जः बी फइ ।

लिपा वसपोल भिक्षा बिज्यात । उबले वसपोलयात चापाय् व सिंकाय्चं कयेकाहःगुलिं वसपोलयागु पात्र तज्यात, वसपोलयात नं घापा जुल । उकियागु कारणं जेतवन विहारे भगवान बुद्धयाथाय् वन । भगवान बुद्धं वयात छं यागु कर्मया फल भोग यायेमागु खः, सह या धकाः उपदेश बियाबिज्यात । उकियागु कारणं वं फुकक सत्वपिनिप्रति मैत्री तयाबिज्यात । अले थथे धयाबिज्यातः-

जिम्ह फुकक शत्रुतय्सं, शास्तायागु धर्मकथा न्यं,
जिम्ह फुकक शत्रुतय्सं, बुद्धयागु शिक्षा,
आचरण या ।

जिम्ह फुकक शत्रुतय्सं, कल्याणमित्र पासा
यानाः धर्म धारण या ।

जिम्ह फुकक शत्रुतय्सं, धर्म खँ कंगु न्यं ।

धैर्य मदयेका, असमये तं पिकाये मते ।

धर्मयागु आचरण याये सयेकी ।

जित व मेपिनित नं दुःख बी मते ।

दकले च्वय्यागु शान्ति निर्वाण लाभ या ।

सत्वपिनित रक्षा यानाः निर्भय या ।

गथे माँ-बौपिसं मस्तयेत रक्षा याइगु खः ।

लिपा वसपोलं थम्हं यानागु धर्मया आचरण व
बुद्धयागु गुणयात प्रशंसा यायां बुद्धयागु
महाकरुणाधिगुनं वयागु द्वंगु बिचाः त्वतकाब्युगुयात
कयाः थथे धयाबिज्यातः-

गुलिगुलिंसिनं सत्वपिनित कथि व क्वर्दा क्यना
ख्याइ,

भगवान बुद्धं जित कथि व शस्त्र म्वायेक
दमन यात ।

न्हापां जिगु नां अहिंसक, तर जिं मेपिनित
दुःख बियाच्चवना ।

आः व नांयात ल्वयेक सुयातं दुःख मबिया ।

न्हापा जि ज्यानमारा, मेपिसं अङ्गुलिमाल धाइ ।

तःधंगु क्लेशरुपि लःया भमरिं मुक्त जुयाः,

भगवान बुद्ध नापलाना वसपोलया शरणे

चवना,

न्हापा जिगु लहाते हि ख्व था, उकिं जित
अङ्गुलिमाल धाइ ।

आः छिर्मिसं स्वसा, बुद्धयागु शरणे वनेगु
आपालं फल दु ।

आ जिं जन्म जुइगु कारण जुयाच्चंगु तृष्णा
फुक्कं लिकया छवये धुन ।

जिं दुर्गति वनेमालीगु यक्व कर्म दयेकागु दु ।

आः जिं उगु कर्मफल भोग यायेधुन ।

आः जिं ऋण मदुगु भोजन यानाच्चवना ।

लिपा वसपोलं पुथुजन जुयाच्चं पिं भिक्षुपिनित
अप्रमादिपूर्वक धर्मया आचरण यायेत त्यव बीत व
अरहंतफल लाभ जुइधुंकायागु थःगु मनयागु अनुभव
थथे कनाबिज्यातः-

मूर्खपिं प्रमादि जुइ, चलाखपिसं अमुल्यगु धन
रक्षा यायेथें अप्रमादी जुइगुयात रक्षा यानाचवनी ।

छिपिं प्रमादि जुइमते, कामया सतिक च्वनाः
कामया इच्छा यायेमते ।

प्रमादि मजुपिसं बांलाक क्वथीक धर्मयात
स्वस्वं परम् सुख प्राप्त याइ ।

बुद्धयाथाय् वयागु बांलाथाय् हे वयागु जुल ।

जि बुद्धया सावक, प्रव्रजित जुइगु बांलागु
बिचाः यानाः, छसीकथं स्वंगू बिद्या प्राप्त यायेफत ।

ध्व हे बुद्धं स्यनाबिज्यागु अनुसारं यानागु जुल ।

न्हापा जि जङ्गलय् च्वंसां, सिमा क्वय् च्वंसां,
पहाडय् च्वंसां गुफाय् च्वंसां थाराथारा न्हुइगु ।

आः जि दनेबले चेनेबले वनेबले फ्यतुइबले नं
याउंस्य च्वं ।

आः भगवान बुद्धं ग्वाहालि यानाः मारया
ल्हातिं मुक्त यानाबिल ।

न्हापा जि उभतोसुजातिम्ह ब्राह्मण खः ।

आः जि धम्मराजा जुयाच्वंम्ह बुद्धया पुत्र जुल ।

भिक्षु सेल अरहंतफल प्राप्त याये धुंकाः स्वसः
परिवारपिं ब्वनाः भगवान बुद्धयागु दर्शण यानाः थथे
बिन्ति यातः-

संसारया मिखा जुयाच्वंम्ह, हे भगवान ! जि
छलपोलयागु शरणे वयागु थौसं च्यान्हु तद ।

न्हयन्हुतकला तस्सकं मेहनत यानाः,
छलपोलयागु शासने लाभ यायेमागु ज्ञान लाभ याना ।

संसारया मिखा जुयाच्चंम्ह छःपिं बुद्ध खः ।

किलेसं त्वपुइका न्ह्यः वयेका च्वनेगुलिं
दनाबिज्याम्ह,

अथे हे मेपिनित नं थना बिज्याम्ह ।

छलपोल देवतापिं व मनूतयत्त स्यनाबिज्याइम्ह
शास्ता खः ।

छलपोल, मारं थी मफयेक च्वय्लाम्ह मुनी खः ।

ताकालतक मने प्यपुनाच्चंगु किलेश
त्वल्हाना बिज्याम्ह खः ।

थःथम्ह हे संसारे चाहिले माःगुलिं मुक्त
जुयाबिज्याम्ह खः ।

अथे हे मेपिनित नं मुक्त यायेगुली ग्वाहालि
यानाबिज्याम्ह खः ।

छलपोल सिंह थें दर मदुम्ह खः ।

आसव फुका उपादान मदयेधुंकूम्ह खः ।

थः व परिवारपिं अरहंतफल लाभ जूगु खँ
बिन्ति यायेधुंकाः वसपोलयात गौरब तथाः थथे
बिन्तियातः-

हे भगवान ! थ्व स्वसः भिक्षुपिं,

सकसिनं पालाक दनाः, नमस्कार यानाच्चन ।

छलपोलं तुति भवलंका बिज्याहुँ,

भिक्षुपिसं थः शास्तायागु तुति भागि याये खनि ।

भगवान् बुद्धं तुति भवलंका बिया बिज्यायेवं,
स्वसः भिक्षुपिसं गौरब पूर्वक तुतिभागियात ।

भिक्षु वङ्गीस, न्हापां न्हापां भिक्षु जूबले
बांबांलापिं मिस्त विहारे वइबले वयात रागचित्त
उत्पन्न जुयावइगु खः । लिपा उकियात बसे तये
फयेवं वसपोलं थःत थम्हं थथे स्यनाबिज्यातः-

बांमलागु बिचाः वयाः जित त्वपु वइगु,
अथेअथे हे वइपिं शत्रुतयेत बांलाक कयेके
सःम्हसिनं चिले हे मफयेक द्वालद्व धनूषं कयेकी ।

हे मिस्त ! आः छिपिं न्ह्याक्वः हे वःसां
जित छुं हे स्यंके फइमखुत ।

वसपोलं रागनापं तस्सकं हे संघर्ष यायेमाल,
छगू इले आनन्दयात थथे नं धागु दुः-

कामरागरुपि मि छ्वयाच्चन ।

कामरागरुपि मिं जिगु मने पुनाच्चन ।

हे बुद्ध सावक ! जित छक्वः धया ब्यु,

गुगु धर्म, उगु मि स्याये फइगु खः ।

अरहंतफल लाभ जुइधुंकाः लिपा थःथम्हं थथे

धयाच्चनः-

न्हापा जि छ्यैखाय् छ्यैखाय् नगरंनगरय्
चाहिलेबले जित आपासिनं गौरब तइगु ।

आः जित सम्यकसम्बुद्ध हे नापलात, सर्वधर्म
क्वचाये धुंकूम्ह जुल । (संसार चक्र चाहिले म्वाम्ह
जुल)

उम्ह तःधंम्ह मुनियागु उपदेश जिं न्यना,
वसपोलं कनाबिज्यायेवं श्रद्धा उत्पन्न जुल ।
वसपोलयागु धर्मउपदेश न्यनाः बांलाक थुल ।
खन्ध, आयतन, धातुया विषय यथार्थ सिल ।
उकिया कारणं प्रव्रजित जुया,
वसपोलया उपदेश अनुसारं यायेत तयार जूपिं
मिसा जुइमाः मिजं ।

भगवान बुद्ध उत्पन्न जूगु सकसितं ग्वाहालि
यायेयालागी खः ।

जि वसपोलयाथाय् थयंक वयाः दर्शण याः
वयाः ।

बांलाक हे वयागु जुल, गुकिं उत्तमगु धर्म
लाभ जुल ।

भिक्षु लकुण्टकभदियं अरहंतफल लाभ यायेधुंकाः
अम्बातकारामय् हे च्वनाबिज्यानाच्चन । अम्बातकाराम
धयागु न्ह्याइपुस्यच्चंगु जङ्गल खः । अन त्वनेगु लः,
छयलेगु लः, च्वनेगु थाय् नं दु । तापाकनिसें
म्युजिकयागु सः थें तायेदत, उकिं थथे धालः-

जिगु नां भदिय धाइ, बांलागु जङ्गलया दथुइ
च्चंगु अम्बातकारामय् च्वनीम्ह ।

उगु जङ्गले दथुइ, बांलाक बिचाः यानाः
होषतया च्वना ।

उकिं तृष्णायागु फुककं हौं हे लेथना छ्वये फत ।
थौ कन्हय् गुलिंगुलिं मनूत गीतार, हारबेन,
तमरयागु सःलय् न्ह्याइपुका च्वनी ।

तर जि सिमाया क्वय् च्वनाः भगवान्
बुद्धयागु शिक्षाय् न्ह्याइपुंका च्वना ।

यदि भगवान् बुद्धं जित् बरदान बियाबिज्यासा,
जिं वसपोलयाके कायगतासति फवने ।

संसारवासिपिनिलागी कायगतासति तस्सकं
उचित जू ।

वसपोल पुड्क्याचाम्ह खः । तर वयागु सः
बांला । उकियागु कारणं वयागु सःलय् आपालं भुले
जू । अले वसपोलयात खनकि न्हिलीगु । इमित
चेतना बीयालागी वसपोलं थथे धयाबिज्यातः-

जिगु रूप खनाः हेला याइपिं, अले जिगु सःले
भुलय् जुइपिं,

इपिं छन्दरागे हे भुलेजुयाच्चपि तिनि ।

इमिसं जित् बांलाक म्हा मस्यूनि ।

भिक्षु कुमारकस्सप अरहंतफल लाभ जुइधुंकाः
त्रिरत्नयागु गुण कनेयालागी थथे धयाबिज्यातः-

धात्थें हे आश्चर्य खः, बुद्ध

धात्थें हे आश्चर्य खः, धर्म

भगवान बुद्धयागु गुण धात्थें हे आश्चर्य खः ।
 थुपिं फुक्कं धर्माचरण यायेगु आधोर खः ।
 ब्रम्हचर्य धर्मयात म्हसीकाबीगु खः ।

भिक्षु नन्दक अरहंतफल लाभ जुइधुंकाः
 न्हापायाम्ह जहानं भिक्षा बिज्यानाच्चंगु खनाः वसपोलयात
 मायावंका स्वयाः न्हिल । वसपोलं वयात धयाबिज्यातः-

गपाय्च घचाइपु फोहरंजागु शरीर,
 नवगु, किलेसं प्यानाच्चंगु मार उत्पन्न यानाबीगु,
 धात्थें हे घचाइपुगु गुंगु द्वार दुगु शरीर,
 न्हयाबलें फोहर बाः वयाच्चनीगु ।

हे क्यहेंमेजु ! न्हापायागु खँ लुमंकेमते ।
 बुद्धया अरियसावकपिनित पितुपी मते ।
 किलेसया जाले दुनाः येके मते ।

अरियसावकपि स्वर्गया कामगुण तक नं
 प्रशान्त जुइमखु ।

मनुस्यलोके च्वंगु कामगुण ला छु खँ ल्हायेगु ।

भिक्षु सुभूति अरहंतफल लाभ याये धुंकाः
 छन्हुयादिने कुटीदुने गंगु घासय् प्यतुनाः ध्यान
 यानाच्चन । उबले वा धाःसा वल, गांयापिनि बुँ
 यायेत लः गाक मवल । वसपोलया गांयापिनित
 लःयागु अभाव मदयेक वा वयेकाः ग्वाहालि याये

मास्ति वल । उकियागु कारणं वसपोलं थथे
धयाबिज्यातः-

जिगु कुटी बांलाक पलिचिना तयेधुन ।
भया नं बांलाक चिनातये धुन ।
हे वा वयेमास्तिवक्व यक्व हे वा ।
जिगु मन क्वातुल, फुक्क किलेसं मुक्त जुल ।
जि धर्माचरण यानाच्वना,
हे वा वयेगु जूसा वा ।

भिक्षु कङ्गारेवत न्ह्याबले संका यानाच्वनीम्ह
खः । भगवान बुद्धं न्ह्याबले वयागु संका समाधान
यानाबिज्याइगु खः । लिपा अरहंत जुइधुंकाः छन्हुया
दीने भोजन याना बिज्यायेधुंकाः न्हापायागु खँ लुमंकाः
भगवान बुद्धयागु पञ्जाया बारे बिचाः यानाः
वसपोलयागु पञ्जागुणयात प्रशंसा यायेयालागी थथे
धयाबिज्यातः-

स्वयादिसं भगवान बुद्धयागु पञ्जागुण ।
मध्यान्ह चान्हय् च्याकातःगु मिया ज्वाला थें,
भगवान बुद्धयाके, वसपोलयाथाय् वइपिं,
वेनेय्यसत्वपिनिगु फुक्क संका मदयेका बी फु ।
उकिं वसपोल मिखा दयेका बीम्ह अले जः
वयेका बीम्ह धाइ ।

भिक्षु सागतं जक लुमंकेगु छु ज्ञान बियाथकल
धयागु उल्लेख जुयाच्वंगु म्दु ।

प्रकाशन जुइधुंकूगु सफू

- १ संगायना
- २ बुद्ध शासनया सार
- ३ धर्मया सागरय् मोति
- ४ सम्पूर्णबुद्धवचन तिपितकया सार
- ५ मुक्तिया लँ
- ६ पुथुजन व अरिय
- ७ बन्धनमुक्त स्वतन्त्र जीवन

धम्मपद

वाचानुरक्खी मनसा सुसंवृतो
कायेन च अकुसलं न कयिरा ।-

एते तयो कम्मपथे विसोधये
आराधये मग्गं इसिप्पवेदितं ॥

गुम्हसिनं मभिङ्गु खँ ल्हाईमखु, गुम्हसिनं
मनयात बांलाक संयम याई, गुम्हसिनं शरीरं
प्राणिहिंसादि अकुशल कर्म याई मखु, गुम्हसिनं
स्वंगू कर्म- पथ शुद्ध याई उम्ह हे तिनि बुद्धं
कंगु अष्टाङ्गिक मारगय् वने फई ।

योगावे जायते भूरि- अयोगा भूरि सङ्खयो ।
एतं द्वेधापथं अत्वा- भवाय विभवाय च ।
तथत्तानं निवेसेय्य- यथा भूरि पवड्ढति ॥

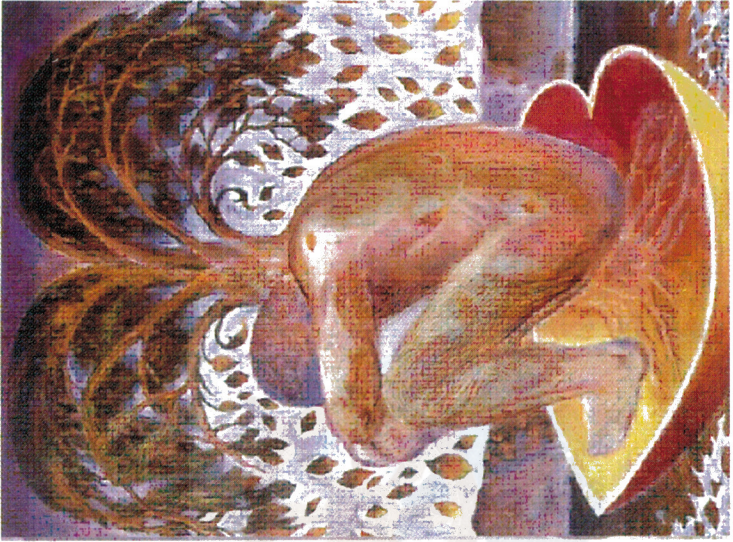
योग अभ्यास द्वारा प्रज्ञा वृद्धि जुई, योग अभ्यास
बिना प्रज्ञा वृद्धि जुइ मखु, वृद्धि व अवृद्धिया थ्व
निगू मार्गसीका थःत उगु मार्गय् तय् माः कि
गुगु मार्ग प्रज्ञा वृद्धि जुई ।

न सन्ति पुत्ता ताणाय- न पिता नपि बन्धवा ।
अन्तकेनाधिपन्नस्स- नत्थि जातिसु तारणा ॥

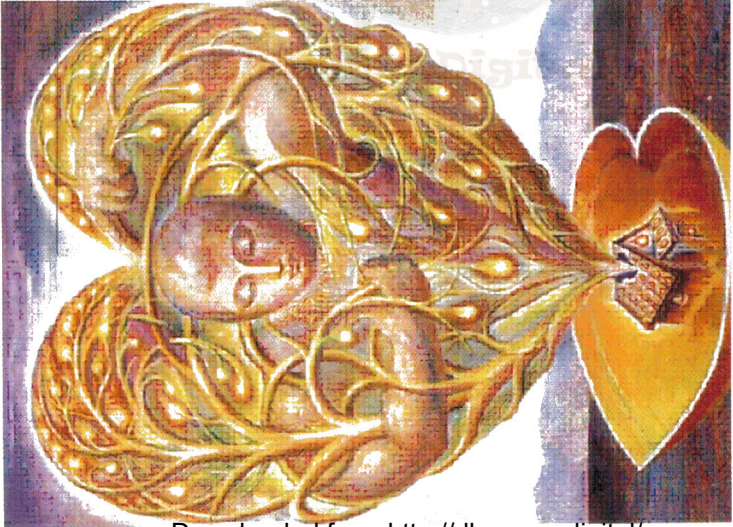
मृत्युं ज्वने धुकूगु समये काय्- म्हाय् माँ-बौ
थःथिति इष्ट मित्रपिसं नं तारण याय् फईगु मखु ।

एतमत्थवसं अत्वा- पण्डितो सील संवुतो ।
निब्बानगमनं मग्गं- खिप्पमेव विसोधये ॥

थ्व कारण सीका शीलवान् पण्डितपिसं निर्वाणे
वनीगु मार्गयात याकनं हे शुद्ध याये माः ।

जरामरण

जाति

लेखक तथा अनुवादकया संक्षिप्त परिचय

सामणेरया नां : सुमेध

उपसम्पदा नां : धीरसुमेधो

गृहस्थ नां : कृष्णराम

जन्म वि.सं. : २०१३ जेष्ठ २० गते

जेलाटोल, ख्वप

बा:या नां : मानबहादुर गाईजु

मांया नां : छलमाया गाईजु

वसपोल मच्चानिसे धर्मय् श्रद्धा दुगुया कारणं छन्हु बुद्धधर्मय् ला:वल
छसीकथं धर्मयात थुया: श्रद्धा क्वातुया ववं २०२८ साल जेष्ठ ९ गते पूज्य
रत्नजोति भन्तेयापाखें ख्वपया मुनि बिहारे श्रामणेर जुयाबिज्यात ।

लिपा बुद्धधर्म अध्ययन यायेयालागी यलया श्री सुमङ्गल विहारे पूज्य
बुद्धघोष महास्थविर भन्तेया थाय् प्यदंतक च्वना: लिपा अमृतानन्द भन्तेया
सहयोगं २०३२ सालय् थाईलाण्डय् बिज्याना, २०३३ साले वाट पाकनाम
विहारया अधिपति धम्मधीरराज महामुनि भन्तेया उपज्झकायत्वय् उपसम्पदा
जुयाबिज्यात ।

अनंलिपा २०४२ सालसं थाइलाण्डया महाचुलालङ्करणबुद्धिस्त युनिभरसिटी

B.A Education क्वचायेका बिज्यात ।

२०४३ सालय् नेपालय् बिज्याना नगरमण्डप श्रीकीर्ति बिहार, सुगतपुर
बिहार, पद्मसुगन्ध बिहार, धर्मचक्र बिहार, श्री सुमङ्गल बिहार, जितापुर
गन्धकुटी बिहारादि च्वना: धर्म प्रचार यायेगु ज्या:याना बिज्यानाच्वंगु दु ।
अथे हे अखिल नेपाल भिक्षुमहासंघया कार्यकारिणी सदस्य जुया शासनिक
ज्याय् ग्वाहालि बिया बिज्यानावच्वंगु दु ।

इलय् व्यलय् बुद्धधर्मया लेख व सफू च्वयेगुनं याना बिज्यानाच्वंगु दु ।
उकियात हे कदरयाना: स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खलकं २०६२ मंसीरया ४
गते रत्नवत सिरपा ल:ल्हाना सम्मान यागु जुल ।

वसपोलपाखें पिहाँ वयेधुकूगु सफू थथे दु:-

१. संगायना २. बुद्ध शासनया सार ३. धर्मया सागरय् मोति ४. सम्पूर्णबुद्धवचन
तिपिटकया सार ५. मुक्तिया लँ ६. पोथुजन व अरिय ७. बन्धन मुक्त स्वतन्त्र
जीवन